DYKCJŮNOŘ
POLSKO-ŚLŮNSKI

SŁOWNIK
POLSKO-ŚLĄSKI

DYKCJŮNORZ
POLSKO-ŚLŮNSKI

SŁOWNIK
POLSKO-ŚLĄSKI

WERSYJO III

WSTĘP

Choć od dłuższego już czasu obserwujemy renesans śląskiej mowy, zauważalne staje się też coraz większe ubóstwo leksykalne śląskich tekstów pisanych i mówionych. Wiele słów dobrze jeszcze znanych starszym pokoleniom odchodzi coraz bardziej w zapomnienie – zastępują je najczęściej polonizmy, nierzadko pod naciskiem różnych gremiów uzurpujących sobie prawo do kontrolowania „czystości śląskiej mowy" (tym sposobem np. „sztrahecle" zastępowane są „zapołkami"). Z drugiej strony często zdarza się, że piszący czy mówiący po śląsku unikają słów, które wydają mu się zbyt „polskie". Te słowa często zastępuje je germanizmami w stopniu, jaki starszym pokoleniom Ślązaków był z pewnością nieznany (pojawia się np. „szpracha" w miejsce „godki" czy „rzeczy"). Germanizmy stanowiły i nadal stanowią znaczną część śląskiej leksyki, a nawet są poniekąd jej znakiem szczególnym (co dobrze widać na kartach tego słownika), z pewnością też mogą nadal wspomagać

PRZEDMOŁWA

Choćoż już uod dugszego czasu do śe widźeć uodrodzyńy ślůnskyj godki, do śe tyż widźeć, co we ślůnskych tekstach, tak tych pisanych, jak tych godanych, je coroz to myńi prawych ślůnskych słůw. Śyła słůw, znůmych jeszcze dobrze naszym uojcům i starzikům, je coroz to barzi przepůminano – we jejich mjyjsce wkludzo śe polůńizmusy, ńyroz i napjyrajům na take cośik roztoliczne grymija, kerym śe zdo, co majům prawo na dozůr nad „snożnośćům ślůnskyj godki" (tymu bez tyn przikłod „sztrahecle" śe mjyńům ńykej na „zapołki"). Ze inkszyj strůny trefjo śe, iże te, kere godajům abo piszům pů naszymu, mijajům słowa, co śe jym zdowajům zazbyt „polske". We jejich mjyjsce wkludzo śe tela germańizmusůw, co godka już ńyma ańi podano na ta uod starych Ślůnzokůw (pokozuje śe bez tyn przikłod „szpracha" we mjyjsce „godki" abo „rzeczy"). Germanizmuse były i dali sům srogům czyńśćům ślůnskyj leksyki, baji znamjyńym uůnyj (co je dobrze widać we tym dyk-

śląskie słowotwórstwo. Nie wydaje się jednak pożądane, by nowe, będące raczej wyrazem bezradności i niewiedzy, niż twórczej inwencji, zapożyczenia z niemieckiego, tak samo zresztą jak i polonizmy, wypierały autentyczne śląskie słownictwo, będące naszym wspólnym dziedzictwem. „Dykcjůnorz polsko-ślůnski" z pewnością nie jest wystarczającym remedium na te niepożądane zjawiska, ma jednak przypominać dawne słownictwo i stanowić pomoc dla tych, którzy próbują po śląsku pisać.

Trzecia wersja „Dykcjůnorza" została wzbogacona pod względem leksyki, jednak najistotniejszą zmianę stanowi zredagowanie jej w ortografii Feliksa Steuera. Oznaczenia gramatyczne pozostały bez zmian, Przy rzeczownikach, jak w wersji poprzedniej, podano rodzaj, do którego należą i końcówkę dopełniacza, przy czasownikach zaś oznaczenia form dokonanych i niedokonanych oraz iteratywnych (tam, gdzie takie formy nie mają polskich odpowiedników) wraz z końcówkami 1 osoby l. poj. czasu teracjůnorzu), dali tyż mogům nům půmogać rychtować nowe ślůnske słowa. Dyć ńy trza nům, coby te nowe pożyczki ze mjymjeckyj godki, we kerych je wjyncy ńyzradnośći i ńywjedzy, ańiżeli twůrczyj inwyncyje, wykludzały nům do grůmady ze polůńizmusůma prawe ślůnske słowa – ta nasza spůlno erbizna. Sům „Dykcjůnorz polsko-ślůnski" na isto ńy stykńe za medycyna na to wszysko, mo atoli przipůminać downe ślůnske słowa i spůmogać tych, co pů naszymu průgujům pisać.

Trzećo wersyjo „Dykcjůnorza" uobogacůno je nowymi słowůma, dyć nojwjyncy půmjyńała śe w ńi uortografijo – cołko je napisano we uortografiji Steuerowyj. Uoznaczyńa gramatyczne ńy půmjyńały śe. Rzeczowńikům, jak przůdźi, przidany je rodzaj, kerymu przinoleżům i uokůńczyńy dopołńocza, a czasowńikům uoznaczyńa formůw dokůnanych i ńydokůnanych jak tyż iteratywnych (tam, kaj take formy nie majům polskych ekwiwalyntůw) do grůmady ze uokůńczyńůma 1 persůny l. poj. czasu teroźńyjszego i imjesłowa czynnego prze-

źniejszego i imiesłowu czynnego przeszłego w l. poj. dla form niedokonanych oraz 1 osoby l. poj. czasu przyszłego i imiesłowu czynnego przeszłego w l. poj. dla form dokonanych. Niezmienną część wyrazów hasłowych i czasowników oddziela ukośna kreska (/). Taką samą kreską rozdzielone są też wariantywne przedrostki czasowników. Wewnątrz artykułu hasłowego niezmienną część hasła zastępuje tylda (~).

Etymologia została uzupełniona tam, gdzie udało się rzucić nowe światło na pochodzenie poszczególnych słów. Wszystkie użyte skróty zostały umieszczone w wykazie poprzedzającym zasadniczą część „Dykcjůnorza". Oznaczenie pochodzenia słów śląskich wskazuje tylko ogólnie na północny, zachodni, południowy, wschodni i środkowy Śląsk, bez szczegółowego wnikania w podział śląskiej mowy na dialekty.

szłego w l. poj. lo formůw ńydokůnanych a wele tego 1 persůny l. poj. czasu przizłego i imjesłowa czynnego przeszłego we l. poj. lo formůw dokůnanych. Czyńść słowa hasłowego i czasowńika, kero śe ńy mjyńi, uoddźelůno je szagowitům piskům (/). Jednako piska uoddźelo tyż roztomajte przedrostki tego samego czasownika. We postrzodku hasłowego artikla czyńść słowa, kero śe ńy mjyńi, je pomjyńano na tilda (~).

Etymologijo je dopołńůno tam, kaj śe dało nojść co nowego uo pochodzyńu tego abo tamtego słowa. Wszyske abrewjacyje sům wekludzůne do zestawjyńo przed samym dykcjůnorzym. Uznaczyńy pochodzyńo ślůnskych słůw pokozuje jyn půłnocny, zachodńi, połedńowy, wschodńi i strzodkowy Ślůnsk, bez doćyrańo śe we tajlůng ślůnskyj godki na djalekty.

WYKAZ SKRÓTÓW

adj	przymiotnik
adv	przysłówek
ang.	angielskie
augm	zgrubienie
austr.	austriackie
bot.	botaniczne
cj	spójnik
coll	rzeczownik zbiorowy
czes.	czeskie
dem	zdrobnienie
f	rodzaj żeński
fr.	francuskie
impers	bezosobowo
indecl	nieodmienne
ipf	czasownik niedokonany
iter	czasownik wielokrotny
las.	laskie
łac.	łacińskie
m	rodzaj męski
mor.	morawskie
n	rodzaj nijaki
niem.	niemieckie
num	liczebnik
pd.	południowy Górny Śląsk
pf	czasownik dokonany
pl	liczba mnoga
plt	tylko w liczbie mnogiej
pn.	północny Górny Śląsk
praep	przyimek
prk	partykuła
pron	zaimek
schles.	ze śląskich dialektów niemieckich
słow.	słowackie
st. wys. niem.	staro-wysoko-niemieckie
subst	rzeczownik
śr. wys. niem.	średnio-wysoko-niemieckie
śrniderl.	średnioniderlandzkie
środk.	środkowy Górny Śląsk
wł.	włoskie
wsch.	wschodni Górny Śląsk
zach.	zachodni Górny Śląsk
zool.	zoologiczne

ZESTAWJYŃY ABREWJACYJŮW

adj	przimjotnik
adv	przysłůwek
ang.	ynglicke
augm	zrubjyńy
austr.	austrijacke
bot.	botańiczne
cj	spůjnik
coll	rzeczowńik grůmadny
czes.	czeske
dem	zdrobńyńy
f	rodzaj żyński
fr.	francuske
impers	bezuosobowo
indecl	ńyuodmjynńy
ipf	czasowńik ńydokůnany
iter	czasowńik mockrotny
las.	laszske
łac.	łacińske
m	rodzaj mynski
mor.	morawske
n	rodzaj ńijaki
niem.	mjymjecke
num	liczebńik
pd.	połedńowy Gůrny Ślůnsk
pf	czasowńik dokůnany
pl	liczba mnogo
plt	jyn we liczbje mnogyj
pn.	půłnocny Gůrny Ślůnsk
praep	przijimek
prk	partykůła
pron	zajimek
schles.	ze ślůnskych djalektůw mjymjeckych
słow.	słowacke
st. wys. niem.	staro-wysoko-mjymjecke
subst	rzeczowńik
śr. wys. niem.	strzedńo-wysoko-mjymjecke
śrniderl.	strzedńoniderlandzke
środk.	strzodkowy Gůrny Ślůnsk
wł.	italske
wsch.	wschodńi Gůrny Ślůnsk
zach.	zachodńi Gůrny Ślůnsk
zool.	zoologiczne

A

abecadł/o *n* abecadło, -ła, *pd. f* abeceda, -dy (*czes.* abeceda); uczący się dopiero ~a – *m* abecadlorz, -rza
abonent *m* abůnynt, -ta
abonentka *f* abůnyntka, -ki
abonować *ipf* abůńyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* abonnieren)
aborcj/a *n* segnowańy, -ńo; dokonywać ~i – *ipf* segn/ować, -uja, -owoł; dokonać ~i – *pf* segn/ać, - ům, -oł
aby *cj* coby
adiutant *m* adjutant, -ta
administracja *f* administracyjo, -cyje; *m* ferwaltůng, -gu (*niem.* Verwaltung)
admirał *m* admjyroł, -ła
adoptować *ipf* adoptyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* adoptieren); wźůńć za swojy
adoracja *f* adoracyjo, -je
adres *f* adresa, -sy, *f* antresa, -sy (*niem.* Addresse)
adresować *ipf* adres/ować, atres/ować, -uja, -owoł; *ipf* adresyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* adressieren)
adwent *m* adwynt, -tu, *pd. m* jagwynt, -tu
adwentowy *adj* adwyntowy, adwyntny; ~ wieniec – *m* adwyntkranc, -ca (*niem.* Adventkranz)
adwokat *m* adwokat, -ta, *pl* adwokaćo; *m* anwalt, -ta (*niem.* Anwalt)
Afryka *f* Afrika, -ki
Afrykaner bjoły Afrikaner (zob. Afrykanin)
Afrykanin *m* Afrikaner, -ra (*niem.* Afrikaner)
Afrykanka *f* Afrikanerka, -ki (zob. Afrykanin)
agent *m* agynt, -ta
agitacja *f* agitacyjo, -je
agitator *m* agitatůr, -tora
agitować *ipf* agityr/ować, -uja, -owoł (*niem.* agitieren)
agrafka *f* zicherka, -ki, *f* zichernadla, -le (z *niem.* Sicherheitsnadel)
agresja *f* agresyjo, -je
agresor *m* agresůr, -sora
agrest (*Ribes uva-crispa*) *bot. m* angryst, -tu, *m* buśik, -ka; owoc ~u – *m* sztachlok, -ka (zob. kolec), *m* wjeprzek, -rzka
agrestowy *adj* angrystowy; ze sztachlokůw, ze wjeprzkůw
akacja (właśc. robinia, *Robinia pseudacacia*) *bot. m* agac, -cu

akacjowy *adj* agacowy
akademia *f* akadymijo, -je
akademik (członek akademii) *m* akadymik, -ka
akcja *f* akcyjo, -je
akord *m* akord, -du
akordeon *f* cyja, -je (z *niem.* Ziehharmonika)
aksamit *m* zamt, -tu (*niem.* Samt)
aksamitka (*Tagetes*) *bot.* *f* sztudyntka, -ki, *f* śmjerdźucha, -chy
aksamitny *adj* zamtowy (zob. aksamit)
akt *m* akt, -ta, *zwykle plt* akta, -tůw; papjůr, -ru
aktówka *f* aktyntasza, -szy (*niem.* Aktentasche)
aktor *m* szauszpiler, -ra (*niem.* Schauspieler)
aktorka *f* szauszpilerka, -ki (zob. aktor)
aktówka *f* aktyntasza, -szy (*niem.* Aktentasche)
akurat *adv* prawje, gynau
akuszerka *f* hebama, -my (*niem.* Hebamme)
alarm *m* alarm, -mu
alarmować *ipf* alarmjyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* alarmieren)
albo *cj* abo, *pd.* lebo; albo… albo… – abo… abo…, lebo... lebo...
album *m* albům, -mu
ale *cj* atoli, dyć; no ~ – nale
alhohol *m* alkohol, -lu
alkoholik *m* alkoholik, -ka
alkoholizm *m* alkoholizmus, -sa (*niem.* Alkoholismus)
alkoholowy *adj* alkoholowy
altana *f* wyśodka, -ki, *f* lauba, -by (*niem.* Laube)
ambona *f* kozatelnica, -ce
Ameryka *f* Amerika, -ki
Amerykanin *m* Amerikůn, -na, *m* Amerikaner, -ra
amputacja *f* amputacyjo, -je
amputować *ipf* amputyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* amputieren)
amunicja *f* municyjo, -je
anegdota *m* wic, -ca (*niem.* Witz)
anemia *m* blajzucht, -tu (*niem.* Bleisucht)
Angielka *f* Ynglynderka, -ki (zob. Anglik)
angielski *adj* ynglicki, angelski
Anglia *m* Yngland, -du (*niem.* England)
Anglik *m* Ynglynder, -dra (*niem.* Engländer)

anioł *m* ańoł, -ła; *m* yngel, -gla (*niem.* Engel); ~ Pański – *n* Klynkańy, -ńo, *m* Angelus, -sa
anyż (*Illicium verum*) *bot. m* badijůnek, -nka (por. *pol.* badian, *czes.* badián i in. < *pers.* badijan)
aparat *m* aparat, -tu; ~ fotograficzny – *f* fotografkastla, -le
apelacja f apelacyjo, -je
apelować *ipf* apel/ować, -uja, -owoł;
Arab *m* Araber, -bra (*niem.* Araber)
areszt *m* hereszt, -tu; ~ domowy – *f* sztuba, -by
aresztant *m* heresztant, -ta
aresztować *ipf* hereszt/ować, -uja, -owoł; zawrzić/zawjyrać we hereśćе (zob. areszt)
architekt *m* baumajster, -stra (*niem.* Baumeister)
architektur/a *m* baukůnszt (*niem.* Baukunst), -tu; przykład ~y barokowej – przikłod (bajszpil) uod baukůnsztu barokowego
arkusz *f* boga, -gi (*niem.* Bogen), *pd. m* arch, -cha (*śrniderl.* arch)
armata *f* kanůna, -ny (*niem.* Kanone)
armia *f* armijo, -je
arogancki *adj* sorůński
arogant *m* sorůń, -ńa
artykuł *m* artikel, -kla (*niem.* Artikel)
artyleria *f* ataleryjo, -je
artylerzysta *m* atalerist, -ta
astrolog *m* planećorz, -rza
astronom *m* gwjoździorz, -rza
atak *m* angrif, -fu (*niem.* Angriff), *f* ataka, -ki (*niem.* Attacke)
atakować *ipf* angrajf/ować, -uja, -owoł (*niem.* angreifen), *ipf* atakjyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* attackieren)
atom *m* atům, -mu (pot. też broń jądrowa)
atomowy *adj* atůmowy
atrament *f* tinta/dinta, -ty (*niem.* Tinte), *m* inkoust, -tu, *pd. n* czerńidło, -dła
atu (w kartach) *m* trůmf, -fa (*niem.* Trumpf)
aukcja *f* aukcyjo, -je
Austria *f* Austrijo, -je
Austriaczka *f* Austrijoczka, -ki, *f* Cysaroczka, -ki
Austriak *m* Austrijok, -ka, *m* Cysarok, -ka
aut (w piłce nożnej) *m* aus, -su (*niem.* Aus)
auto *m* autok, -ka

automat *m* autůmat, -tu
autonomia *f* autůnůmijo, -je
autostrada *f* autobana, -na (*niem.* Autobahn)
awansować *ipf* sztajg/ować, -uja, -owoł, *pf* sztajg/nyć, -na, -ył (*niem.* steigen)
awantura *f* haja, -je, *f* wija, -je, *f* breweryjo, -je
awanturnik *m* breweryjok, -ka
awizo *m* awiz, -zu
Azja *f* Azyjo, -je
aż *prk* aże
ażeby *cj* coby

B

babcia *f* starka, -ki, *f* ůma, -my (*niem.* Oma)
babka 1. zob. babcia; 2. rodzaj ciasta – *f* zista, -ty (*schles.* Süßte); 3. *bot.* ~ długolistna (*Plantago lanceolata*) – *plt* jynzyczki, -kůw; ~ szerokolistna (*Plantago major*) – wjelko babka, babske uszy
bać się *ipf* bo/ć, -ja, -ł śe; mjeć stracha
badać *ipf* podszuk/ować, -uja, -owoł (kalka z *niem.* untersuchen)
badanie *m* podszukůnek, -nku (zob. badać)
bagażnik (część roweru) *m* gypehalter. -tra (*niem.* Gepäckhalter)
bagnet *m* bajůnet, -ta (*niem.* Bajonett, z *fr.*)
bagno 1. *bot.* ~ zwyczajne (*Ledum palustre*) – *m* bagyńok, -ka
bajka *f* bojka, -ki; ~i (wymyślone historie) – bery, balakwasty
bal *m* bal, -lu (*niem.* Ball); ~ maskowy – *m* maskynbal, -lu (*niem.* Maskenball)
balon *m* luftbalůn, -na (*niem.* Luftballon)
bałagan *m* bajzel, -zlu (*austr.* Beisel); *m* garus, -sa; *m* krům -mu; *m* ůmbau, -bauu (*niem.* Umbau)
bałamucić *ipf* bamů/ńćić, -nca, -ńćůł
bandaż *f* binda, -dy (*niem.* Binde)
bandażować *ipf* bind/ować, -uja, -owoł (*niem.* binden)
bankrut *m* bankrůter, -tera (*niem.* Bankrotteur, z *fr.*), *m* bankrůtńik, -ka
bankrutować *ipf* bankrů/ćić, -ca, -ćůł
bańka (np. na mleko) *f* kana, -ny (*niem.* Kanne)
barak *f* baraka, -ki (*niem.* Baracke)
baran *m* barůn, -rana, *dem* baranek, -nka

bardziej *adv* barzi; naj~ – nojbarzi; tym ~ – tym tuplym
bardzo *adv* bardzo, bar'zo; fest, festylńy (*niem.* fest)
baron *m* barůn, -růna
baronowa *f* barůnka, -ki barwić *ipf* farb/ić, -bja, -bjůł
barykada *f* barikada, -dy (niem. Barrikade)
barykadować *ipf* barikadyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* barrikadieren)
bateria (artyleryjska, elektryczna) *f* bateryjo, -je
Bawarczyk *m* Bajerok, ka (zob. Bawaria)
Bawaria *plt* Bajery, -růw (z *niem.* Bayer)
Bawarka *f* Bajeroczka, -ki (zob. Bawarczyk)
bawełna *f* bawołna, -ny; *f* baumwola, -le (*niem.* Baumwolle)
bawełniany *adj* bawołńanny
bawić się *ipf* baw/ić, -ja, -jůł śe; ~ w chowanego – *ipf* blimz/ować, -uja, -owoł śe
bazgrać *ipf* krykl/ać, -ům, -oł
bazgroły *plt* krykloły, -łůw
bażanciarnia *f* fazaneryjo, -je (*niem.* Fasanerie), *m* fazańec, -ńca
bażant (*Phasianus colchius*) *zool. m* fazan, -na (*niem.* Fasan)
beczka *f* faska, -ki (*niem.* Faß), *augm* fasa, -sy
beksa *m* mazok, -ka, *m* ślimtok, -ka
belka *m* balek, -lka
bełtać *ipf* kwyrl/ać, fyrl/ać, -ům, -oł (*niem.* quirlen)
bełżyna *bot.* ~ balsamiczna (*Balsamita major*) – mantlik pańynki
benzyna *m* byncin, -nu (*niem.* Benzin), nowsze: *f* bynzyna, -ny
bestia *f* bestyjo, -je, *f* berdyjo, -je, *m* berdyjok, -ka, *f* beskurcyjo, -je, *f* beskuryjo, -je
bestialstwo *n* bestyjstwo, -wa
beton *m* betůn, -nu, *m* betůng, -gu
bez 1.~ czarny (*Sambucus nigra*) – *m* chebz, -zu, *n* chebźy, -źo, *m* flider, -dra, -bez; 2. ~lilak (*Syringa vulgaris*) – *m* bez, bezu/bzu
bez *praep* bez; ~ liku – bez liczby
bezbożnik *m* jancykryst, -ta
bezczelnie *adv* frechowńy, frech (*niem.* frech)
bezczelny *adj* frechowny (zob. bezczelnie)
bezkresny *adj* ńywymjerzůny
bezmała *adv* bezma, bezmała(ś)
bezowocny *adj* bezuowocowy
bezpiecznik (elektryczny) *m* zicherůng, -ga (*niem.* Sicherung)
bezsilny bez śyły, bez włodzy

bęben *m* bymbyn, -bna
bębnić *ipf* bymbn/ować, -uja, -owoł
białko 1. ~ oka – *n* bjołko, -ka; 2. ~ w jajku – *n* bjůłko, -ka, *n* bjůłtko, -ka
białorzytka (*Oenanthe oenanthe*) *zool.* bjoło rzić
biblia *f* biblijo, -je, *dem* biblijka, -ki
biblioteczka (szafka na książki) *m* bicherszrank, -ku (*niem.* Bücherschrank)
biblioteka *f* bibl(j)otyka, -ki
bieda *f* bjyda, -dy
biedny *adj* bjydny
bibuła *m* leszpapjůr, -ru (*niem.* Löschpapier)
biedactwo *n* borajstwo, -wa
biedronka *zool.* ~ siedmiokropkowa (*Coccinella septempunctata*) – *f* pańynka, -ki
biegać *ipf* lot/ać, -ům, -oł; *ipf* laufr/ować, -uja, -owoł (z *niem.* laufen)
bieganina *f* lotańina, -ny, *f* lotaczka, -ki
biegunka *f* laksyra, -ry, *f* raźno, -nyj, *f* raćiborsko, -kyj, *n* morzisko, -ka, *f* sraczka, -ki, *m* durchfal, -lu, *m* drapszajs, -su
bielizna *n* prańy, -ńo (kalka z *niem.* Wäsche), *n* prodło, -ła; ~ osobista – *f* ůnterwesza, -szy (*niem.* Unterwäsche); ~ pościelowa – *m* betbecug (*niem.* Bettbezug), -ga, *f* betwesza, -szy (*niem.* Bettwäsche)
bieliźniarka (szafka na bieliznę) *n* wertiko, -ka
bieluń *bot.* ~ dziędzierzawa (*Datura stramonium*) – źele czarowńic, czarowne źele
bilecik *m* biletek, -tka
bilet *m* bilet, -ta; ~ na przejazd – *f* farkarta, -ty (*niem.* Fahrkarte); ~ wstępu – *pd.* *m* ajntryt, -tu (*niem.* Eintritt); ~ powrotny – *f* retůrka, -ki (z *austr.* Retorufahrkarte)
bilon kotloki, -kůw, klepoki, -kůw (zob. moneta)
biodro *n* bjedro, -dra, *dem* bjederko, -ka
biskup *m* biskup, -pa; ubrany jak ~ – uobleczůny po biskupsku
biskupi *adj* biskupski
biuro *n* bjyro, -ra (z *niem.* Büro)
biurokracja *f* bjyrokracyjo, -je
biurokrata *m* bjyrokrat, -ta
biust (piersi) cycki, -kůw (zob. pierś)

biustonosz *m* bistynhalter, -tra (*niem.* Büstenhalter), *m* cycynhalter, -tra, *m* cycńik, -ka
blacha *f* blacha, -chy
blacharz *m* klympjorz, -rza (z *niem.* Klempner); żona ~a – *f* klympnerka, -ki
blacharski *adj* klympnerski
blacharstwo *n* klympnerstwo, -wa
blaszany *adj* blachowy
bluszcz (*Hedera helix*) *m* efoj, -ju (*niem.* Efeu)
blat *m* blot, -tu (z *niem.* Blatt)
blizna *f* narba, -by (*niem.* Narbe)
bluszczyk *bot.* ~ kurdybanek (*Glechoma hederacea*) – *m* gůndermůn, -nu (*niem.* Gundermann)
bluza *f* jakla, -le
bluźnierca *m* bluźńyrz, -rza (również ktoś, kto często przeklina)
bławatek *bot.* (*Centaurea cyanus*) *m* modrok, -ka, *m* modrzok, -ka, *m* faber, -bru, *f* barwiczka, -ki
błogosławić *ipf* bogosław/ić, -ja, -jůł, *ipf* żegn/ać, -ům, -oł (kůmu)
błogosławieństwo *n* bogosławjyństwo, -wa, *n* pożegnańy, -ńo
błogosławiony bogosławjůny (zob. błogosławić)
błona *f pn* błůna, -ny, *pd* błana, -ny *dem pn* błůnka, -ki *pd* błanka, -ki
błotnik *m* szucblech, -chu (*niem.* Schutzblech)
błoto *f* ćaplyta, -ty; *m* maras, -su (z *niem.* Morast)
błyskać się *ipf* blysk/ać śe, tylko *impers* blysko/blyskało śe
błyskawica *f* blyskawica, -ce
błysknąć się *pf* blysk/nyć śe, tylko *impers* blyskńe/blyskło śe
błyskotka *f* mjechtaczka, -ki
błyszczeć się *ipf* blyszcz/eć, -a, -oł śe; *ipf* lysk/ać, -ům, -oł śe; *ipf* mjecht/ać, -ům, -oł śe
bniec *bot.* ~ biały (Melandrium album) – *plt* pukůwki, -kůw
bochenek *m* pecynek, -nka, *f* pecka, -ki, *augm* peca, -ce, *f* pecyna, -ny
bocian (*Ciconia ciconia*) *m* boczůń, -ńa
bodziszek *bot.* ~ cuchnący (*Geranium robertianum*) – boży dar
bogactwo *n* bogajstwo, -wa
bogacz *m* bogocz, -cza
bogaczka *f* bogoczka, -ki
bogaty *adj* bogaty
boisko *m* szpilplac, -cu (*niem.* Spielplatz)

bomba *f* bůmba, -by
bombardować *ipf* bůmbardyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* bombardieren)
bombka (choinkowa) *f* glaskugla, -gle (*niem.* Glaskugel)
borowik *bot.* ~ szlachetny (*Boletus edulis*) – *m* prawik, -ka, *m* prawok, -ka; ~ szatański (*Boletus satanas*) – *m* gńywus, -sa, *m* szatůn, -tana
borówka *bot.* ~ brusznica (*Vaccinium vitis-idaea*) – *f* borůwka, -ki, czyrwůno jagoda; ~ czernica (*Vaccinium myrtillus*) – czorno jagoda, *f* blaubera, -ry
borsuk (*Meles meles*) *zool.* m jaźwjec, -wca, *m* daks, -sa (*niem.* Dachs)
bosak *m* fojerhok, -ka (*niem.* Feuerhaken)
boso po bosoku
Boże Narodzenie *plt* Gody, Gůd (rzadziej: Godůw)
bożonarodzeniowy *adj* godny, godńi
bób (*Vicia faba*) *bot.* *m* bober, -bra
bóbr (*Castor fiber*) *zool.* *m* biber, -bra (*niem.* Biber); *m* bober, -bra
Bóg *m* Bůg, Boga; Pan ~ – Půn Bůg, Pana Boga, Půnbůczek, -czka
ból *f* bolůnczka, ki, bolyńy, -ńo; sprawiający ~ – bolawy
brakować *ipf* chybj/ać, tylko *impers* chybjo/chybjało
brama (wjazdowa) *m* ajnfart, -tu (*niem.* Einfahrt)
bramka (w piłce nożnej) *m* tor, -ra (*niem.* Tor)
bramkarz (w piłce nożnej) *m* tormůn, -mana (*niem.* Tormann)
bransoleta *m* arbant, -tu (*niem.* Armband)
brat *m* brat, -ta, *plur* braćo, *m* braćik, -ka; ~ zakonny – *m* frater, -tra, *dem* fraterek, -rka; *m* fratůr, -tora
bratanek syn(ek) uod brata
bratek (*Viola x cultorum*) *bot.* *f* śyrotka, -ki
brąz (stop metali) *f* brůnza, -zy
brązowy *adj* brůnotny
brązowieć *ipf* brůno/ćić, -ca, -ćůł śe; *ipf* brůnotń/eć, -eja, -nół
bredzić *ipf* bamů/ńćić, -nca, -ńćůł
brewiarz *m* brewijorz, -rza (*żart.* często czytana książka), *dem* brewijorzyk, -ka
brodawka *f* brodůwka, -ki *augm* brodůwa, -wy
brokuł (*Brassica brocoli*) *bot.* *m* grinkůl, -lu (*niem.* Grünkohl); źelůny blumkůl (zob. kalafior)
brudas *m* ćarach, -cha, *m* babrok, -ka, *m* murcek, -cka

brudny *adj* czorny; zbabrany (zob. zbrudzić), zmaraszůny (zob. zbrudzić)
brudzić (się) *ipf* bab/rać, -rům/-rza, -roł (śe); *ipf* mara/śić, -sza, -śůł (śe) (zob. błoto)
brukiew (*Brassica napus* var. *napobrassica*) *bot. m* kłak, -ka
bruk *m* floster, -tra (*niem.* Pflaster)
brukować *ipf* flostr/ować, -uja, -owoł (*niem.* pflastern)
brukowany flostrowany (zob. brukować)
brukowiec (czasopismo o niskim poziomie, szmatławiec) *m* kyjzyblat, -tu (*niem.* Käseblatt)
brunatny *adj* brůny
bruzda *m* przijorek, -rka, *f* radlůnka, -ki
brykać (o koniu) *ipf* beweg/ować, -uja, -owoł (*niem.* bewegen)
bryła *f* berga, -gi; *f* klůmpa, -py (*niem.* Klumpen); ~ lodu – *f* ajsklůmpa, -py (*niem.* Eisklumpen)
brzeg 1. ~ rzeki – *m* brzyg, brzega; *m* beszůng, -gu (*niem.* Böschung); 2. skraj – *m* kraj, -ja; pierwszy z ~u – pjyrszy ze kraja
brzemię *n* brzymja, -jyńa
brzmienie *m* klang, -gu (*niem.* Klang)
brzoskwinia (*Prunus persica*) *bot. f* fyrcicha, -chy (*niem.* Pfirsich)
brzuch *m* lajb, -bu, *m* bas, -sa, *m* bachůrz, -chorza (z *niem.* Bache), *f* wampa, -py (*schles.* Wampe)
brzuchacz *m* basok, -ka
brzuchaty *adj* bachraty
brzuchomówca *m* bauchryjdner, -ra (*niem.* Bauchredner)
brzydactwo *n* brzidajstwo, -wa
brzydal *m* yjkel, -kla (*niem.* Ekel); *m* rzadźiol, -la, *m* brzidok, -ka, uoszpeta, -ty
brzydki *adj* rzadny
brzydko *adv* rzadńy
bucik *m* strzewiczek, -ka
buda *f* buda, -dy; pśa ~ – pśo buda; jarmarczna ~ – szaubuda
budowniczy *m* baumajster, -stra (*niem.* Baumeister)
budynek *n* stawjyńy, -ńo
budzić *ipf* uobudz/ać, -ům, -oł *iter* uobudz/ować, -uja, -owoł; ~ się – *ipf* uocuc/ać, -ům, -oł, *iter* uocuc/ować, -uja, -owoł; codziennie budzę się za późno – kożdy dźyń uocucuja zańyskoro
bulgotać *ipf* bluk/ać, -ům, -oł

buławnik *bot.* ~ wielkokwiatowy (*Cephalanthera damasonium*) – *plt* tyteczki, -kůw
bułczanka (rodzaj kiełbasy) *m* żymlok, ka (zob. bułka)
bułka *f* żymła, -ły (z *niem.* Semmel); ~ francuska – *f* lynga, -gi
bunt *f* rebelijo, -je, *m* bůnt, -tu
buntować (się) *ipf* burz/ić, -a, -ůł (śe)
buntowniczka *f* burzićelka, -ki
buntownik *m* burzićel, -la
bura *m* auspuc, -cu (*niem.* Ausputz)
burak (*Beta*) *bot. f* ćwikła, -ły, *f* ćwikla, -le; ~ cukrowy – bjoło (cukrowo) ćwikła/-la, cukerriba, -by (*niem.* Zuckerrübe); ~ jadalny – czerwůno ćwikła/-la; ~ pastewny – bydlo (futrowo, krowsko) ćwikła/-la
bursztyn *m* bernsztajn, -nu (*niem.* Bernstein)
bursztynowy *adj* bersztajnowy (zob. bursztyn)
burza *f* burza, -rze; przelotna ~ – *f* chamera, -ry
burzyć *ipf* bul/ić, -la, -lůł
buszować *ipf* murc/ować, -uja, -owoł
but *m* strzewik, -ka; *f* szua, -uy (*niem.* Schuh); wysoki ~ z cholewą – bůt, -ta; ~y robocze – arbajtszuy, -uůw (*niem.* Arbeitsschuhe); niemodne ~y – ůmaszuy, -uůw (*niem.* zasłuOmaschuhe); znoszone ~y – charboły, szkarboły, -łůw; włożyć ~y – *pf* uobu/ć, -ja, -ł śe ; wkładać ~y – *ipf* uobuw/ać, -ům, -oł śe; zdjąć ~y – *pf* sebu/ć, -ja, -ł śe; zdejmować ~y – *ipf* sebuw/ać, -ům, -oł śe; włożyć ~y na gołe stopy – uobuć śe na uoklep
butwieć *ipf* bul/eć, -ům, -oł
byle *cj prk* bele; ~ tylko – bele jyno; ~ co – bele co, lecy co
bzowy *adj* bzowy, chebzowy, flidrowy (zob. bez)

C

calówka *m* colsztok, -ka (*niem.* Zollstock)
całkiem *adv* blank, cołkym, do kna, ganc (*niem.* ganz), *pd.* durch (*niem.* durch)
całoś/ć *f* cołkość, -śći, w ~ci – we cołkośći
całus *m* dźubek, -ka, *m* kuśik, -ka
cały *adj* cołki, przez ~ dzień – bez cołki dźyń
cebula (*Allium cepa*) *bot. f* cebula, -le; *m* cwibel, -blu (*niem.* Zwiebel)

cegielnia *f* cegelńa, -ńe
ceglany *adj* ceglaty
cegła *f* cegła, -ły, *dem* cegjołka, -ki
celować *ipf* cyl/ować, -uja, -owoł
ceniony *adj* zocny
cenny *adj* wertowny, wertowy, wertny
cerata *m* lak, -ku
cerować *ipf* sztop/ować, -uja, -owoł (*niem.* stopfen), *ipf* fic/ować, -uja, -owoł, *pd. ipf* flik/ować, -uja, -owoł (*niem.* flicken)
cesarz *m* cysorz, -rza, *m* kajzer, -ra (*niem.* Kaiser)
cęgi *f* canga, -gi, też *pl* cangi, – gůw (*niem.* Zange)
chaber *bot.* 1. bławatek, zob. bławatek; 2. ~ łąkowy (*Centaurea iacea*) – *plt* koszyczki, -kůw
charakter *f* natura, -ry; ~ pisma – *f* klaua, -uy (*niem.* Klaue) (często też: nieczytelne pismo)
chcieć *ipf* ch/ćieć, -ca, -ćoł; chcąc nie chcąc – wůl ńy wůl
chciwość *f* pragliwość, -śći
chciwy *adj* pragliwy; tylko *indecl* hapik (*niem.* happig)
cherlak *m* zdechlok, -ka
chęć *f* chyńć, -ći
chętnie *adv* chyntliwjy; często odpowiednikiem jest *adj* rod: on/ona to ~ zrobi – uůn/uůna to rod/rada zrobi
chętny *adj* chyntliwy
chichotać *ipf* chichr/ać, -ům, -oł śe
chlapać *ipf* pyrsk/ać, -ům, -oł
chlapnąć *pf* pyrsk/nyć, -na, -nył
chleb *m* chlyb, chleba
chlebak *f* brůttasza, -szy (*niem.* Brottasche), *m* brůtbojtel, -tla (*niem.* Brotbeutel)
chłop (wieśniak) *m* bamber, -bra, *m* bauer, -ra
chłopiec *m* synek, -nka, *dem* syneczek, -czka
chłopka *f* bauerka, -ki
chmura *f* chmura, -ry; ~ deszczowa – *f* mrokew, -kwje
chmurzy/ć się *ipf* mrocz/yć, -a, -ůł śe; niebo się ~ło – ńebo śe mroczůło
chochla *f* kelńa, -ńe (z *niem.* Kelle)
chociaż, choć *cj* choć, choćoż, *pd.* aspůń (*czes.* aspoň)
chociażby *cj prk* choćaby
chodak *m* klůmp, -pa

chodnik *f* sztreka, -ki (*niem.* Strecke)
chodzenie *f* chodzka, -ki, *n* chodzyńy, -ńo
chodzi/ć *ipf* cho/dźić, -dza, -dźůł, *iter* chodz/ować, -uja, -owoł, *ipf* ła/źić, -ża, -źůł; jeśli ~ o mnie, to... – skuli mje, to…; ~ po prośbie – chodźić po pytańu
choinka (świąteczna) *m* gojik, -ka, *m* krisbaum, -mu, *m* kristbaum, -mu (*niem.* Christbaum)
chomik *zool.* ~ europejski (*Cricetus cricetus*) – *m* sysoł, -sła, *m* hamster, -tra (*niem.* Hamster; *przen.* również: sknera)
chorągiew *f* fana, -ny (*niem.* Fahne), *dem* fanka, -ki
choroba *f* ńymoc, -cy, *f* stynczka, -ki
chory *adj* ńymocny, stynczny
chropowaty *adj* chrůstawy
chrust *plt* sakle, -klůw
chrzan (*Armoracia lapatifolia*) *m* krzůn, -nu
chrzest *m* krzest, krztu
chrzciny *n* krzćiny, -nůw
chudzielec *m* chuderlok, -ka, *m* wyblyszczek, -szczka
chusteczka 1. ~ do nosa – *m* sznuptuch, -cha (*niem.* Schnupftuch), *f* sznuptychla, -le (*schles.* Schnupptückel, Schnuptichla), *m* taszyntuch, -cha (*niem.* Taschentuch); 2. ~ na głowę – *f* szatka, -ki
chwalić *ipf* chwol/ić, -a, -ůł śe; ~ się – *ipf* a/śić, -sza, -śůł śe, *ipf* chwol/ić, -a, -ůł śe, *ipf* angyjb/ować, -uja, -owoł (*niem.* angeben)
chwiać (się) *ipf* chwj/oć, -eja, -oł (śe), *ipf* chwjyr/ać, -ům, -oł (śe), *ipf* chwjyrutać, -ům, -oł (śe)
chwycić *pf* chy/ćić, -ca. –ćůł, *pf* fasn/yć, -a, -ył
chyba (prawdopodobnie) *adv* wjerza
chybić *pf* luft/nyć, -na, -nył śe
ciasno *adv* knap, sztram
ciąć *ipf* rzn/yć, -a, -ył
ciągle *adv* ćyngym, durch (*niem.* durch), fůrt (*niem.* fort), sztyjc (*niem.* stets), porzůnd (por. *czes.* pořád)
ciekawie *adv* gyszpant (*niem.* gespannt); potrafił ~ opowiadać – poradźůł gyszpant uosprawjać
ciemno *adv* ćma; na dworze jest ~ – na placu je ćma
ciemność *f* ćma, -my, *m* ćmok, -ka
ciemny *adj* ćymny; o kolorze – ćmawy
ciepł/y *adj* ćepły; ~e kraje – ćeplice, ćeplic

cierń *m* sztachel, -chla
cierpliwość *m* zmjyr, -ru
cieszyć się *ipf* rad/ować, -uja, -owoł śe, *ipf* amizyr/ować, -uja, -owoł śe
ciężar *m* ćynżor, -ra, *pd.* ćynżoba, -by (*słow.* tażoba)
ciężarówka *n* lastauto, -ta (*niem.* Lastauto)
cios (uderzenie) *f* fanga, -gi (*niem.* Fang), *m* hib, -ba (*niem.* Hieb), *m* szlag, -gu (*niem.* Schlag), *f* bańa, -ńe
ciskać *ipf* frůnk/ać, -ům, -oł
cisknąć *pf* frůnkn/yć, -a, -ył
ciśnienie *m* druk, -ku (*niem.* Druck); ~ krwi – *m* blutdruk, -ku (*niem.* Blutdruck)
clić *ipf* col/ować, -uja, -owoł
cmentarz *m* smyntorz, -rza; *m* kyrhof, -fa (*niem.* Kirchhof)
co *pron* co
cokolwiek *pron* beleco, *pd.* wszelico
coraz corozki
coś *pron* cośi, cośik, cośikej
córk/a *f* cera, -ry (*czes.* dcera), *dem* cerka, -ki, cereczka, -ki, ceruszka, -ki; należący do ~i – cerzin
cucić *ipf* krzy/śić, -sza, -śůł
cudzoziemiec *m* auslynder, -dra (*niem.* Ausländer)
cudzoziemka *f* auslynderka, -ki (zob. cudzoziemiec)
cukier *m* cuker, -kru (*niem.* Zucker)
cukierek *m* bůmbůn, -na (*niem.* Bonbon z *fr.*), *rzadz. F* rybka, -ki, *m* bůmblik, -ka, *m* bloblik, -ka
cukiernia *f* kůnditoryjo, -je
cukiernica *f* cukerdůuza, -zy (*niem.* Zuckerdose)
cukiernik *m* kůnditůr, -tora
cukrzyca *f* cukrzica, -ce, *m* cuker, -kru, *m* cukerkrank, -ku; cukrowo ńymoc
cybuch (fajki) *f* rułka, -ki
cygaro *f* cygara, -ry (*niem.* Zigarre)
cykoria 1. *bot.* ~ podróżnik (*Cichorium intybus*) – *m* przidrůżnik, -ka; 2. mielony korzeń cykorii – *f* cygoryjo, -je
cylinder (nakrycie głowy) *m* cylynderhut, -ta (*niem.* Zylinderhut)
cynamon *f* skůrzica, -ce (por. *czes.* skořice); *m* cimt, -tu (*niem.* Zimmt)
cynamonowy *adj* cimtowy

cyrk *m* cyrkus, -su (*niem.* Zirkus; też: awantura a. widowisko, sensacja)
cyrkowiec *m* cyrkowjec, -wca, *m* cyrkorz, -rza, *m* cyrkuśńik, -ka (też: żartowńiś)
cytryna *f* citrůna, -ny (niem. Zitrone), *dem* citrůnka, -ki
cytrynowy *adj* citrůnowy (zob. cytryna)
cywilizacja *f* ciwilizacyjo, -je
czapka *f* czopka, -ki; *f* myca, -ce, *f* mycka, -ki (*niem.* Mütze); ~ futrzana – *f* pelcmyca, -ce (*niem.* Pelzmütze); ~ górnicza – *f* bergmůnka, -ki, *f* bergmycka (zob. górnik), -ki; ~ z pomponem – *f* bůmbelmyca, -ce
czarno *adv* czorno
czarn/y *adj* czorny; nosić ~e ubranie (zwykle: nosić żałobę) – chodźić po czornymu (po czornu)
czarodziej *m* czarodźyj, -dźeja
czarować *ipf* czar/ować, -uja, -owoł, *ipf* heks/ować, -uja, -owoł (*niem.* hexen), *ipf* caubr/ować, -uja, -owoł (*niem.* zaubern)
czarownica *f* czarowńica, -ce, *f* heksa, -sy (*niem.* Hexe)
czarownik *m* czarowńik, -ka
czas *m* czas, -su; na ~ – zawczasu; od ~u do ~u – roz za kedy, roz za czas
czatować *ipf* cicht/ować, -uja, -owoł (*niem.* sichten)
czekolada *f* szekulada, -dy, *pd f* czekulada, -dy
czemu czymu, czamu (zob. co); *adv* pojakymu
czereśnia (*Cerasus avium*) *bot. f* amlara, -ry, *f* trzyśńa, -ńe
czerw mada, -dy (*niem.* Made)
czerwiec *m* jun, -na, *m* czyrwjyń, -wńa, *m* czyrwjec, -wca
czesne *n* szkolne, -ego
cześć (honor) 1. honor – *f* era, ery (*niem.* Ehre); 2. ~! (przy powitaniu lub pożegnaniu) – pyrsk!
część *f* tajla, -le (*niem.* Teil)
czkać *ipf* szczuk/ać, -ům, -oł, *ipf* zgut/ać, -ům, -oł
czkawka *f* szczukůwka, -ki, *f* zgutka, -ki
człowiek *m* czowjek, -ka
czochrać (włosy) *ipf* kosm/ać, -ům/-ja, -oł
czosnek *bot.* ~ pospolity (*Allium sativum*) – *m* czosnek, -nku; *m* knobloch, -cha (*niem.* Knoblauch); ~ szczypiorek (*Allium schoenoprasum*) *m* łucek, -cka, *m* szńitloch, -chu (*schles.* Schnittloch)

czterdziestka *f* sztyrdźestka, -ki
czterdzieści *num* sztyrdźyści
czterdziesty *num* sztyrdźesty
czternasty *num* sztyrnosty
czternaście *num* sztyrnośće
cztery *num* sztyry
czterysetny *num* sztyrysetny
czterysta *num* sztyrysta
czubajka *bot.* ~ kania (*Macrolepiota procera*) – *m* paryzol, -la
czupryna *f* szopa, -py (z *niem.* Schopf)
czwartek *m* sztwortek, -tku
czwarty *num* sztworty
czworoboczny *adj* sztyrystrůnny
czworokątny *adj* sztyryrogaty, sztyrykańćaty, sztyrygrańaty
czwórka *f* sztfůrka, -ki
czy *prk* eli, eźli, jeźli; powiedz, ~ to prawda – powjydz, eli to prowda
czynsz *m* płat, -tu
czystość *f* snożność, -śći
czysty *adj* snożny, chyndogi
czyścić *ipf* snoż/yć, -a, -ůł, *ipf* puc/ować, -uja, -owoł
czyściec *m* czyśćec, -śca
czyśćcowy *adj* czyścowy
czytać *ipf* czyt/ać, -ům, -oł
czytywać *ipf* czyt/ować, -uja, -owoł

Ć

ćma *f* mota, -ty (*niem.* Motte)
ćwiartka *f* sztwjertka, -ki
ćwierć *f* sztwjerć, -ći
ćwiczenie *m* ibůng, -gu (*niem.* Übung)
ćwiczyć *ipf* ib/ować, -uja, -owoł (*niem.* üben)

D

dach *m* dach, -chu
dachówka *f* szkorupa, -py, *f* dachůwka, -ki
dać *pf* d/ać, -ům, -oł; ~ znać – *pf* skoz/ać, -ża, -oł

daktyl *f* datla, -le (z *niem.* Dattel)
dalej *adv* dali
daleki *adj* daleki
daleko *adv* daleko
dalszy *adj* dalszy
dama *f* dama, -my (również: dziewczyna a. kobieta lubiąca się stroić)
daniel (*Dama dama*) *zool. m* dańel, -la
dar *m* darek, -rku
daremnie *adv* podarymńy
daremny *adj* podarymny
daszek *m* daszek, -szka
data *m* datům, -mu
dawać *ipf* dow/ać, -ům, -oł
dawniej *adv* dowńi, pjyrwy, przůdźi
dawno *adv* downo; ~ temu – za starego pjyrwy
dąbrowa *f* dymbina, -ny, *dem* dymbinka, -ki
dąsy *plt* muki, -kůw (*niem.* Mucken)
dbać *ipf* star/ać, -ům, -oł śe, *ipf* pilować, -uja, -owoł
decymetr *m* decimeter, -tra
dekagram *m* dekagram, -ma
dekarz *m* dachdeker, -kra (*niem.* Dachdecker), *m* szyndźelorz, -rza, *m* dachorz, -rza
delikates *m* maszket, -ta, *f* szpecyjo, -je, *f* delikatesa, -sy
denaturat *m* brynszpyrytus, -su, *f* bryna, -ny, *pd. m* bryn, -nu (*niem.* Brennspiritus)
denerw/ować (kogoś) *ipf* gorsz/yć, -a, -ůł (kogo); nie ~uj go – ńy gůrsz go
denerwować się *ipf* aufryjg/ować, -uja, -owoł śe, *ipf* nerw/ować, -uja, -owoł śe
deska *f* deska, -ki; gruba ~ – *f* bola, -le; kuchenna ~ (do krojenia) – *f* anrichta, -ty
destylacja *f* destilacyjo, -je
destylować *ipf* destil/ować, -uja, -owoł
diabelski *adj* djobelski, djobli, djosecki
diabeł *m* djoboł, -bła, *dem* djoblik, -ka, djobołek, -łka; *m* czechmůn, -můna; *żart. m* uogůńorz, -rza, *m* pjeklorz, -rza, *m* rogocz, -cza
diakon *m* djakůn, -na
diakonisa *f* djakůńiska, -ki

dialekt *m* djalekt, -tu
diament *m* djamynt, -tu
diamentowy *adj* djamyntowy
diecezja *f* djecezyjo, -je
dlaczego *adv* pojakymu; skuli czego, skiż czego
dlatego *adv* bezto, zato; tymu, skiż tego, skuli tego
długi *adj* dugi
długo *adv* dugo; tak ~ – telki (teli) czasy
dniówka *f* szychta, -ty
dodatek *f* zulaga, -gi
dojrzałość *f* zdrzałość, -śći, *f* dojzdrzałość, -śći
dojrzały *adj* zdrzały, dojzdrzały, dostůny, důjdzůny, dogodzůny
dojrzeć *pf* dojzdrz/eć, -a, -oł, *pf* dosto/ć, -ja, -ł, *pf* d/ůńść, -ůńda, -oszoł, *pf* dogo/dźić, -dza, -dźůł
dokazywać *ipf* rajco/wać, -uja, -owoł
dokąd *adv* kaj, kandy; ~ idziesz? – kaj (kandy) idźesz?
dokładnie *adv* 1. akurat, właśnie – prawje, gynau (*niem.* genau); to jest ~ to – to je prawje (gynau) to; 2. starannie, szczegółowo – dokumyntńy, fůndamyntńy, akuratńy
dokonać (czegoś) *pf* doko/zać, -ża, -zoł (czego)
dokonywać (czegoś) *ipf* dokaz/ować, -uja, -owoł
dokuczać *ipf* dożyr/ać, -ům, -oł (kůmu), *ipf* dopol/ać, -ům, -oł, *iter* dopol/ować, -uja, -owoł (kůmu)
dokuczyć *pf* doż/rić, -ra, -ar (kůmu), *pf* dopol/ić, -a, -ůł (kůmu)
dolny *adj* spodńi
dołek *f* ducka, -ki
dom *m* dům, -mu, *f* chaupa, -py; w ~u – důma; ~ek dla ptaków – *m* kadubek, -ka, *m* torńik, -ka; ~ dla lalek – *f* pupynsztuba, -by (*niem.* Puppenstube)
domagać się *ipf* (czegoś) fant/ować, -uja, -owoł śe (uo co)
domyślić się *pf* zmjark/ować, -uja, -owoł; przijść na co
doniczka *f* łotka, ki; *m* blumtop, -pa (*niem.* Blumentopf)
dookoła *praep* uokoło, nauobkoło
dopiero *adv* dźepjyro
dopilnować *pf* d/ać, -ům, -oł dozůr
dopilnowywać *ipf* dow/ać, -ům, -oł dozůr
dopóki *adv* podwjela
dorzucać *ipf* doćep/ować, -uja, -owoł
dorzucić *pf* doćep/nyć, -na, –

dostawca *m* liwerant, -ta (*niem.* Lieferant)
dosunąć *pf* doći/ś, -sna, -s
dosuwać *ipf* doćisk/ać, -ům, -oł
dosyć *adv* zatela
dosypać *pf* dosu/ć, -ja, -ł, *pf* dosyp/ać, -ja, -oł
dosypywać *ipf* dosu/wać, -ja, -woł, *ipf* dosyp/ować, -uja, -owoł
doświadczenie *plt* szprymy, -můw
dotaszczyć *pf* dotach/ać,-ům -oł, *pf* dosmycz/yć, -a, -ůł
dowiedzieć się *pf* przewj/edźeć, -ym, -edźoł śe
dowiadywać się *ipf* przewjad/ować, -uja, -owoł śe
dowlec się (dojść bardzo powoli) *pf* przriklecht/ać, -ům, -oł śe, *ipf* przriwl/yc, -eka, -yk śe
dozorca *m* ficywyrt, -ta
dozór *m* dozůr, -zoru; niedostateczny ~ – *m* ńydozůr, -zoru
dójka (krowy) *m* cycyk, -ka, *m* sztrych, -cha (*niem.* Strich)
dół 1. (zagłębienie) – *f* duca, -ce; 2. (spód) – *m* spodek, -dku
drapać (się) *ipf* drop/ać, -ja, -oł (śe), *ipf* szkrob/ać, -ja, -oł (śe)
drażnić (np. zwierzę) *ipf* bestw/ić, -ja, -jůł
drąg *f* fela, -fela
drewniany *adj* drzewjanny
drewno *n* drzewo, -wa; ~ na opał – *m* brynholc, -cu (*niem.* Brennholz)
droga *f* drůga, -gi, *pd. f* cesta, -ty (*czes.* cesta); ~ krzyżowa – *plt* stacyje, stacyj
drogi *adj* drogi
drogowskaz *m* wegwajzer, -zra (*niem.* Wegweiser)
droższy *adj* drogszy; naj~ – nojdrogszy
drozd *zool.* ~ śpiewak (*Turdus ericetorum*) drůzd, drozda, droźdźoł, -ła, lyskowjec, -wca, drosel, -sla (*niem.* Drossel); drůzd lyskowy
drożyzna *f* drogość, -śći, *pd. f* drogota, -ty
drób *f* gowjydź, -dźi
dróżnik *m* banwerter, -tera (*niem.* Bahnwärter)
druciany *adj* drůćanny
drugi *num* drugi
drut *m* drůt, -tu, *dem* drůćik, -ka; ~ kolczasty – *m* sztacheldrat, -tu (*niem.* Stacheldraht); ~ do robótek – *f* sztryknadla, -le (*niem.* Stricknadel); jegła do sztrykowańo; robić na ~ach – *ipf* sztryk/ować, -uja, -owoł (*niem.* stricken); plůntać na jegłach
drwal *m* śyngorz, -rza

drzazga *f* drzizga, -gi (por. *czes.* třiska)
drzeć *ipf* targ/ać, -ům, -oł
drzewo *m* strům, -mu (por. *czes.* strom, *głuż.* štom < *st. wys. niem.* drum 'pień'?), *dem* strůmik, -ka; *f* gałyńź, -źi
drzwi *n* dźwjyrze, -rzůw, *dem* dźwjyrka, -rek
dudka (pióra) *m* kotuch, -cha
dusza *f* duszyczka, -ki (forma ta nie jest zdrobnieniem)
dużo *adv* moc, mocka, mocki, śyła; za ~ – za wjela, zazbyt, za zbytka, za moc
duży *adj* wjeli, wjelki, srogi
dworzec *m* banhow, -wa (*niem.* Bahnhof)
dyfteryt *plt* brojny, -nůw; *m* difteritus, -sa
dyg *m* kńiks, -sa
dygnąć *pf* kńiks/nyć, -na, -nył (*niem.* knicksen)
dyktator *m* diktatůr, -tora
dyktować *ipf* diktyr/ować, -uja, -owoł
dynia (*Cucurbita maxima*) *bot. f* bańa, -ńe; *m* korbol, -la
dyskutować *ipf* dysputyr/ować, -uja, -owoł
dyszel *n* uoje, -ja, *dem* uojko, -ka
dywan *m* tepich, -cha
dwa *num* dwa
dwadzieścia *num* dwadźyśća
dwanaście *num* dwanośće
dwieście *num* dwjesta
dwójka *f* dwůjka, -ki; ocena niedostateczna – *f* cwaja, -je, *f* cwajka, -ki (z *niem.* zwei)
dzbanek *m* zbůnek, -nka
dziadek *m* starzik, -ka; *m* ůpa, -py (*niem.* Opa); ~ do orzechów – *m* nusknaker, -kra (*niem.* Nußknacker)
działka 1. ogródek działkowy a. przydomowy – *m* zygrůdek, -dka; 2. ~ budowlana – *m* bauplac, -cu (*niem.* Bauplatz)
dziecko *m* bajtel, -tla (*schles.* Buttel); nieślubne ~ – *m* bynkart, -ta (*niem.* Bankert)
dziedziczyć *ipf* erb/ować, -uja, -owoł
dziekan (duchowny zarządzający dekanatem) *m* dźekan, -na, *m* ercpryster, -stra (*niem.* Erzpriester)
dzielić 1. na części – *ipf* tajl/ować, -uja, -owoł (*niem.* teilen); 2. na kawałki – *ipf* sztikl/ować, -uja, -owoł (*niem.* stückeln)

dzierlatka (*Galerida cristata*) *zool. f* śwjyrgołuszka, -ki, *f* śwjyrgolinka, -ki
dzierżawa *m* nojym, -jmu, *f* harynda, -dy, *m* pacht, -tu
dzierżawca *m* nojymńik, -ka, *m* haryńdźorz, -rza (*dawn.* zwykle karczmarz)
dzierżawić *ipf* nojm/ować, -uja, -owoł, *ipf* harynd/ować, -uja, -owoł, *ipf* pacht/ować, -uja, -owoł; brać we nojym (harynda, pacht)
dziewczęcy *adj* dźouszy, dźouszyn
dziewczyna *f* dźoucha, -chy, *dem* dźouszka, -ki; *f* frela, -le (z *niem.* Fräulein), *dem* frelka, -ki, freliczka, -ki
dziewiąty *num* dźewjůnty
dziewięć *num* dźewjyńć
dziewięćdziesiąt *num* dźewjyńdźeśůnt
dziewięćset *num* dźewjyńćset
dziewiętnaście *num* dźewjytnośće
dzieża *f* bajta, -ty
dzik/i *adj* dźiwoki; ~a świnia – dźiwoko świńa
dziwactwo *n* cudajstwo, -wa
dziwaczny *adj* maszketny, cudaczny
dziwak *m* cudok, -ka
dziwić się *ipf* dźiw/ować, -uja, -owoł śe
dzwon *m* zwůn, -na *dem* zwůnek, -nka, zwůneczek, -czka, *f* gloka, -ki (*niem.* Glocke)
dzwonić *ipf* zwůń/ić, -a, -ůł, *ipf* glingl/ać, -ům, -oł
dzwonnica *f* zwůńica, -ce
dżungla *f* dżungel, -le (*niem.* Dschungel z *ang.* jungle z *hindi* djangal)

E

egzamin *m* egzam, -mu, *m* egzamin, -nu; *m* pryfůng, -gu, *m* pryfůnek, -nku (*niem.* Prüfung)
egzaminować *ipf* egzamińyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* examinieren), *ipf* pryf/ować, -uja, -owoł (*niem.* prüfen)
egzystencja *f* egzystyncyjo, -je
egzystować *ipf* egzystyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* existieren)
ekspedientka *f* przedowaczka, -ki
eksplodować *ipf* eksplodyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* explodieren)
eksplozja *f* eksplozyjo, -je

elektryczność *f* elektryka, -ki
elektryk *m* elektrykorz, -rza
elementarz *m* elemyntorz, -rza; *m* fibel, -bla (*niem.* Fibel); *m* ślabikorz, -rza (por. *czes.* slabikář < sylabikář < *łac.* syllabicare)
emalia *f* glyjta, -ty (z *niem.* Glätte)
emaliować *ipf* glyjt/ować, -uja, -owoł (zob. emalia)
emaliowany glyjtowany (zob. emaliować)
emerytura *f* pynzyjo, -je
epilepsja wjelko (ćynżko) ńymoc
epolet *f* epoleta, -ty
esencja *m* esync, -cu (*niem.* Essenz), *f* esyncyjo, -je
etap *f* etapa, -py
etykieta (nalepka) *f* etiketa, -ty, *dem* etiketka, -ki
Ewangelia *f* Wańelijo, -je
ewangelicki *adj* wańelicki
ewangeliczka *f* wańeliczka, -ki
ewangelik *m* wańelik, -ka

F

fabryczny *adj* fabryczny
fabryka *f* fabryka, -ki
fabrykacja *f* fabrykacyjo, -je
fabrykować *ipf* fabryk/ować, -uja, -owoł
fachowiec *m* fachmůn, -můna (*niem.* Fachmann), *m* macher, -chera
fajerwerk *m* fojerwerk, -ku (*niem.* Feuerwerk)
fajka *f* fajfka, -ki (*niem.* Pfeife) *dem* fajfeczka, -ki, *augm* fajfa, -fy, fajfczysko, -ka
fajtłapa *m* ćućmok, -ka
fala 1. na wodzie – *m* bałwůn, -wana; 2 ułożona z włosów – *f* wela, -le
falbana, falbanka *f* krauzka, -ki
falbaniasty *adj* krauzkowany
fałd *m* fołd, -da, *dem* fołdźik, -ka
fałszywie *adv* fałeszńy
fałszywy *adj* ńyprawy, fałeszny; ~ człowiek – *m* fałeszńik, -ka; ~ kobieta – *f* fałeszńica, -cy
fantazja *f* fantazyjo, -je

fantazjować *ipf* fantazyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* fantasieren; również: majaczyć)
fantazjowanie *n* fantazyrowańy, -ńo (zob. fantazjować; również: majaczenie)
faraon *m* faraůn, -na
farba *f* farba, -by (*niem.* Farbe), *dem* farbka, -ki
farbiarz *m* farbjyrz, -rza (z *niem.* Färber)
farbować *ipf* farb/ić, -ja, -jůł
farbowany farbjůny
farsz *m* filůng, -gu (*niem.* Füllung)
fartuch *m* fortuch, -cha (*niem.* Vortuch), *dem* fortuszek, -szka, *f* zopaska, -ki; ~ roboczy – *m* kitel, -tla (*niem.* Kittel); ~ zapinany – *f* mantelszyrca, -ce
fasola (*Phaseolus sativus*) *bot.* *m* fanzol, -la, *dem* fanzolek, -lka, *f* fanzola, -le, *dem* fanzolka, -ki; ~ jasiek (*Phaseolus sativus var. maxima*) – *m* barosz, -sza, *m* bakus, -sa; ~ szparagowa – *plt* sznitbůny, -nůw
faszerować *ipf* fil/ować, -uja, -owoł (*niem.* füllen)
faszerowany filowany
febra *f* źima, -my, *f* ćotucha, -chy, *f* pśinka, -ki
fermentować *ipf* ger/ować, -uja, -owoł (*niem.* gären)
fig/iel *m* szpas, -su; ~le – błozny
figlarz *m* błozyn, -zna, *m* kocynder, -dra, *m* szpasowńik, -ka, *m* wicmůn, -mana, *m* wigyjc, -ca
figlować *ipf* błozn/ować, -uja, -owoł, *ipf* szpas/ować, -uja, -owoł
filar *m* filor, -ra, *dem* filorek, -rka
filia *f* filijala, -le
filozof *m* filozof, -fa
filozofia *f* filozofijo, -je
filtr *m* filter, -tra
finanse *plt* finance, -cůw (z *niem.* Finanzen)
finansować *ipf* financyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* finanzieren)
fioletowy *adj* lilowy
firana *f* gardina, -ny (*niem.* Gardine), *dem* gardinka, -ki
firma *f* fyrma, -my
firmament *m* fyrmamynt, -tu
fiszbin *m* fiszpůn, -na
flaga *f* fana, -ny (*niem.* Fahne)
flanela *m* futerbach, -chu (*niem.* Futter + Barchent)

flanelowy *adj* futerbachowy (zob. flanela)
flejtuch *m* ćarach, -cha; *m* pultok, -ka
flet *f* flyjta, -ty (*niem.* Flöte)
flisak *m* mataczkorz, -rza (zob. tratwa; por. *schles.* Matätschbauer)
fosfor *m* fosfůr, -fora
fotel *m* zesel, -sla (*niem.* Sessel), *dem* zeslik, -ka
fotograf *m* fotograf, -fa
fotografia *f* fotografijo, -je, *dem* fotografijka, -ki, *n* zdjyńćy, -ćo, *f* aufnama, -my (*niem.* Aufnahme), *m* bild, -du (*niem.* Bild)
fotografować *ipf* kńips/ować, -uja, -owoł (*niem.* knipsen), *ipf* fotografjyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* photographieren)
frędzel *m* frůncek, -cka, *m* frůncel, -cla, *plt* frańy, -ńůw (z *rum.* franj)
front 1. przednia strona czegoś – przodńo strůna; 2. *wojsk* front – frůnt, -tu
fruwać *ipf* furg/ać, -ům, -oł, *pf* furgn/yć, -a, -ył (w *pf* również: przewrócić się, upaść)
fryzjer *m* golacz, -cza; *m* balbjyrz, -rza
fryzura *f* frizura, -ry, *dem* frizurka, -ki
fujarka *f* flyjtka, -ki
fundacja *f* fůndacyjo, -je
fundament *m* fůndamynt, -tu
fundator *m* fůndatůr, -tora
fundować 1. kupować coś komuś w prezencie – *ipf* fůnd/ować, -uja, -owoł; 2. finansować coś – *ipf* grůnt/ować, -uja, -owoł
fundusz *m* fůndusz, -sza
fura, furmanka *f* fůra, -ry (*niem.* Fuhre)
furman *m* fůrmůn, -mana (*niem.* Fuhrmann)
furta fůrta, -ty (*niem.* Pforte)
furtka fůrtka, -ki (zob. furta)
futerał *m* futrol, -la
futro *m* pelc, -ca
futryna *f* futrzina, -ny; *n* futro, -tra, *dem* futerko, -ka

G

gablota (szafa na okazy) *f* szaukastla, -le (z *niem.* Schaukasten), glasszrank, -ku (*niem.* Glasschrank)
gaduła *m* beblok, -ka, *m* bebła, -ły, *m* faflok, -ka

gajowy *m* gojny, -nego
galareta *m* galert, -tu, golert, -tu, *pd.* zulc, -cu, *pn.* noźimne, -nego
galop *m* kalup, -pu; ~em – kalupym
galopować *ipf* kalup/ować, -uja, -owoł (por. *schles.* kaluppen)
gałązka *f* astka, -ki; ~ drzewa iglastego – *f* chojinka, -ki
gałąź *m* ast, -ta, *f* asta, -ty (*niem.* Ast); ~ drzewa iglastego – *f* chojna, -ny
gap *m* blyszcz, -szcza (również: duże wytrzeszczone oko)
gapa *m* mamlas, -sa
gapić się *ipf* gawcz/yć, -cza, -czůł śe
garb *m* pukel, -kla (*niem.* Buckel), *dem* puklik, -ka
garbarnia *f* garbjyrńa, -ńe
garbarski *adj* garbjyrski
garbarstwo *n* garbjyrstwo, -wa
garbarz *m* garbjyrz, -rza
garbaty *adj* puklaty, zob. garb
garbus *m* puklocz, -cza, zob. garb
gardło *m* gordźyl, -dźela; *n* garło, -ła, *dem* garołko, -ka
garncarz *m* garczorz, -rza, *m* skorupjorz, -rza, *m* bůnclorz, -rza
garnek *m* gornek, -nka; ~ kamionkowy – *m* bůnclok, -ka (z *niem.* Bunzlau=Bolesławiec)
garnitur (ubranie męskie) *m* ancug, -ga (*niem.* Anzug)
garnizon *f* garńizůna, -ny
gatunek *m* gatůnek, -nku, *f* zorta, -ty
gazeta *m* cajtůng, -gu (*niem.* Zeitung)
gazetowy *adj* cajtůngowy (zob. gazeta)
gąbka *m* szwam, -mu (*niem.* Schwamm)
gąsienica *f* gůńśůna, -ny, *dem* gůńśůnka, -ki
gdyby *cj* keby, dyby
gdzie *adv* kaj, kandy; ~ to jest? – kaj (kandy) to je?
gdzieniegdzie *adv* kajńykaj, ńykaj, ńykandy; placmi, placůma; strůnůma
gdzieś *adv* kajś, kandyś; już go ~ widziałem – jo'ch go już kajś (kandyś) widźoł
gdzież *adv* kajż, kandyż; ~ tam – kajtam, katać̀tam
gil (Pyrrhula pyrrhula) *zool. m* gjyl, -la
gimnastyka *n* turnowańy, -ńo (zob. gimnastykować się)
gimnastykować się *ipf* turn/ować, -uja, -owoł śe (*niem.* turnen)

gimnazjum *n* gymnazyjům, -mu, *f* gymnazyjo, -je; *pd. m* gimpel, -pla (*niem.* Gimpel)
glistnik *bot.* ~ jaskółcze ziele (*Chelidonium majus*) – *m* sapůń, -ńu, *pd. f* celidůnka, -ki
głębia *f* głymboczyna, -ny
głodny *adj* głodny; być ~m – mjeć głůd, on jest ~ – uůn mo głůd
głosować (w wyborach) *ipf* absztim/ować, -uja, -owoł (*niem.* abstimmen), *ipf* wel/ować, -uja, -owoł (*niem.* wählen), *pd. ipf* wolić, -la, -lůł
głowa *f* gowa, -wy, *m* łeb, -ba
głód *m* głůd, głodu; umrzeć z głodu – umrzić uod głodu
głuchnąć *ipf* guchn/yć, -a, -ył
głuchota *f* guchość, -śći, *f* guchota, -ty
głuchy *adj* guchy
głupek *m* guptaś, -śa, *m* gupjelok, -ka, *m* guptok, -ka
głupi *adj* gupi
głupstwo *f* pjerdoła, -ły, *plt* balakwasty, -tůw
gnać 1. (pędzić przed sobą) – *ipf* żyn/yć, -a, -ył; 2. (szybko biegać) – *ipf* gzu/ć, -ja, -ł
gniazdo *n* gńozdo, -da *dem* gńozdko, -ka, gńozdeczko, -ka
gnieść (się) *ipf* gń/yść, -eta, -ůt (śe), *iter* gńot/ać, -ům, -toł (śe)
gniewa/ć (się) *ipf* gorsz/yć, -a, -ůł (śe); nie ~j się – ńy gůrsz śe
gnieździć się *ipf* gńo/ździć, -żdża, -ździůł śe
godzina *f* godźina, -ny; która ~? – wjela (śyła) je na czaśe? wjela je godźin?
golonka *m* ajsbajn, -nu (*niem.* Eisbein)
gołąb *m* gołůmb, -łymbja *dem* gołůmbek, -bka, gołůmbeczek, -czka; ~ pocztowy – *f* briftauba, -by, *f* briwa, -wy (*niem.* Brieftaube)
gołębi *adj* gołymbi
gołębiarz (hodowca gołębi) *m* gołymjorz, -rza
gołębica *f* gołymbica, -ce
gołębię *n* gołymbja, -bjyńća
gołębnik *m* gołymbńik, -ka
gołoledź *f* gołolydź, -dźi, *dem* gołolůdka, -ki
gont *m* szyńdźoł, -ła
gorąco *f* gorkość, -śći
gorąco *adv* gorko
gorący *adj* gorki; tylko *indecl* hajs

gorączka *f* gorůnczka, -ki; *m* fiber, -bru (*niem.* Fieber); ~ (niepokój) przed podróżą – *m* rajzyfiber, -bru (*niem.* Reisefieber)
gorczyca *bot.* ~ polna (*Sinapis arvensis*) – *f* uogńicha - chy
gorycz *f* gorzkość, -śći
goryczak *bot.* ~ żółciowy (*Tylopilus felleus*) – *m* půłprawok, -ka, *m* půłprawik, -ka
gorzej *adv* gorzi **gorzki** *adj* gorzki
gorzknieć *ipf* gorzk/nyć, -na, -ńoł/-nył
gospoda *m* gasthauz, -zu (*niem.* Gasthaus)
gospodarstwo *m* statek, -tku, *f* gospodarka, -ki; duże ~ – *n* bamberstwo, -wa
gospodarz (rolnik) *m* gospodorz, -rza; bogaty ~ – *m* śodłok, -ka, *m* bamber, -bra, *m* bauer, -ra
gospodyni *f* gospodyńi; ~ w dużym gospodarstwie – *f* bamberka, -ki
gotować *ipf* warz/ić, -a, -ůł; ~ na parze – *ipf* damf/ować, -uja, -owoł (*niem.* dämpfen), damfym warzić
gotowany warzůny (zob. gotować); ~ na parze – damfowany (zob. gotować)
gotowe, gotowy, gotów *indecl* fertig (*niem.* fertig); powiedz, jak będziesz ~ – powjydz, jak bydźesz fertig
goździk (*Dianthus*) *bot.* *f* nelka, -ki (*niem.* Nelke); ~ kamienny (*Dianthus sylvestris*) – *f* sztajnelka, -ki (*niem.* Stein-Nelke)
góra (wzniesienie) *f* gůra, -ry
góra (górna część) *m* wjyrch; u góry, na górze – na wjyrchu
górnictwo *n* bergmaństwo, -wa
górniczy *adj* bergmański, hawjyrski
górnik *m* bergmůn, -mana (*niem.* Bergmann), *m* grubjorz, -rza (zob. kopalnia), *pd.* *m* hawjyrz, -rza (*czes.* havíř ze *śr. wys. niem.* hawer)
górny *adj* gůrny, wjyrchńi; ~ Śląsk – Gůrny Ślůnsk
górzysty *adj* gůrzisty
grabarz *m* kopidůł, -doła
grad *m* grod, gradu
gramolić się *ipf* gramuzdl/ać, -ům, -oł śe
granat (rodzaj pocisku) *f* granata, -ty (*niem.* Granate), *dem* granatka, -ki
grasować *ipf* hauzyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* hausieren)
grat *m* klamor, -ra

gratulować *ipf* winsz/ować, -uja, -owoł (*niem.* wünschen), *ipf* gratulyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* gratulieren)
Grecja *f* Grecyjo, -je
grenadier *m* grynadyr, -ra (z *niem.* Grenadier)
groch *bot.* ~ jadalny (*Pisum sativum*) – *m* groch, -chu, *m* erps,-su (*niem.* Erbse)
gromadzić *ipf* skludz/ć, -ům, -oł
gronostaj (*Mustela erminea*) *zool. m* hermelin, -na (*niem.* Hermelin)
gronostajowy *adj* hermelinowy (zob. gronostaj)
grosz *m* grosz, -sza, *dem* grośik, -ka; nie ma za ~ rozumu – ńy mo za czeski filipa (zob. rozum, moneta)
groszek *bot.* ~ pachnący (*Lathyrus odoratus*) – wůńůncy groch; ~ skrzydlaty (*Lathyrus montanus*) – *f* strzylůwka, -ki, *plt* strzylůwki, -kůw
grób *m* grůb, grobu, *dem* grůbek, -bka
grubas *m* rubas, -sa; *m* spaślok, -ka, *pd. m* bachrocz, -cza (z *niem.* Bache)
grubaska *f* rubaska, -ki, *f* spaśloczka, -ki, *pd. f* bachńica, -ce (z *niem.* Bache)
grubianin *m* grubelok, -ka
grubiański *adj* grubelajski
grubiaństwo *n* grubelajstwo, -wa
grubieć *ipf* rub/jeć, -na, -nůł, *ipf* tyngn/yć, -a, -ył
gruby *adj* ruby, tyngi, spaśny, *pd.* hruby
grudzień *m* grudźyń, grudńa, *m* decymber, -bra
gruszka *f* byrna, -ny (*niem.* Birne)
gruźlica *f* tubera, -ry (z *niem.* Tuberkulose)
gruźlik *m* tuberok, -ka (zob. gruźlica)
gryczan/y *adj* pogański; kasza ~a – pogańske krupy
gryka *f* poganka, -ki
grymas *f* afa, -afy (zob. małpa), *f* macha, -chy; robić ~y – strzylać afy, ćepać machy
grysik *m* gris, -su (*niem.* Grieß)
gryzmolić *ipf* krykl/ać, -ům, -oł
gryzmoły *plt* krykloły, -łůw
grzebać *ipf* grac/ać, -ům, -oł; ~ się (z czymś, robić coś powoli) – *ipf* grac/ać, -ům, -oł śe, *ipf* smol/ić, -a, -ůł śe
grzech *m* grzych, -chu
grzechotać *ipf* szczyrk/ać, -ům, -oł (por. *głuż.* šćerkać, *mor.* ščerkat)

grzechotka (zabawka dla niemowlaka) *f* szczyrkůwka, -ki (zob. grzechotać)
grzesznica *f* grzyszńica, -ce
grzesznik *m* grzyszńik, -ka
grzeszyć *ipf* grzysz/yć, -a, -ůł
grzeszny *adj* grzyszny
grzęda (w kurniku) *f* grzynda, -dy, *f* zicsztanga, -gi (*niem.* Sitzstange)
grzyb *m* grzib, -ba, *dem* grzibek, -bka
grzybiarka *f* grzibjorka, -ki
grzybiarz *m* grzibjorz, -rza
grzywa *f* grziwa, -wy, *dem* grziwka, -ki; *f* myjna, -ny (*niem.* Mähne)
gryzmolić *ipf* krykl/ać, -ům, -oł (z *niem.* kritzeln a. krakelig)
gulgotać *ipf* gurgl/ować, -uja, -owoł (*niem.* gurgeln)
gum/a *m* gůmin, -nu; (dziura w dętce) – *f* pana, -ny; złapać ~ę – chyćić pana
gumowy *adj* gůminowy, gůmińanny
guz *f* buła, -ły (*niem.* Beule), *f* bańa, -ńe, *f* gluza, -ze, *f* ojla, -le (zob. sowa)
guzdrać się *ipf* grac/ać, -ům, -oł śe, *ipf* smol/ić, -a, -ůł śe
guzik *m* knefel, -fla (*schles.* Knopfel), *dem* kneflik, -ka, knefliczek, -czka
gwarancja *f* garantyjo, -je
gwardia *f* garda, -dy (*niem.* Garde)
gwardzista *m* gardźista, -ty (z *niem.* Gardist)
gwiazda *f* gwjozda, -dy, *dem* gwjozdka, -ki, gwjozdeczka, -ki
Gwiazdka *n* Dźećůntko, -ka

H

habit *m* habit, -ta, *dem* habitek, -tka
haftować *ipf* sztik/ować, -uja, -owoł
haftowany sztikowany (zob. haftować)
hak *m* hok, -ka, *dem* hoczyk, -ka
halka *m* hinderok, -ka (*niem.* Hinterrock)
hałas *m* butel, -tla, *n* larmo, -ma (*niem.* Lärm), *pd. m* krawal, -la; wiele ~u o nic – kupa larma uo ńyma co

hałasować *ipf* bańt/ować, -uja, -owoł, *ipf* bańtůrz/ić, -a, -ł, *ipf* butl/ować, -uja, -owoł, *ipf* larm/ować, -uja, -owoł, *ipf* růmpl/ować, -uja, -owoł, *ipf* zubr/ować, -uja, -owoł
hałda *f* hołda, -dy (*niem.* Halde)
hamować (się) *ipf* ham/ować, -uja, -owoł (śe), *ipf* brymz/ować, -uja, -owoł (śe)
hamulcowy *m* brymzer, -ra (*niem.* Bremser)
hamulec *f* brymza, -zy (*niem.* Bremse)
handel *m* handel, -dlu
handlarka *f* handlyrka, -ki
handlarz *m* handlyrz, -rza
handl/ować *ipf* handl/ować, -uja, -owoł; ~uję owocami – handluja ze uowocym
harmonia (zgoda) *m* ajnsztimůng, -gu (*niem.* Einstimmung), *f* (h)armůńijo, -je
harmonijka (ustna) *f* (h)armůńika, -ki, *f* brůmajzla (niem. Brummeisen – dawniej: drumla)
haust *m* szluk, -ka (*niem.* Schluck)
herbata *m* tyj, -ju (*niem.* Tee); *f* harbata, -ty, *dem* harbatka, -ki
hodować *ipf* chow/ać, -ům/-wja, -oł, *ipf* cicht/ować, -uja, -owoł (*niem.* züchten – nie mylić z cichtować=czatować)
hodowla *n* chowańy, -ńo (też: skrytka), *m* chůw, chowu (też: inwentarz), *m* cucht, -tu (*niem.* Zucht)
homoseksualista *m* buzerant, -ta (*czes.* buzerant)
homoseksualizm *n* buzeranctwo, -wa (zob. homoseksualista)
honor *m* hůnůr, -noru
honorowy *adj* hůnorowy
hostia *f* hostyjo, -je
hrabia *m* grof, -fa (*niem.* Graf)
hrabianka *f* kůntesa, -sy
hrabicz *m* grofik, -ka
hrabina *f* grofka, -ki (zob. hrabia)
hrabiowski *adj* grofski
hulajnoga *m* roler, -ra (*niem.* Roller)
huragan *m* sztůrm, -mu (*niem.* Sturm)
hurtownik *m* grośista, -ty
hycel *m* drzik, -ka

I

igielnik *m* jegelńik, -ka
igliwie *n* jeglicze, -czo
igła *f* jegła, -ły, *dem* jegołka, -ki; ~ do cerowania – *f* sztopnadla, -le; jegła do sztopowańo
ignorant *m* liderok, -ka
ile *pron* wjela; ~ masz lat? – wjela mosz lot? jaki żeś je stary?
iluminacja *f* iluminacyjo, -je
ił *m* jeł, -łu
imadło *m* szraubsztok, -ka
imbir *m* zozwůr, -woru (por. *czes.* zázvor, *las.* zazvur < *wł.* zenzavero), *m* ingwer, -ru (*niem.* Ingwer < *fr.* gingembre; wszystkie nazwy z *pali* singivera)
imbirowy *adj* zozworowy, ingwerowy (zob. imbir)
imieniny *m* namstak, -ku (*niem.* Namenstag)
imię *n* mjano, -na, *n* mjůno, -na
inaczej *adv* inakszy
Indianin *m* Indjaner, -ra (*niem.* Indianer)
indyczka *f* truśka, -ki
indyk *m* trušok, -ka
inflacja *f* inflacyjo, -je
informacja *f* informacyjo, -je
informować (się) *ipf* informjyr/ować, -uja, -owoł (śe) (*niem.* informieren)
inny *adj* inkszy, inszy, inakszy
introligator *m* buchbinder, -dera (*niem.* Buchbinder)
introligatorstwo *n* buchbinderstwo, -wa (zob. introligator)
irytować się *ipf* aufryjg/ować, -uja, -owoł śe (*niem.* aufregen)
izolacja *m* izolyrůng, -gu
izolować *ipf* izolyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* isolieren)

J

jabłko *n* jabko, -ka
jabłoń *f* jabłůń, -ńi, *dem* jabłůnka, -ki
jagnię *n* jagńa, -ńyńća
jagoda *bot.* zob. borówka

jajecznica *f* smażůnka, -ki, *m* rijaj, -ju (*niem.* Rührei), *pd. f* wajeczńica, -ce
jajo, jajko *n* jajco, -ca, *pd. n* wajco, -ca; ~ sadzone – *m* zecaj, -ju (*niem.* Setzei)
jama *f* dukla, -le
jaskier *bot.* ~ ostry (*Ranunculus acris*) – *n* boliuoczko, -ka
jaskółka (*Hirundo*) *zool. f* jakůłka, -ki, *f* łasztůwka, -ki; *f* szwalbka, -ki (z *niem.* Schwalbe)
jaskrawy (o kolorze) *adj* zdrzytelny, wyjzdrzity
jasny *adj* 1. dający dużo światła a. pełen światła, słońca – jasny; 2. mało intensywny (o kolorze) – świjatły
jeden *num* jedyn; ~ na drugim – na kupje
jedenastka *f* jedynostka, -ki
jedenasty *num* jedynosty
jedenaście *num* jedynośće
jednak *cj* atoli
jednogłośnie *adv indecl* ajnsztimig (*niem.* einstimmig)
jednooki *subst. m* ajnauga, -gi (*niem.* Einauge), *m* ajnůglajn, -na (*niem.* Einauglein)
jedwab *m* jedbow, -wju, *m* ńydbow, -wju
jedwabny *adj* jedbowny, ńydbowny
jedynaczka *f* jedźińoczka, -ki, *f* jedynoczka, -ki
jedynak *m* jedźińok, -ka, *dem* jedźińoczek, -czka; *m* jedynok, -ka *dem* jedynoczek, -czka
jedynie *adv* jedźińy
jedyny *adj* jedźiny
jedzenie *n* jodło, -ła
jelito *n* strzewo, -wa; *n* bachoro, -ra (z *niem.* Bache), *m* flak, -ka
jemioła *bot.* ~ pospolita (*Viscum album*) – *f* imjoła, -ły, *m* poganek, -nku
jeniec *m* zajynty, -tego
jesienny *adj* podźimny
jesień *m* podźim, -mu
jesion (*Fraxinus*) *bot.* m jaśyń, -ńa, *f* esza, -szy (*niem.* Esche)
jeśli *cj* jeli, eli, jeźli, eźli
jeż *m* jyż, -ża, *m* igel, -gla (*niem.* Igel)
jęczmienny *adj* jynczmjůnny
jęczmień 1. roślina zbożowa (*Hordeum*) – *m* jynczmjyń, -ńa; 2. – ropne zapalenie mieszka włosowego rzęsy – *m* jynczmyk, -ka

język 1. mowa – *f* godka, -ki, *f* rzecz, -czy, *f* mołwa, -wy, *n* rzůndzyńy, -ńo; 2. narząd w jamie ustnej – *m* jynzyk, -ka, *dem* jynzyczek, -czka
judasz 1. zdrajca – *m* judosz, -sza; 2. wizjer w drzwiach – *m* kuklok, -ka (*niem.* Guckloch)
jutro *adv* jutro
już *adv* już

K

kaczeniec *bot.* zob. knieć
kaczka *f* kaczka, -ki, *f* yntka, -ki (*niem.* Ente)
kadzidło *n* kadźidło, -ła *dem* kadźidołko, -ka
kafel *f* kachla, -le (*niem.* Kachel), *dem* kachelka
kaflowy *adj* kachlowy (zob. kafel); piec ~ – *m* kachlok, -ka
kaftan *f* jakla, -le; ~ bezpieczeństwa – *f* cwangjaka, -ki (*niem.* Zwangsjacke)
kaganiec (dla psa) *m* malkorb, -ba (*niem.* Maulkorb)
kakao *m* kakatyj, -ju (*schles.* Kakatee)
kalafior (*Brassica botrytis*) *bot.* *m* blůmkůl, -lu (z *niem.* Blumenkohl)
kalarepa (*Brassica napus*) *bot.* *f* ůberiba, -by (*schles.* Oberrübe), *f* kuloryba, -by (*schles.* Kohlrübe), *f* ůnteriba, -by (*schles.* Unterrübe)
kaleka *m* kripel, -pla (*niem.* Krüppel)
kalesony *plt* spodnioki, -kůw, *plt* ůnterhůuzy, -zůw (*niem.* Unterhose)
kalkomania *m* abcybilder, -dra (z *niem.* Abziehbild, *pl* Abziehbilder)
kaloryfer *m* hajcůng, -ga (*niem.* Heizung)
kamieniołom *f* kamjyńica, -ce, *m* sztajnbruch, -cha (*niem.* Steinbruch)
kamizelka *f* westa, -ty (*niem.* Weste)
kanapa *m* szeslůng, -gu (*fr.* Chaiselongue)
kania *bot.* zob. czubajka
kant (spodni) *f* bigylfalta, -ty (*niem.* Bügelfalte), *m* bigylkant, -ta, *f* bigylkanta, -ty (*niem.* Bügelkante)
kapelusz *m* hut, -ta (*niem.* Hut), *pd.* *m* kłobuk, -ka (por. *czes.* klobouk – poch. z jęz. tureckich); pilśniowy ~ – *m* filchut (czyt.

filc-hut; *niem.* Filzhut), -ta; słomiany ~ – *f* sztrůhauba, -by (*niem.* Strohhaube), *m* słůmjok, -ka, *f* strzechůwka, -ki

kapiszon *m* placpatrůn, -na, *f* placpatrůna, -ny (*niem.* Platzpatrone), cynpletka, -ki (z *niem.* Zündplätchen)

kaprysić *ipf* mekr/ować, -uja, -owoł (z *niem.* meckern)

kapusta (*Brassica*) *bot. f* kapusta, -ty, *pd. f* żelina, -ny, *n* żeli, żelo, *n* zeli, zelo (*czes.* zeli); ~ czerwona (*Brassica oleracea var. rubra*) – modro kapusta, *m* blaukraut, -tu (*niem.* Blaukraut); ~ włoska (*Brassica sabauda*) – *m* welszkraut, -tu (*niem.* Welschkraut)

kara *f* sztrofa, -fy (*niem.* Strafe)

karabin *m* gwer, -ru, *m* gywer, -ru, *f* gywera, -ry (*niem.* Gewehr); ~ maszynowy – *m* maszingywer, -ru (z *niem.* Maschinengewehr)

karawan *m* lajhynwagyn, -nu (*niem.* Leichenwagen)

karczek (koszuli, bluzki) *m* zatel, -tla, *dem* zatlik, -ka

karma (dla zwierząt) *m* futer, -tru (*żart.* również: jedzenie; *niem.* Futter)

karmić (zwierzęta domowe) *ipf* futr/ować, -uja, -owoł (*niem.* futtern), *ipf* uodbyw/ać, -ům, -oł

karnawał *m* bakus, -sa, bakusy, -sůw

karnisz *f* gardinsztanga, -gi (z *niem.* Gardinenstange)

karo (kolor w kartach) *m* szel, -la (*niem.* Schelle)

karp (*Cyprinus carpio*) *zool. m* kaper, -pra

kartka *f* szkartka, -ki, *dem* szkarteczka, -ki; ~ na chleb – *f* brůtkarta, -ty

kartkować *ipf* szkartk/ować, -uja, -owoł; *ipf* bletr/ować, -uja, -owoł (*niem.* blättern)

karuzela *m* karasol, -la (*schles.* Karassel), *m* růmel, -mla (z *niem.* Rummel); ~ z łańcuchami – *m* kećok, -ka (zob. łańcuch)

karzeł *m* cwerg, -ga, *dem* cwerglik, -ka (*niem.* Zwerg) (często oznacza też karłowate odmiany zwierząt hodowlanych)

kasa *f* kasa, -sy; ~ pancerna – żelazny szrank; ~ chorych – *f* krankynkasa, -sy

kasjer *m* kasyrz, -rza

kastrować *ipf* mńisz/yć, -a, -ůł

kaszanka *m* krupńok, -ka

kaszel *n* kucańy, -ńo, *f* krzipota, -ta

kaszleć *ipf* kuc/ać, -ům, -oł, *ipf* chyrl/ać, -ům, -oł

katar *f* ryma, -my (z *fr.* Rhume), *m* ńyżyt, -tu

kataryniarz *m* lajermůn, -mana (*niem.* Leiermann)

katarynka *f* lajera, -ry, *f* lajerkastla, -le (z *niem.* Leierkasten)
katechizm *m* katyjmus, -sa
kawa *m* kafyj, -ju (*niem.* Kaffee), *f* kawa, -wy; ~ ziarnista, naturalna – *m* bůnkafyj (*niem.* Bohnenkaffee), *f* bůnkawa; ~ zbożowa – *m* malckafyj (*niem.* Malzkaffee), *f* malckawa
kawalerka *f* ajncla, -le (z *niem.* Einzel)
kawałek *m* kůnsek, -ska; *m* sztikel, -kla (z *niem.* Stück); ~ tortu – *m* tortynsztikel (z *niem.* Tortenstück)
kazać 1. wydać polecenie – *ipf* ko/zać, -ża, -zoł, *ipf* dać, dům, doł; ~ wyrzucić – dać wyćepnyć; 2. wygłaszać kazanie – *ipf* ko/zać, -ża, -zoł
kazanie *f* egzorta, -ty, *n* kozańy, -ńo
kąpielówki *plt* batki, -kůw, *plt* badyhůuzy, -zůw (*niem.* Badehose)
kąt, kącik (w pokoju) *f* eka, -ki (*niem.* Ecke)
kiełbasa *m* wůszt, -tu (*niem.* Wurst)
kiedy *adv* kej, kedy; ~ indziej – kejnedy, inedy
kiedyś *adv* kejś, kejśi, kejśik, kedyś
kiepski *adj* ńycherski
kier (kolor w kartach) *m* herc, -ca (*niem.* Herz)
kierat *m* gypel, -pla (*niem.* Göpel)
kierownica ~ roweru – *f* linsztanga, -gi (*niem.* Lenkstange); ~ samochodu – *f* linkera, -ry (z *niem.* Lenker)
kierunkowskaz (samochodowy) *m* blinker, -ra (*niem.* Blinker); włączać ~ – *ipf* blink/ować, -uja, -owoł (*niem.* blinken); włączyć ~ – *pf* blinkn/yć, -a, -ył
kieszeń *f* kabza, -zy, *pd*, *f* kapsa, -sy, *rzadz.* *m* dyzbok, -ka (*niem.* Diebsack), tasza, -szy (*niem.* Tasche)
kieszonkowe *m* taszyngeld, -du (*niem.* Taschengeld)
kij *m* mylok, -ka (dawn. drążek do obracania żaren)
kilka *num* pora
klamra *f* sznala, -le (*niem.* Schnalle), *f* kopla, -le (z *niem.* Koppel)
klapek *m* klaperlać, -ća (*schles.* Klapperlatsch, dawn. drewniak)
kląć *ipf* felůń/ić, -a, -ůł, *ipf* pjerůń/ić, -a, -ůł, *ipf* pjerůn/ować, -uja, -owoł, *ipf* farůń/ić, -a, -ůł, *ipf* farůn/ować, -uja, -owoł, *ipf* ferflucht/ować, -uja, -owoł (*niem.* verfluchen)
klękać *ipf* klynk/ać, -ům, -oł
klęknąć *pf* klynk/nyć, -na, -nył
klimakterium *plt* weksle, -lůw (z *niem.* Wechsel)

klus/ka *f* klůska, -ki, *f* klyjza, -zy (z *niem.* Kloß); lane ~ki – *m* ajnlauf, -fu (z *niem.* Einlauf); kładzione ~ki – śliszki, -kůw
kłamać *ipf* cygań/ić, -a, -ůł, *ipf* kmiń/ić, -a, -ůł
kłamca *m* cygůn, -gana
kłamczucha *f* cygana, -ny
kłamliwy *adj* cygański
kłamstwo *n* cygaństwo, -wa
kłaść się *ipf* lyg/ać, -ům, -oł
kłopot *f* ńyprzileżytość, -śći
kłócić się *ipf* wa/dźić, -dza, -dźůł śe, *ipf* spjyr/ać, -ům ,-oł śe, spůrk/ować, -uja, -owoł śe
kłótliwość *f* spůrność, -śći, *f* uostudność, -śći
kłótliwy *adj* spůrny, uostudny
kłótni/a *f* spjyrka, -ki; skory do ~ -*adj* spůrny, ńyzgodliwy
kłuć *ipf* żg/ać, -ům, -oł, *ipf* żduch/ać, -ům, -oł, *ipf* dźub/ać, -ja, -oł
kłusownik *m* rabśik, -ka (*schles.* Raubschütze, Ropschik)
knajpa *m* szynk, -ku; *żart.* kapliczka, kaj keliszkůma zwůńům
knieć *bot.* ~ błotna (*Caltha palustris*) – *f* buterbluma, -my (*niem.* Butterblume), *m* łotosz, -sza
kobieta *f* kobjyta, -ty, *f* baba, -by; *augm. n* babsko, -ka
koc *f* deka, -ki (*niem.* Decke)
kocha/ć *ipf* prz/oć, -aja, -oł; mieć rod/rada; ona go ~ – uůna mu przaje, uůna mo go rada
kogut *m* kokot, -ta, *dem* kokoćik, -ka
kokard/ka *f* maszka, -ki; zawiązywać na ~kę – wjůnzać na maszka
kolacj/a *f* wjeczerzo, -rze; jeść ~ę – *ipf* wjeczerz/ać, -ům, -oł
kolanówka *f* kńisztrymfa, -fy (*niem.* Kniestrumpf)
kolczyk *f* zauszńica, -ce *dem* zauszńiczka, -ki, *m* uryngel, -gla, *f* uryngla, -gle (*niem.* Ohrring)
kolec *m* sztachel, -chla (*niem.* Stachel)
kolega *m* kamrat, -ta
kolegować się *ipf* kamra/ćić, -ca, -ćůł śe
koleina *f* kolyj, -je, *pl* kolyje
kole/j 1. ~ żelazna – *f* bana, -ny (*niem.* Bahn), *f* ajzynbana (*niem.* Eisenbahn); 2. ~ linowa – *f* zajlbana, -ny (*niem.* Seilbahn) 3. przyszła na niego ~j – uůn prziszoł dran (z *niem.* dran, daran); po ~i, za ~ją – za rajům
kolejarz *m* bańorz, -rza (zob. kolej), *pd. m* ajzynbaner, -ra (*niem.* Eisenbahner)

kolejka w sklepie, poczekalni – *f* raja, je (*niem.* Reihe)
koleżanka *f* kamratka, -ki
koleżestwo *n* kamrajstwo, -wa
kolęda godno/godńo pjeśń
kolor *f* farba, -by (*niem.* Farbe)
kolorowy *adj* bůnty (z *niem.* bunt), farebny
kołatać *ipf* klekot/ać, -ům, -oł
kołatka *m* klekot, -ta
kołdra *f* sztepdeka, -ki (*niem.* Steppdecke)
kołnierz *m* kragel, -gla (z *niem.* Kragen), *dem* kraglik, -ka, *m* lymjec, -mca; *m* szlawiker, -kra (z *niem.* Schlafittchen) – tylko w zwrotach: złapać kogoś za ~ – chyćić kogo za szlawiker
koło *n* koło, -ła
kołysać *ipf* kolyb/ać, -ja, -oł, *ipf* chwjyr/ać, -ům, -oł
kołyska *f* kolybka, -ki
komar *zool.* ~ pospolity (*Culex pipiens*) – *m* kopruch, -cha
kombinator *m* machlyrz, -rza, *m* wichlyrz, -rza
komenderować (kim) *ipf* kůmynder/ować, -uja, -owoł (z kym)
komin *m* kůmin, -na (*śr. wys. niem.* kamin)
kominiarz *m* kůmińorz, -rza
komornik *m* fantowńik, -ka
komórka (małe pomieszczenie) *m* kamerlik, -ka
kompotiera *f* asyjetka, -ki
kompromitacja *f* blama, -my (z *niem.* Blamage, z *fr.*)
kompromitować (się) *ipf* blamjyr/ować, -uja, -owoł (śe) (*niem.* blamieren), *ipf* blam/ować, -uja, -owoł (śe), *ipf* błoźń/ić, -a, -ůł śe
konduktor *m* szafner, -ra (*niem.* Schaffner)
konewka *f* giskana, -ny (*niem.* Gießkanne)
konfesjonał *f* spowjedńica, -ce, *f* suchatelńica, -ce
konfiskować *ipf* fant/ować, -uja, -owoł
koniczyna (*Trifolium*) *bot. m* kraśikůń, -ńu, *m* rośikůń, -ńu
koniec *m* kůńec, -ńca, *m* uostatek, -tka; *m* szlus (*niem.* Schluß) – tylko w zwrotach: koniec! dosyć! – szlus!; w końcu – na uostatku; yntlich (*niem.* endlich)
koniokrad kůński złodźyj
konopie 1. *bot.* ~siewne (*Cannabis sativa*) – *n* kůnopjy, -pjo; 2. włókna konopne używane jako szczeliwo – *m* hamf, -fu, *m* hanf, -fu (*niem.* Hanf)

kontakt (gniazdko elektryczne) *f* sztekdůza, -zy (*niem.* Steckdose)
kopać (nogą) *ipf* świt/ać, -ům, -oł
kopalnia *f* gruba, -by (*niem.* Grube), *f* hawjyrńa, -ńe (zob. górnik)
kopnąć *pf* świt/nyć, -na, -nył
koralik *m* poćorek, -rka
korb/a *f* kurbla, -le (*niem.* Kurbel); kręcić ~ą – *ipf* kurbl/ować, -uja, -owoł
korek (do butelki) *m* frůp, -pa (z *niem.* Pfropfen; *żart.* również: małe dziecko), *m* szpůnt, -tu (*niem.* Spund)
korkować *ipf* frůp/ować, -uja, -owoł (*niem.* propfen), *ipf* szpůnt/ować, -uja, -owoł (*niem.* spunden)
koronka *f* szpicka, -ki (z *niem.* Spitze)
korytarz *m* flur, -ru (*niem.* Flur)
korzyść *m* profit, -tu
kostium *m* kostim, -mu; ~ kąpielowy – *m* badykostim
kostka 1. ~ do gry – *m* kobel, -bla; grać w kości – grać w koble; 2. ~ rosołowa – *m* magiwyrfel, -fla
kostnica *f* tůtynhala, -le (*niem.* Totenhalle), *f* marowńa, -ńe
koszary *f* kasarńa, -ńe (z *niem.* Kaserne)
koszula *f* hymda, -dy (*niem.* Hemd); ~ nocna – *f* nachthymda, -dy (*niem.* Nachthemd)
koślawić *pf* szpo/ćić, -ca, -ćůł
kotlet *m* kotlet, -ta; ~ mielony – *m* karbi-/karmi-nadel, -dla, *f* karbi-/karmi-nadla, -le (por. *niem.* Karbonade a. *schles.* Karwenade, Karbonadel, Karbonädlein)
kowadło *m* ambos, -su (*niem.* Amboß)
koza *f* koza, -zy; *f* ciga, -gi (*niem.* Ziege)
kozak *bot.* zob. koźlarz
kozłek *bot.* ~ lekarski (*Valeriana officinalis*) *m* baldrijan, -nu (*niem.* Baldrian)
koźlarz *bot.* ~ czerwony (*Leccinum aurantiacum*) – *pn m* kozok, -ka, *pd m* polok, -ka; ~ babka (*L. scaber*) – *m* zajůnczok, -ka
kożuch (futrzany płaszcz) *f* pelcůwka, -ki, *m* pelcmantel, -tla (*niem.* Pelzmantel)
kółko *n* kůłko, -ka; ~ zębate – *f* zymbatka, -ki, *m* cankranc, -ca (*niem.* Zahnkranz)
kpić (z kogoś) *ipf* naśmjyw/ać, -ům, -oł śe (ze kogo); robić (kogo) za błozna
kra *f* ajsszola, -le (*niem.* Eisscholle)

krajobraz *m* landszaft, -tu (*niem.* Landschaft)
kram *m* sztand, -du (*niem.* Stand)
krawat *m* binder, -dra (*niem.* Binder), *m* szlips, -sa (*niem.* Schlips), *pd. f* bindla, -le (z *niem.* Binder)
krawędź *m* rant, -tu (*niem.* Rand), *m* kroj, kraja
krawężnik *m* borsztajn, -nu (*niem.* Bordstein)
krążenie (obieg) *f* cyrkulacyjo, -je
krążyć (być w obiegu) *ipf* cyrkulyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* zirkulieren)
kredens *m* byfyj, -ja, *m* szybůnek, -nku
kredka *m* bůntsztyft, -tu (*niem.* Buntstift)
kredyt (zwłaszcza w sklepie) *m* borg, -gu, *m* půmp, -pu, *pd. n* gebyno, -na (z *niem.* geben); dawać (brać) na ~ – dować (brać) na borg, na půmp; kupno na ~ – *m* abcalůnek, -nku
kreska *f* piska, -ki, *m* sztrich, -cha (*niem.* Strich)
kręgosłup *m* krziż, -ża, krziże, – żůw
krętacz *m* machlyrz, -rza, *m* wichlyrz, -rza
krętogłów (*Jynx torquilla*) *zool. f* kryńćigłůwka, -ki
krochmal *m* szkrůbek, -bku
krochmalić *ipf* szkrůb/ić, -ja, -jůł
kroić *ipf* kr/oć, -aja, -oł
kromka (chleba) *f* sznita, -ty (*niem.* Schnitte), *pn. m* gelńik, -ka, *środk. pd. m* krajiczek, -czka, *wsch. f* skibka, -ki; gruba ~ – *pn. m* gel, -la, *pd. m* krajic, -ca, *wsch. f* skiba, -by, *środk. f* partyka, -ki
kropla *f* kropka, -ki, *f* krapka, -ki
krosta *m* auszlag, -gu (*niem.* Ausschlag)
król *m* krůl, -la
królewna *f* krůlewno, -ny
królik *m* krůlik, -ka *dem* krůliczek, -czka, *m* mycok, -ka
królowa *f* krůlowo, -wy
kruszonk/a (ne cieście) *f* posypka, -ki; placek z ~ą – kołocz ze posypkům
krwotok *m* blutszturc, -cu (*niem.* Blutsturz), *m* blutůng, -gu (*niem.* Blutung)
kryzys *f* kryza, -zy
krzak *m* krzok, -ka, *m* kerz, krza, *m* brzost, -tu
krzątać się *ipf* uwij/ać, -ům, -oł śe
krzątanina *f* uwijoczka, -ki

krzesło *m* stołek, -łka
krzesełko 1. małe krzesło – *m* stołeczek, -czka; 2. niskie krzesełko, bez oparcia – *f* ryczka, -ki (*schles.* Ritsche, Rütsche, Ritschla)
krzywica ynglicko (angelsko) ńymoc
krzyż *m* krziż, -ża; ~ przydrożny – *f* bożomynka, -ki, bożymynka, -ki
krzyżować (dwie rasy) *ipf* krojc/ować, -uja, -owoł *niem.* kreuzen)
krzyżówka (dwóch ras) *m* krojcok, -ka (zob. krzyżować)
książę *m* kśůnża, -żyńća, *m* fyszt, -ta (*niem.* Fürst)
książka *f* kśůnżka, -ki; ~ kucharska – kochbuch, -cha (*niem.* Kochbuch)
księżna *f* kśynżno, -ny
księżyc *m* mjeśůnczek, -czka
kształcić (się) *ipf* bild/ować, -uja, -owoł (śe) (*niem.* bilden)
którędy *adv* keryndy
który *pron* kery, co; ten, ~ – tyn, kery; tyn ,co
kubek *f* szolka, -ki (z *austr.* Schale)
kubeł (na śmieci) *m* aszynkibel, -bla (*niem.* Aschenkübel)
kucać (siedzieć w kucki) *ipf* czympj/eć, -a, -oł, *ipf* cup/ać, -ja, -oł
kucnąć (przysiąść w kucki) *pf* czympn/yć, -a, -ył, *pf* cup/nyć, -na, -oł
kufel *m* krygel, -gla
kukieł/ka *m* kasper, -pra (z *niem.* Kasperle); teatrzyk ~kowy – *m* kaspertyjater, -tru (z *niem.* Kasperletheater); tyjater kasperkowy
kukułka (*Cuculus canorus*) *zool. f* kukůwka, -ki
kukurydza (*Zea mays*) *bot. m* majs, -su (*niem.* Mais), *f* kukurzica, -cy
kula (laska dla kulawego) *n* berło, -ła; chodzić o ~ch – łaźić pod berłůma
kulisty *adj* kolity, uobłůnczasty
kura *f* kura, -ry, kurzica, -cy
kurek (kran) *m* kokotek, -tka
kurka *bot.* zob. pieprznik
kurtyna płůćynno zopora
kurzawa *f* wija, -je (również: awantura)
kwadrans sztwjerć godźiny
kwartał (trzy miesiące) sztwjerć roku
kwiat, kwiat/ek *m* kwjotek, -tka, *f* bluma, -my (*niem.* Blume); ~ doniczkowy – *f* blatflanca, -ce (*niem.* Blattpflanze)
kwiecień *m* kwjećyń, kwjetńa, *m* apryl, -la

kwietnik *m* blumsztynder, -dra (z *niem.* Blumenständer), *f* blumkripa, -py (z *niem.* Blumenkrippe)

L

lada (sklepowa) *f* tofla, -le
lak (do pieczętowania) *m* ziglak, -ku (*niem.* Siegellak)
lakier *m* lak, -ku (*niem.* Lak)
lakierek *f* lakszua, -uy (*niem.* Lakschuhe)
lakierować *ipf* lak/ować, -uja, -owoł (zob. lakier)
lament *f* narzyczka, -ki
lamówka *f* borta, -ty (*niem.* Borte)
lampas*f f* biza, -zy (*niem.* Biese)
lamperia *m* zokel, -kla (*niem.* Sockel), *m* yjlzokel (*niem.* Ölsockel)
landrynka *m* szklok, -ka
lanie (bicie) *plt* lyjty, -tůw, *plt* szmary, -růw; spuścić ~ – spuśćić lyjty, spuśćić szmary, stuc, sprać; dostać ~ – dostać lyjty, dostać szmary, nachytać
laska *f* kryka, -ki (*niem.* Krücke)
latać 1. o ptakach – *ipf* furg/ać, -ům, -oł; 2. o owadach, nietoperzach, samolotach – *ipf* lot/ać, -ům, -oł
latarka (kieszonkowa) *f* taszlampa, -py, *f* taszynlampa, -py (*niem.* Taschenlampe)
latawiec *m* drach, -cha (żart. również: psotne dziecko a. łobuz, urwis)
laur (warzyn szlachetny, *Laurus nobilis*) *bot.* m bobek, -bku
laurowy *adj* bobkowy; listek ~ – listek bobkowy
leczyć (się) *ipf* kuryr/ować, -uja, -owoł (śe) (*niem.* kurieren)
ledwo *adv* růncz
legenda *f* powjarka, -ki
legitymacja *m* wykoz, -kazu, *dem* wykozek, -zka
lej (np. po bombie) *m* trichter, -tra (*niem.* Trichter)
lejce *plt* uopraty, -tůw, lyjce, -cůw
lejek *m* trichter, -tra (*niem.* Trichter)
lekarstwo *f* medycyna, -ny; ani na ~ – ańi na medycyna
lekceważyć *ipf* smol/ić, -a, -ůł lekki *adj* leki lekko *adv* leko
lenić się *ipf* bizygůń/ić, -a, -ůł śe
lenistwo *n* zgńylstwo, -wa, *f* zgńyłość, -śći
leniwy *adj* zgńyły

leń *m* zgńyłek, -łka, *m* bizygůn, -na, *m* leber, -bra
leszczyna *bot.* ~ pospolita (Corylus avellana) – *f* lyska, -ki
leśniczówka *f* fysztrowńa, -ńe (zob. leśniczy)
leśniczy *m* fyszter, -tra (*niem.* Förster)
letni (na lato) *adj* latowy
lewatywa *f* klistyra, -ry (*niem.* Klistier)
lewkonia *bot.* ~ długopłatkowa (maciejka, *Mathiola longipetala*) *f* maćejůnka, -ki
lew/y *adj* lewy; ~a strona np. odzieży, materiału – rymby; włożyć na ~ą stronę – uoblyc na rymby
leżak *m* ligynsztul, -la, ligynsztula, -le (*niem.* Liegenstuhl)
licytacja *f* aukcyjo, -je
licytować *ipf* fant/ować, -uja, -owoł
licznik (prądu) *m* cyjler, -ra (*niem.* Zähler)
liczyć *ipf* rach/ować, -uja, -owoł (z *niem.* rechnen)
lilia (*Lilium*) *bot.* *f* lelujo, -je
linia *f* lyńijo. -je; ~ kolejowa – *f* bansztreka, -ki (*niem.* Bahnstrecke)
linieć *ipf* lyń/ić, -a, -ůł śe
linijka *m* lyńijorz, -rza
lipiec *m* lipjec, -ca, *m* lipjyń, -pńa, *m* jul, -la, *pd.* czerwjyńec, -ńca
lis *m* lis, -sa
lisica *f* liszka, -ki
list *n* pismo, -ma, *m* listek, -tka, *m* brif, -fa (*niem.* Brief)
listonosz *m* briftryjger, -gra (*niem.* Briefträger), *pd.* *m* pocztorz, -rza
listonoszka *f* briftryjgerka, -ki (zob. listonosz), *pd.* *f* poczćorka, -ki
listopad *m* listopad, -da, *m* nowymber, -bra,
listwa *f* lajsta, -ty (*niem.* Leiste); ~ przypodłogowa – *f* fuslajsta (*niem.* Fußleiste)
litera *f* buchsztaba, -by (*niem.* Buchstabe), *f* litera, -ry
lizus *m* utrzijdupski, -kego, *m* przichlastek, -stka, *m* przichlybek, -bka
lodownia (dawniej: piwnica do przechowywania lodu) *m* ajskeler, -ra (*niem.* Eiskeller)
lodówka *m* ajsszrank, -ku (*niem.* Eisschrank)
lokówk/a *f* brynszera (*niem.* Brennschere), -ry, *dawn.* *f* tolszera, -ry (*niem.* Tollschere); układać włosy w loki z pomocą ~i – ipf tol/ować, -uja, -owoł
lont *f* cyndersznura, -ry, *f* cyndsznura, -ry, *f* cyndra, -ry (*niem.* Zündschnur)

lśnić *ipf* mjecht/ać, -ům, -oł śe
lub *cj* abo, *pd.* lebo
lubczyk *bot.* ~ ogrodowy (*Levisticum officinale*) – *f* magiflanca, -ce, libsztykel, -kla (*niem.* Liebstöckel)
lubić *ipf* prz/oć, -aja, -oł
luneta *f* uoptikruła, -ły
lustro *n* zdrzadło, -ła, *dem* zdrzadołko, -ka
lutować *ipf* lyjt/ować, -uja, -owoł (*niem.* löten)
lutownica *f* lyjtkolba, -by (z *niem.* Lötkolben)
luty *m* luty, -tego, *m* fybruar, -ra
lwia paszcza *bot.* zob. wyżlin
lżej *adv* lecy
lżejszy *adj* lekszy

Ł

łachmaniarz *m* uobrzympoł, -ła
ładnie *adv* fajńy (zob. ładny)
ładny *adj* gryfny (*niem.* griffig), szwarny (por. *czes.* švarný < *st. wys. niem.* subar), fajny (*niem.* fein)
ładować (napełniać) *ipf* fol/ować, -uja, -owoł (z *niem.* voll, vollmachen)
ładownica *f* patrůntasza, -szy (*niem.* Patronentasche)
łamać (się) *ipf* łům/ać, -ja, -oł (śe)
łakoć *m* maszket, -ta (zob. łasuch)
łańcu/ch *f* keta, -ty (*niem.* Kette) *dem* ketka, -ki, *m* lyńcuch, -cha, *dem* lyńcuszek, -szka; ~szek do zegarka – *f* urketa, -ty (*niem.* Uhrkette)
łapać *ipf* chyt/ać, -ům, -oł
łasica (*Mustela nivalis*) *zool. f* łaska, -ki
łaska *f* łaska, -ki
łaskotać *ipf* kil/ać, -ům, -oł (z *niem.* kitzeln)
łaskotliwy *adj* łechćiwy, tylko *indecl* kiclik (*niem.* kitzlig)
łasuch *m* maszketńik, -ka (pro *schles.* Naschkatze)
łazienka *m* badyzimer, -mra (*niem.* Badezimmer)
łazienny *m* badymajster, -tra (*niem.* Bademeister)
łaźnia *m* badyhauz, -zu (*niem.* Badehaus), badyhala, -le (*niem.* Badehalle)
łączyć *ipf* kupl/ować, -uja, -owoł (*niem.* kuppeln)

łąka *f* łůnka, -ki, *dem* łůnczka, -ki
łąkowy *adj* łůnczny
łodyga *m* sztyngel, -gla (*niem.* Stengel), *dem* sztyngelek, -lka
łom *f* brecha, -chy, *f* brechsztanga, -gi (*niem.* Brechstange)
łubin (*Lupinus*) *bot.* f lipina, -ny
łuczywo *f* szlajsa, -sy
łupież *plt* szupy, -půw (*niem.* Schuppen)
łydka *n* ikro, -ra, *zach. f* wada, -dy (*niem.* Wade)
łysina *f* glaca, -ce (*niem.* Glatze), *żart. m* bauplac, -cu (zob. działka)
łysy *adj* glacaty, *subst. m* glacok, -ka, *m* glacůń, -ńa (zob. łysina)
łyżeczka *f* łeżyczka, -ki
łyżka *f* łeżka, -ki; ~ do butów – *m* szuancyjer, -ra (*niem.* Schuhanzieher)
łyżwa *f* szlynzucha, -chy (*z niem.* Schlittschuh)
łza *f* lza, -zy, *f* płaczka, -ki

M

machać *ipf* uośyw/ać, -ům, -oł
machnąć *pf* uoś/oć, -eja, -oł, *pf* uośyw/nyć, -na, -nył
maciejka *bot.* zob. lewkonia
mag/iel *f* mangla, -le (*niem.* Mangel); pomieszczenie z ~lem – *f* manglowńa, -ńe
maglować *ipf* mangl/ować, -uja, -owoł (*niem.* mangeln)
maj *m* moj, maja
majaczenie *n* bamůncyńy, -ńo, *n* fantazyrowańy, -ńo (zob. majaczyć)
majaczyć *ipf* bamů/ńćić, -nca, -ńćůł, *ipf* fantazyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* fantasieren)
majątek (włości) *f* dźydźina, -ny, *n* důmińijům, -mu
majsterkować *ipf* bajstl/ować, -uja, -owoł (*niem.* basteln)
majsterkowicz *m* bajstlyrz, -rza (*niem.* Bastler)
mak (*Papaver*) *bot. m* mak, -ku, *m* můn, -nu (*niem.* Mohn)
makaron *f* nudla, -le, *pl* nudle, -lůw (*niem.* Nudeln); rosół z ~em – *f* nudelzupa, -py
makolągwa (*Carduelis cannabina*) *zool. m* kůnopńik, -ka, *m* kůnopek, -pka
malarski *adj* malyrski
malarstwo *n* malyrstwo, -wa

malarz *m* malyrz, -rza
malować *ipf* mal/ować, -uja, -owoł; ~ ściany, okna – *ipf* sztrajch/ować, -uja, -owoł (*niem.* streichen)
mało *adv* mało; o ~ co – uo małowjela
małpa *f* afa, -fy (*niem.* Affe), *f* małupa, -py, *f* małpica, -ce
mały *adj* mały
maminsynek *m* mamincycek, -cka
mamona *f* mamůna, -ny
mandat *f* sztrofa, -fy (*niem.* Strafe)
manierka *f* feldflaszka, -ki (*niem.* Feldflasche)
mankament *m* feler, -ru (*niem.* Fehler)
mankiet (u koszuli) *f* tacla, -cle, *f* sztulpa, -py (*niem.* Stulpe), *f* manżeta, -ty
marchew *bot.* ~ zwyczajna (*Daucus carota*) – *f* markew, -kwje
margaryna *f* margarina, -ny
marnieć *ipf* lich/nieć, -na, -ńoł
marnować *ipf* marń/ić, -a, -ůł
marny *adj* lichy
martw/ić się (czymś) *ipf* trop/ić, -ja, -jůł śe (czym), *ipf* star/ać, -ům, -oł śe (nad czym, uo co); nie ~ się – ńy trop śe, ńy starej śe, smůl to
maruna *bot.* ~ bezwonna (*Matricaria perforata*) – pśe kamelki
marynarka 1. górna część garnituru – *m* szaket, -ta (*niem.* Jackett); 2. ogół pływających jednostek wojeenych lub handlowych – *f* marina, -ny (*niem.* Marine)
marzec *m* marzec, marca, *m* merc, -ca (*niem.* März)
maska *f* larwa, -wy (*niem.* Larve)
masło *n* masło, -ła, *dem* masołko, -ka
maszt *m* mast, -tu, *dem* mastek, -tka
maszyna *f* maszyna (*niem.* Maschine), *dem* maszynka, -ki; ~ do szycia – *f* nyjmaszyna, -ny (*niem.* Nähmaschine), maszyna do szyćo; ~ parowa – *f* damfmaszina (*niem.* Dampfmaschine)
maślak *bot.* ~ zwyczajny (*Suillus luteus*) – *m* maślok, -ka
maślanka *f* maślůnka, -ki, *pd.* cmer, -ru (*śr. wys. niem.* smër)
matematyka *f* matymatyka, -ki
materia *f* materyjo, -je
materiał *m* sztof, -fu (*niem.* Stoff)
matka *f* matka, -ki, *f* matula, -le, *f* mamulka, -ki, *f* muter, -try; ~ chrzestna – *f* potka, -ki, *f* chmotra, -ry

mątewka *m* fyrlok, kwyrlok, -ka, *f* fyrloczka, kwyrloczka, -ki (*niem.* Quirl)
mecz *m* szpil, -lu (*niem.* Spiel)
meczet *f* moszeja, -je (z *niem.* Moschee)
megafon *m* lautszprecher, -ra (*niem.* Lautsprecher)
melancholia *f* mankulijo, -je, częściej jako *plt* mankulije, -jůw
melioracja *n* rułkowańy, -ńo
meliorować *ipf* rułk/ować, -uja, -owoł
melisa *bot.* ~ lekarska (*Melissa officinalis*) – maćiczne żele
melodia *f* nuta, -ty, *f* melodyjo, -je
melonik *m* sztajfńok, -ka, *pd. m* bocek, -cka
menażeria *f* mynażeryjo, -je
menstruacja mjeśůnczny czas, swůj czas
metr *m* meter, myjter, -tra (*niem.* Meter); ~ krawiecki – *m* myjtermas, -sa (*niem.* Metermaß)
mętny *adj* kalny
miał (węglowy) *m* sztaub, -bu (*niem.* Staub)
miech (kowalski) *m* blazybalk, -ku (*niem.* Blasebalg)
miedziany *adj* mjedźanny
miedź *f* mjydź, mjedźi
miejsc/e *m* plac, -cu (*niem.* Platz), *f* sztela, -le (*niem.* Stelle); ~ami – placmi, placůma, strůnůma
miesiąc *m* mjeśůnc, -ca
miesięczny *adj* mjeśůnczny
mieszać *ipf* mjysz/ać, -ům, -oł
mieszanina *f* mjyszańina, -ny, *m* miszůng, -gu (*niem.* Mischung)
mieszkać *ipf* mjyszk/ać, -ům, -oł, *ipf* pomjyszk/iwać, -uja, -iwoł
mieszkanie *n* pomjyszkańy, -ńo
mięsień *m* muskel, -kla (*niem.* Muskel)
mięso *n* mjynso, -sa; ~ armatnie – *m* kanůnynfuter, -tru (*niem.* Kanonenfutter)
migdał *m* mandel, -dla (*niem.* Mandel)
migdałek *f* mandla, -dle (*niem.* Mandel)
migdałowy *adj* mandlowy
mina *f* maska, -ki, *f* macha, -chy, *f* afa, -fy
minion/y *adj* łůński; w ~ym roku – łůńskigo roku, łůński rok; w ~ym tygodniu – łůński tydźyń, tamtyn tydźyń
minister *m* mińister, -tra
ministerski *adj* mińisterski

ministerstwo *f* mińisteryjo, -je
ministrant *m* kapistrant, -ta
miotła *f* mjetła, -ły
miotlarz *m* mjetlorz, -rza
mirt *f* merta, -ty, *m* mertin, -nu
mirtowy *adj* mertowy, mertinowy
misja *f* misyjo, -je
misjonarski *adj* misyjůnarski
misjonarz *m* misyjůnorz, -rza
misyjny *adj* misyjůński
mleczaj *bot.* ~ rydz (*Lactarius deliciosus*) – *m* rydz, -dza, *m* rydzek, -dzka; ~ rudy (*L. rufus*) – trujůnco krůwka; ~ wełnianka (*L. torminosus*) – pśi rydzek
młodzieniec *m* karlus, -sa
mniej *adv* myńi; naj~ – nojmyńi
mniejszy *adj* myńszy; naj~ – nojmyńszy
mobilizacja *f* mobilizacyjo, -je
mobilizować *ipf* mobilizyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* mobilisieren)
mocny *adj* tyngi
moczyć (się) *ipf* topl/ać, -ům, -oł (śe)
modlić się *ipf* rzyk/ać, -ům, -oł, *ipf* batać, -ům, -oł (*niem.* beten)
modlitwa *m* poćyrz, -rza
modrzew (*Larix*) *bot. m* brzim, -mu, *m* modrzyń, -ńa
mogiła *m* nadgrůbek, -bka
mokradł/o *f* barzina, -ny (*czes.* barzina); ~a – barziny, barzoły, barziska
monarcha *m* můnarcha, -chy
monarchia *f* můnarchijo, -je
moneta *f* můneta, -ty; drobna ~ – *m* klepok, -ka, *m* kotlok, -ka; ~10 groszowa – *m* czeski, -kego (*dawn.* moneta 10-fenigowa)
monopol *m* můnopol, -la
monstrancja *f* můnstrancyjo, -je
Morawy *f* Morawijo, -je
Morawianin *m* Morawjok, -ka
Morawianka *f* Morawjoczka, -ki
morela *f* aprikůza, -zy (*niem.* Aprikose)
mosiądz *m* mesing, -gu (*niem.* Messing)
mosiężny *adj* mesingowy (zob. mosiądz)

motyl *m* szmaterlok, -ka (z *schles.* Schmaterlock), *dem* szmaterloczek, -czka, *m* matydlok, -ka, *dem* matydloczek, -czka
mow/a *f* godka, -ki, *f* rzecz, -czy, *f* mo(ł)wa, -wy; nie ma ~y – ńyma rzeczy
mozolnie *adj* procno
mozolny *adj* procny
może *adv* możno; być ~ – a ba, wjerza
mówić *ipf* god/ać, -ů,. -oł, *ipf* praw/ić, -ja, -jůł, *ipf* rzů/ńdźić, -ndza, -ńdźůł, *ipf* můwić, -ja, -jůł; ~ bez ładu i składu – *ipf* beblać; ~ byle co – *ipf* pjerdol/ić, -la, lůł; uosprawjać (godać) pjerdoły; ~ od rzeczy – *ipf* bamůńćić; ~ dużo i bez końca – *ipf* fafl/ać, -ům, -oł
mrówka *m* mrowjec, -wca, *dem* mrowjeczek, -czka, *m* amajz, -za (*niem.* Ameise)
mrówczy *adj* mrowczy
mściwy *adj* zymstliwy
mucha *f* mucha, -chy
muchomor *bot.* 1. ~ czerwony (*Amanita muscaria*) – *f* muszorka, -ki, *f* muszora, -ry; 2 ~ plamisty (*Amanita pantherina*) – brůnotno muszorka
mundur můndur, -ra, -ru; ~ wojskowy – *m* wafynrok, -ka (*niem.* Waffenrock); ~ górniczy – *m* bergmůńok, -ka (zob. górnik), *f* bibersztola, -le
murarski *adj* mularski
murarstwo *f* mularka, -ki, *n* mularstwo, -wa
murarz *m* mulorz, -rza
muszka (element męskiej garderoby) *f* fliga, -gi (*niem.* Fliege)
musztarda *m* zymft, -tu (*niem.* Senf); *m* mosztrich, -chu, *pd. m* musztrik, -ku (*niem.* Mostrich)
musztra *f* eksecyrka, -ki (zob. musztrować)
musztrować *ipf* eksecyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* exerzieren)
muślin *m* muzelin, -nu
muślinowy *adj* muzelinowy
myszołów *zool.* ~ zwyczajny (*Buteo buteo*) – *m* busart, -ta (*niem.* Bussard)
myśl *f* myśl, -li, *m* myślůnek, -ku

N

nabałaganić *pf* nagaru/śić, -sza, -śůł
nabierać 1. brać, czerpać – *ipf* nabjyr/ać, -ům, oł; 2. zwodzić, oszukiwać – *ipf* uoszydz/ać, -ům, -oł
nabrać 1. wziąść zaczerpnąć – *pf* nab/rać, -jera, -roł; 2. zwieść, oszukać – *pf* uoszy/dźić, -dza, -dźůł; ~ sił – *pf* spragd/ać, -ům, -oł śe
nabrudzić *pf* nababr/ać, -ům, -oł, *pf* natytr/ać, -ů, -oł, *pf* namara/śić, -sza, -śůł
nabój *m* patrůn, -na, *f* patrůna, -ny (*niem.* Patrone)
nachalny *adj* uochlany
nachlapać *pf* nagich/ać, -ům, -oł
nachodzić się *pf* nacho/dźić, -dza, -dzůł śe, *pf* nała/źić, -ża, -źůł śe, *pf* nałam/źić, -ża, -źůł śe, *pf* nadept/ać, -ům, -oł śe
nachomikować *pf* nahamstr/ować, -uja, -owoł
nachwalić się *pf* nachwol/ić, -a, -ůł śe
nadać się (do czegoś) *pf* zd/ać, -ům, -oł śe (na co)
nadawać się (do czegoś) *ipf* ajgn/ować, -uja, -owoł śe (do czego) (*niem.* eignen sich), *ipf* bewer/ować, -uja, -owoł śe (do czego) (*niem.* bewähren), *ipf* zdow/ać, -ům, -oł śe (na co)
nadawca *m* abzynder, -dra (*niem.* Absender)
nadążać *ipf* na-/po-stykać, -kům, -oł
nadążyć *pf* na-/po-stykn/yć, -a, -ůł
nadmiar *f* nadmjara, -ry
nadrukować *pf* nadurk/ować, -uja, -owoł
nadzienie *m* filůng, -gu (*niem.* Füllung)
nadzorca *m* aufzyjer, -ra (*niem.* Aufseher)
nafaszerować *ipf* nafil/ować, -uja, -owoł (z *niem.* füllen)
nafaszerowany nafilowany
nagana *m* auspuc, -cu (*niem.* Ausputz)
nagi *adj* sagi, sagaty
nagietek (*Calendula officinalis*) *bot.* m nogjetek, -tka, *m* hanysek, -ska
naginać *ipf* nagib/ać, -ům, -oł
nagle *adv wsch.* uoroz, wroz, narozki, *zach.* razym
nagotować *pf* nawarz/ić, -a, -rzůł
nagradzać *ipf* nadgrodz/ać, -ům, -oł
nagroda *f* nadgroda, -dy

nagrodzić *pf* nadgro/dźić, -dza, -dźůł
nagrzeszyć *pf* nagrzysz/yć, -a, -ůł
nagus *m* sagocz, -cza
najpierw *adv* nojsůmprzůd, przůdźi
nakarmić *pf* nafutr/ować, -uja, -owoł
nakazać *pf* nako/zać, -ża, -zoł, *pf* narzů/ńdźić, -ndza, -ńdźůł, *pf* przedpi/sać, -sza, -soł
nakazywać *ipf* nakoz/ować, -uja, -owoł, *ipf* narzůndz/ać, -ům, -oł, *ipf* przedpis/ować, -uja, -owoł
nakłamać *pf* nacygań/ić, -a, -ůł
nakroić *pf* nakr/oć, -eja, -oł
naleśnik *m* ajerkuch, -cha (*niem.* Eierkuchen), *pd. m* amolet, -ta, *f* amoleta, -ty
należeć (do kogo) *ipf* przinoleż/eć, -a, -oł (kůmu)
naliczyć *pf* narach/ować, -uja, -owoł
nałapać *pf* nachyt/ać, -ům, -oł (też: dostać lanie)
namawiać (kogoś do czegoś) *ipf* bańtůrz/ać, -a, -ůł, *ipf* chus/ować, -uja, -owoł
namawiać się *ipf* smo(ł)wj/ać, -ům, -oł śe
namiastka *m* erzac, -cu (*niem.* Ersatz)
namiot *m* celt, -tu, *f* celta, -ty (*niem.* Zelt)
namodlić się *pf* narzyk/ać, -ům, -koł śe
namówić się *pf* smůw/ić, -ja, -jůł śe
naostrzyć *pf* nabru/śić, -sza, -śůł
na oścież do korzůnd, do mola
napadać (atakować) *ipf* nap/odać, -adům, -adoł; ~ słownie – *ipf* najyżdż/ać, -ům, -oł
napaść 1. zaatakować – *pf* napaść/napadnyć, napadna, napod; ~ słownie – *pf* naj/echać, -ada, -echoł; 2. o zwierzętach – *pf* napa/ść, -sa, -s (śe), *ipf* napos/ać, -ům, -oł (śe)
napalić (w piecu) *pf* nahajc/ować, -uja, -owoł (zob. palić 1.), *zach. pf* zatop/ić, -ja, -jůł
napar *m* aufgus, -su (*niem.* Aufguß)
naparstek *m* fingerhut, -ta (*niem.* Fingerhut)
napchać *pf* naći/ś, -sna, -s
napełniać *ipf* fol/ować, -uja, -owoł; ~ nadzieniem – *ipf* fil/ować, -uja, -owoł (*niem.* füllen)
na pewno na isto, na zicher

napis/ać *pf* napi/sać, -sza, -sol; *pf* szrajbn/yć, -a, -ył (*niem.* schreiben); *pf* naszkryfl/ać, -ům, -oł (często w znaczeniu: nabazgrać); tu jest ~ane – tukej (sam) stoji
napiwek *m* tringeld, -du (*niem.* Trinkgeld)
napotkać *pf* natref/ić, -ja, -jůł
napotykać *ipf* natrefj/ać, -ům, -oł
naprawdę *adv* naprowda; na isto; richtig (*niem.* richtig)
naprawiać *ipf* bajstl/ować, -uja, -owoł (*niem.* basteln)
naraz *adv wsch.* uoroz, wroz, narozki, *zach.* razym
narośl *f* buła, -ły, *pd. f* bula, -le (*niem.* Beule)
narozrabiać *pf* nawyrobj/ać, -ům, -oł, *pf* napoch/ać, -ům, -oł, *pf* naku/śić, -sza, -śůł
narożnik (np. domu) *m* winkel, -kla (*niem.* Winkel)
naród *m* norůd, -rodu
narwać *pf* natarg/ać, -ům, -oł
narzeczona *f* lipsta, -ty (*niem.* Liebchen)
narzeczony *m* szac, -ca (*niem.* Schatz)
narzekać *ipf* szkamr/ać, -ům, -oł, *ipf* waj/ać, -ům, -oł, *ipf* labjy/dźić, -dza, -dźůł, *ipf* jamr/ać, -ům, -oł (*niem.* jammern)
narzędzie *n* norzyńdźy, -dźo
narzucać *ipf* naćep/ować, -uja, -owoł
narzucić *pf* naćepn/yć, -a, -ył
narzuta (na łóżko) *f* betdeka, -ki (*niem.* Bettdecke)
nastarczyć *pf* nastykn/yć, -a, -ył
nastr/ój *f* launa, -ny (*niem.* Laune); być w dobrym ~oju – mjeć dobro launa
nasturcja (*Tropeolum majus*) *bot. f* kapucynka, -ki
nasyp (np. kolejowy) *m* beszůng, -gu (*niem.* Böschung)
nasypać *pf* nasu/ć, – ja, -ł, *pf* nasyp/ać, -ja, -oł
natręt *m* napodek, -dka, *m* naparćuch, -cha
natrętny *adj* doćyrny, naparty
naturalnie (oczywiście) *adv* toć
nauczyciel *m* rechtůr, -tora, *m* żok, -ka, *m* szkolny, -nego; ~ w szkole średniej – *m* belfer, -fra (*niem.* Belferer a. *jid.* Bahelfer)
nauczycielka *f* rechtůrka, -ki, *f* żoczka, -ki, *f* szkolno, -nyj
naumyślnie *adv* naschwol (por. *czes.* naschval i *pol.* na schwał)
nawet *adv* ańi
nawlekać (nitkę) *ipf* ajnfyjdl/ować, -uja, -owoł (*niem.* einfädeln)
nawóz *m* nowůz, -wozu

nawrzucać *pf* nawćep/ować, -uja, -owoł
nawyk *m* zwyk, -ku
nawymyślać (komuś) *pf* nazd/ać, -ům, -oł (kůmu), nawćep/ować, -uja, -owoł (kůmu), sprzezyw/ać, -ům, -oł (kogo)
na wznak znaczki; upadł ~ – pod znaczki
naznaczyć *pf* nacych/ować, -uja, -owoł
nazwać *pf* zmjan/ować, -uja, -owoł
nazywać *ipf* mjan/ować, -uja, -owoł; ~ się – mjanować śe
negować *ipf* spjyrać, -ům, -oł
nic *pron* ńic; *n* pśinco; niczego nie dostał – pśinco dostoł
niebieski *adj* modry; *indecl* blau (*niem.* blau)
nieboraczka *f* boroka, -ki, *f* boroczka, -ki
nieborak *m* borok, -ka, *dem* boroczek, -czka
nieboszczka *f* ńyboga, -gi
nieboszczyk *m* ńyboszczyk, -ka
niechętnie *adv* ńychyntliwjy; często odpowiednikiem jest *adj* ńyrod: ~ tam chodzę – ńyrod/ńyrada tam ida
niechętny *adj* ńychyntliwy, ńyrod; on jest temu ~ – uůn je tymu ńyrod
nieczystość *f* ńysnożność, -śći
nieczysty *adj* ńysnożny
niedola *f* ńydolo, -le
niedołęga *f* klipa, -py
niedopałek *m* sztůmel, -mla (*niem.* Stummel), *f* kipa, -py (*niem.* Kippe)
niedziela *f* ńydźela, -le
niedźwiadek *m* ńydźwjodek, -dka
niedźwiedzica *f* ńydźwjodka, -ki
niedźwiedź *m* ńydźwjydź, -wjedźa
niekiedy *adv* ńykej; czas uod czasu, roz za kedy
niektóry *pron* ńykery, půńykery
nieładnie *adv* ńyfajńy
nieładny *adj* ńyfajny
Niemcy *plt* Mjymcy, -cůw
Niemiec *m* Mjymjec, -mca
niemiecki *adj* mjymjecki
Niemka *f* Mjymka, -ki
nieostrożność *f* ńypozorność, -śći, ńypozůr, -zoru
nieostrożny *adj* ńypozorny

niepewny *adj* ńyisty
niepomyślny *adj* wysmolůny, wysrany; ~ okres – wysmolůne (wysrane) czasy
nieporadny *adj* zawalaty
nieporządek *m* bajzel, -zlu (*austr.* Beisel), *m* garus, -sa, *m* krům, -mu, *m* ůmbaú, -úu (*niem.* Umbau)
nieposłuszny *adj* ńyusuchliwy
niepoważny *adj* błozyński
nieprzyjaciel *m* ńyprzoćel, -la, *m* ńyprzijoćel, -la
nieprzyjacielski *adj* ńyprzoćelski, ńyprzijoćelski
nieprzytomny *adj* bezprzitůmny
nietoperz *m* gacopjyrz, -rza, *m* lacopjyrz, -rza, *m* mjyntopyrz, -rza; *m* flyjdermaus, -sa (*niem.* Fledermaus)
nieudany *adj* ńyzdarzůny, ńywydarzůny, ńywydarny
nieuwaga *f* ńypozorność, -śći, *m* ńypozůr, -zoru
nieuważny *adj* ńypozorny
nieważny (nieobowiązujący) *adj* ńypłatny
niewiele *pron* małowjela
niewol/a *f* ńywolo, -le; dostał się di ~i – dostoł śe do ńywole, bůł zajynty
niewypał *m* ferzager, -gra (wym. fer-zager, *niem.* Versager)
niezapominajka (*Myosotis*) żabje uoczko, zwykle *pl* żabiuoczka, -kůw, żabje uoczka, -jych -kůw
niezdara *m* szpotlok, -ka, *m* ślimok, -ka
niezdarny *adj* szpotlawy (*niem.* Spott)
nigdzie *adv* ńikaj
nikt *pron* żodyn
niż (przy porównaniach) *cj* ańiżeli, ńiżeli
noclegownia *f* szlafhauz, -zu (*niem* Schlafhaus)
nocnik *m* topek, -pka, *m* nachtop, -pa (*niem.* Nachttopf)
nog/a *f* noga, -gi; *żart.* *f* szłapa, -py, *f* gyra, -ry, *f* kryka, -ki; krzywe ~i – *plt* ůuy, ůuůw, *plt* ůbajny, -nůw (*niem.* O-Beine)
nogawka *f* nogawica, -ce
nostrzyk (*Melilotus*) *bot.* *m* mjodńik, -ka, *m* nośńyg, -ńegu; ~ biały (*M. alba*) – bjoły mjodńik, bjoły nośńyg; ~ żółty (*M. officinalis*) – żůłty mjodńik, żůłty nośńyg
notatka *f* notica, -cy
notatnik *m* noticbuch, -cha
notować *ipf* notyr/ować, -uja, -owoł

nożyce *plt* nożyce, nożyc; ~ do blachy – *f* blechszera, -ry, również *plt* blechszery, -růw (*niem.* Blechschere); ~do drutu – *f* cwikcanga, -gi lub *plt* cwikcangi, -gůw (*niem.* Zwickzange)
nożyczki *plt* nożyczki, -kůw
nów *m* nůw, nowu; nowy mjeśůnczek
nóż *m* nůż, noża
numer *f* nůmera, -ry, *dem* nůmerka, -ki
numerować *ipf* nůmer/ować, -uja, -owoł
nurek *m* norek, -rka, *m* taucher, -chra (*niem.* Taucher)
nurkować *ipf* nork/ować, -uja, -owoł, *ipf* tauch/ować, -uja, -owoł (*niem.* tauchen)

O

obcas *m* abzac, -ca, (*niem.* Absatz), *m* krůmflek, -ka (por. *czes.* kramflek < *schles.* Krompen + Fleck)
obcęgi *f* bajscanga, -gi, też *plt* bajscangi, -gůw (*niem.* Beißzange)
obcokrajowiec *m* auslynder, -dra (*niem.* Ausländer)
obejrzeć *pf* uobejzdrz/eć, -a, -oł
obiad *m* uobjod, -bjadu; jeść ~ – *ipf* uobjad/ować, -uja, -owoł
obibok *m* buks, -sa
obiecać *pf* uobjecać, -ům, -oł
obiecanka *f* uobjecka, -ki
obiecywać *ipf* uobjecować, -uja, -woł
obierka *f* uoszkrabina, -ny
obojętnie *adv* jedno, egal (*niem.* egal); jest mi obojętnie – mje je jedno (egal)
obojnak *m* świtůr, -tora (z *niem.* Zwitter)
obok *adv* kole, wele
obracać (się) *ipf* zwyrt/ać, -ům, -oł (śe)
obraz *m* uobroz, -brazu, *m* malůnek, -nku, *m* bild, -du (*niem.* Bild)
obrączka *m* ring, -ga (*niem.* Ring)
obrotny *adj* zwyrtny
obroża *m* halsband, -du, *pd. m* holszpant, -tu (*niem.* Halsband)
obrócić (się) *pf* zwyrtn/yć, -a, -ył (śe)
obrus *m* tisztuch, -cha (*niem.* Tischtuch)
obrzydliwiec *m* yjkel, -kla (*niem.* Ekel), *m* uoszkliwjec, -wca
obrzydliwy *adj* uoszkliwy (*czes.* oszklivý)
obsadka (do stalówki) *m* fyjderhalter, -tra (*niem.* Federhalter)

obsług/iwać *ipf* uobsugować, -uja, -owoł, *ipf* bedyn/ować, -uja, -owoł (*niem.* bedienen); osoba ~ująca – *m* bedyner, -ra, *f* bedynerka, -ki
obsłużyć *pf* uobsużyć, -a, -ůł
obszyć *pf* uobyndl/ować, -uja, -owoł
obszywać *ipf* yndl/ować, -uja, -owoł
obślinić *pf* uobmaml/ać, -ům, -oł
obślizły *adj* maźglaty
obtoczyć *pf* uobkul/ać, -ům, -oł
obudzić *pf* uobu/dźić, -dza, -dźůł; ~ się – *pf* uocu/ćić, -ca, -ćůł, *pf* uocucn/yć, -a, -ył
ochlapać *pf* uopyrsk/ać, -ům, -oł
ochota *f* szkrabka, -ki
oczerniać *ipf* szere/dźić, -dza, -dźůł
oczernić *pf* uoszere/dźić, -dza, -dźůł
oczywiście snadnům rzeczům
oddzielnie ekstra
odkorkować *pf* uodfrůp/ować, -uja, -owoł, *pf* uodszpůnt/ować, -uja, -owoł (zob. korek)
odmawiać *ipf* abszlag/ować, -uja, -owoł (*niem.* abschlagen); ~ sobie (czegoś) – *ipf* wyrzek/ać, -ům, -oł se (co), zowi/śćić, -szcza, -śćůł se (co)
odmowa *m* abszlag, -gu (*niem.* Abschlag)
odmówić (zrezygnować z zamówienia) *pf* uodko/zać, -ża, -zoł
odpadek *m* abfal, -lu (*niem.* Abfall), *f* śćepka, -ki
odpocząć (sobie) *pf* dychn/yć, -a, -ył (se)
odpoczywać *ipf* dych/ać, -ům, -oł
odpowiedzieć *pf* uodpe/dźeć, -dza, -dźoł, *pf* antwortn/yć, -a, -ył
odprawa (odejście ze służby, z pracy) *m* abszic, -cu (*niem.* Abschied)
odrobina *n* źdźebko, -ka, *f* kapka, -ki, *f* małość, -śći, *f* malutkość, -śći
odrzucać *ipf* uodćep/ować, -uja, -owoł
odrzucić *pf* uodćepn/yć, -a, -ył
odsunąć *pf* uodćiś, -sna, -s; ~ się – *pf* půmkn/yć, -na, -ył śe, *pf* půnknyć, -na, -ył śe
odsuwać *ipf* uodćiskać, -ům, -oł; ~się – *ipf* půmyk/ać, -ům, -oł śe
odsypać *pf* uodsu/ć, -ja, -ł, *pf* uodsypać, -ja, -oł
odsypywać *ipf* uodsuw/ać, -ům, -oł, *ipf* uodsyp/ować, -uja, -owoł

odwaga *f* uopowoga, -gi
odważnik *m* gywicht, tu, *f* gywichta, -ty (*niem.* Gewicht)
odważyć się *pf* powoż/yć, -a, -ůł śe, *pf* uopowoż/yć, -a, -ůł śe
odzwiedzać *ipf* nawj/ydzać, -ydzům, -edzoł
odwiedzić *pf* nawj/ydźić, -edza, -edźůł
odwiedziny *f* nawjydzka, -ki
odwrotnie, na odwrót na uopach, na uodwyrtka
odwrotny *adj* uopaczny
odziedziczyć *pf* erbn/yć, -a, -ył (*niem.* erben)
odziewać *ipf* sza/ćić, -ca, -ćůł
odzwyczaić (się) *pf* uodbad/ać śe, -ům, -oł (śe)
odzwyczajać (się) *ipf* uodbad/ować, -uja, -owoł (śe)
ogier *m* hynkszt, -ta, *pd.* *m* hyńszt, -ta (*niem.* Hengst)
oglądać *ipf* uobźyr/ać, -ům, -oł, *ipf* uobglůnd/ać, -ům, -oł
ogłoszenie *f* anůnsa, -sy
ognisko *f* blandera, -ry, *f* brandůwa, -wy, *f* flamera, -ry, *f* fojera, -ra, *f* fojerka, -ki
ogon *m* uogůn, -na *dem* uogůnek, -nka, *m* kwost, -ta *dem* kwośćik, -ka, kwostek, -tka
ogonek (jabłka, gruszki) *m* sztyngel, -gla (*niem.* Stengel)
ogromny *adj* wjelkucny
ogród *f* zygroda, -dy
ogródek *f* zygrůdka, -ki
ojciec *m* uojćec, -jca, *m* fater, -tra, *pd.* *m* foter, -tra (*niem.* Vater); ~ chrzestny – *m* potek, -tka (*niem.* Pate), *m* chmotr, -tra
okaza/ć się *pf* pokozać śe, tylko *impers* pokoże/pokozało śe
okazja *f* przileżytość, -śći (por. *czes.* příležitost)
okazywa/ć się *ipf* pokozować śe, tylko *impers* pokozuje, pokozowało śe; ~ło się nieraz – pokozowało śe ńyroz
okno *n* uokno, -na, *m* fynster, -tra (*niem.* Fenster); ~ wystawowe – *m* szaufynster, -tra (*niem.* Schaufenster)
około (w przybliżeniu) *praep* ůngyfer (*niem.* ungefähr)
okrasa *f* uůmasta, -ty
okrągły *adj* uokrůngły, kulaty
okropnie *adv* uokropiczńy
okropność *f* sumeryjo, -je
okropny *adj* uokropiczny
okularnik *subst.* *m* brylok, -ka, *adj* brylaty (zob. okulary)

okulary *plt* bryle, -lůw (*niem.* Brille), ~ przeciwsłoneczne – *plt* zůnbryle, -lůw (*niem.* Sonnenbrille); końskie ~ (klapy przy uździe) – szojklapy, -půw (*niem.* Scheuklappen), augynklapy, -půw (*niem.* Augenklappen)
olbrzym *m* uolbrzim, -ma, *m* rizok, -ka (z *niem.* Riese)
olejarka (smarownica) *f* yjlkana, -ny (*niem.* Ölkanne)
ołówek *m* blajsztift, -tu (*niem.* Bleistift), *żart.* *m* kryklok, -ka (zob. gryzmolić); ~ ciesielski – *m* blajwas, -su (*niem.* Bleiweiß)
on, ona, ono *pron* uůn, uůna, uůne; oni – uůńi; mówić „per oni" – godać za troje, trojać
ondulacja trwała ~ – *plt* dauerwele, -lůw (*niem.* Dauerwellen)
onegdaj *adv* rozczasu
onuca *f* fuzlapa, -py (*niem.* Fußlappen)
opalać się *ipf* al/ać, -ům, -oł śe
opiekun *m* patrůn, -na
opiekunka (do dzieci) *f* kindermyjdla, -dle (*niem.* Kindermädel)
opieńka *bot.* ~ miodowa (*Armillaria mellea*) – *plt* pńoki, -kůw, pńoczki, -kůw
opin/ia *m* nůmer, -ru; mieć dobrą ~ię – mjeć dobry nůmer
opisać *pf* uopi/sać, -sza, -soł
opisywać *ipf* uopis/ować, -uja, -owoł
opłacać/opłacić się *ipf* werćić śe, tylko *impers* werći/werćůło śe
opowiadać *ipf* uosprawj/ać, -ům, -oł, *ipf* ber/ać, -ům, -oł; ~ bajki – *ipf* boj/ać, -ům, -oł
opowiadanie *f* uosprowka, -ki
opóźnić *pf* uńyskorz/ić, -a, -ůł
oprowadzać *ipf* uobwo/dźić, -dza, dźůł
oprowadzić *pf* uobwj/yść, -eda, -ůd
oprócz *praep* krům, uokrům
oprzytomnieć *pf* spamjynt/ać, -ům, -oł śe
organista *m* uorgańista, -ty, *żart.* *m* bożyduda, -dy
orientować się *ipf* mjark/ować, -uja, -owoł śe
osad *m* zac, -u (*niem.* Satz)
osiem *num* uożym
osiemdziesiąt *num* uożymdźeśůnt
osiemnaście *num* uożymnośće
osiemset *num* uożymset
osioł *m* uośoł, -sła, *m* yjzel, -zla (*niem.* Esel)
oskarżać *ipf* ancajg/ować, -uja, -owoł (*niem.* anzeigen)

ostroga *m* szporń, -ńa (*niem.* Sporn)
ostrożnie *adv* uopaterńy, bedliwjy, pozorńy
ostrożny *adj* uopaterny, bedliwy, pozorny
ostrzyć *ipf* bru/śić, -sza, -śůł
oszczędny *adj* szporobliwy (względem pieniędzy); szanobliwy (względem rzeczy)
oszczędzać *ipf* szpor/ować, -uja, -owoł (*niem.* sparen)
oszkalować *pf* uoszere/dźić, -dza, -dźůł
oszołomiony *adj* bamůntny
oszukać *pf* uoszy/dźić, -dza, -dźůł, *pf* uoszwob/ić, -bja, -bjůł,
oszukiwać *ipf* uoszydz/ać, -ům, -oł
oślepiać (światłem) *ipf* blind/ować, -uja, -owoł (*niem.* blenden)
otoczak *m* kiźlik, -ka (zob. żwir)
otwarcie *adv* ofyn (*niem* offen); powiedziałem mu to ~cie – pedźoł'ch mu to ofyn
otwarty *adj* uotwarty; ~ (teren) – frajny
otwierać *ipf* uodwjyr/ać, -ům, -oł, *ipf* uotwjyr/ać, -ům, -oł, *ipf* uodpjyr/ać, -ům, -oł; ~ i zamykać bez potrzeby drzwi – *ipf* przetwjyr/ać, -ům, -roł śe, *ipf* chwjyr/ać, -ům, oł śe
otwieracz *m* efner, -ra (*niem.* Öffner); ~ do konserw – *m* biksynefner, -ra (*niem.* Büchsenöffner); ~ do butelek – *m* flaszynefner, -ra (*niem.* Flaschenöffner)
otworzyć *pf* uod/ewrzić, -ewrza, -war, *pf* uod/eprzić, -eprza, -par, *pf* uotworz/ić, -a, -ůł
owdowieć *pf* uogdowj/eć, -eja, -oł
owies *m* uowjes, -wsa
owoc *m* uowoc, -cu; niedojrzały ~ – *f* gůgůła, -ły
owsian/y *adj* uowśany; słoma ~a – *f* uowśůnka, -ki; płatki ~e – *plt* hawerfloki, -kůw (*niem.* Haferflocken)
ożenek *f* żyńoczka, -ki

Ó

ósemka *f* uůsymka, -ki
ósmy *num* uůsmy

P

pacha *f* paża, -że (*czes.* paże)

pachnieć *ipf* wůńać, -ům, -oł
paciorek (różańca) *m* poćorek, -rka, *f* kuliczka, -ki
paczka *m* paket, -tu, *dem* pakećik, -ka, pakslik, -ka
padlina *f* zdechlina, -ny
pagon *f* aksyklapa, py
palacz 1. ~ w piecu, kotle – *m* hajcer, -cra (*niem.* Heizer); 2. ~ tytoniu – *m* kurzok, -ka; ~ fajki – *m* fajfczorz, -rza
palenisko *f* czelušć, -śći
palić 1. ~ w piecu – *ipf* hajc/ować, -uja, -owoł (*niem.* heizen), *zach.* *ipf* top/ić, -ja, -ůł; 2. ~ tytoń – *ipf* kurz/ić, -a, -ůł; ~ fajkę – *ipf* fajcz/yć, -a, -ůł
palto *m* ibercyjer, -ra (*niem.* Überzieher)
pałąk *m* uobłůnk, -ka
pałka *m* knypel, -pla; gumowa ~ – *m* gůmiknypel, -pla
pamięć *f* pamjyńć, -ći; na ~ – naspamjyńć
panna *f* frela, -le; ~ z dzieckiem – *f* zowitka, -ki, *f* skocza, -cze
panoszyć się *ipf* uostopjyrz/ać, -ům, -oł śe
pantofel *m* lać, -ća, *m* papuć, -ća
papier *m* papjůr, -ru; ~ toaletowy – *m* szajspapjůr; ~ ścierny – *m* glaspapjůr, *m* pucpapjůr
papieros *f* cygareta, -ty (*niem.* Zigarette)
para 1. ~ wodna – *f* para, -ry, *m* damf, -fu (*niem.* Dampf); 2. dwoje ludzi lub zwierząt – *f* pora, -ry, dem porka, -ki
parafia *f* parafijo, -je, *pd.* farność, -śći
parafianin *m* parafijůn, -na, *pd.* farńik, -ka
parapet *m* fynsterbret, -ta (*niem.* Fensterbrett)
parasol *m* paryzol, -la (z *wł.* parasole), *m* szirm, -mu, *m* rygynszirm, -mu (*niem.* Regenschirm)
parcela (działka budowlana) *m* bauplac, -cu (*niem.* Bauplatz)
parę *num* pora
parobek *m* uotrok, -ka
parowiec, parostatek *m* damfer, -fra (*niem.* Dampfer)
parówka *m* uoplerek, -rka, *f* knobloszka, -ki
partacz *m* babrok, -ka, *m* pyprok, -ka
partaczyć *ipf* babr/ać, -ům, -oł, *ipf* pypr/ać, -ům, -oł
pas, pasek *m* gurt, -ta (*niem.* Gurt)
pasierb ńywłosny syn
pasierbica ńywłosno cera

pasta 1. ~ do zębów – *f* canpasta, -ty (*niem.* Zahnpaste); 2. ~ do podłogi – bůnerwaks, -su (*niem.* Bohnerwachs)
pastować (podłogę) *ipf* bůner/ować, -uja, -owoł (*niem.* bohnern)
pasza *m* futer, -tru (*niem.* Futter)
patrzeć *ipf* bocz/yć, -a, -ůł, *ipf* dźiw/ać, -ům, -oł śe (*czes.* dívat se)
październik *m* paździerńik, -ka, *m* oktůber, -bra
pączek (ciastko smażone na tłuszczu) *m* krepel, -pla (*schles.* Krappel, Kräppel), *dem* kreplik, -ka
pchać *ipf* ći/ś, -sna, -s; ~ się – *ipf* ći/ś, -sna, -s śe, *ipf* r/yć, -yja, -ůł śe
pchła *f* błecha, -chy *dem* błeszka, -ki, *f* skoczka,-ki
pedał (cz. roweru) *f* pyndala, -le
pedałować (kręcić pedałami) *ipf* pyndal/ować, -uja, -owoł
pełnia *f* połńo, -ńe
pełno *adv* połno, fol (*niem.* voll)
pełnoletni *adj* majoryntny
perfumy *m* parfim, -mu (*niem.* Parfüm)
perfumować (się) *ipf* parfim/ować, -uja, -owoł (śe) (zob. perfum)
peron *m* bansztajg, -gu (*niem.* Bahnsteig)
pestka *f* kostka, -ki
petycj/a *m* antrag, -gu (*niem.* Antrag); składać ~ę – *ipf* antrag/ować, -uja, -owoł (*niem.* antragen)
pewnie *adv* isto
pewny *adj* isty
pęcherz (po oparzeniu) *f* blaza, -zy (*niem.* Blase), *f* waserblaza, -zy (*niem.* Wasserblase)
pęcina *f* fesla, -le (*niem.* Fessel)
pęczek *f* kiczka, -ki, *f* kiczołka, -ki
pękać *ipf* puk/ać, -ům, -oł
pękaty *adj* bańaty, bańasty, bachraty (*czes.* bachratý)
pęknąć *pf* pukn/yć, -a, -ył
pęto (kiełbasy) *m* kranc, -ca (wůsztu) (*niem.* Kranz)
piana zwykle jako *plt* burziny, -nůw, szuminy, -nůw
pianino *m* klawjyr, -ra (*niem.* Klavier)
piaskownia *f* zandgruba, -by (*niem.* Sandgrube)
piaskownica *f* zandkastla, -le (z *niem.* Sandkasten)
piątek *m* pjůntek, -tku
piąty *num* pjůnty
piechota (formacja wojskowa) *f* infanteryjo, -je
piec *ipf* pj/yc, -eka, -yk

piec *m* pjec; ~ chlebowy – wjelok, -ka
pieczarka *bot.* ~ polna (*Agaricus campestris*) – *m* szampańok, -ka, *m* szampijůn, -na
pieczeń *f* pjeczůnka, -ki
piegża (*Sylvia curruca*) *zool. f* pjegza, -zy
piekarnia *f* pjekarńa, -ńe, *f* baksztuba, -by (*niem.* Backstube)
piekarnik *f* bratruła, -ły
piekarz *m* pjekorz, -karza
pielęgnować *ipf* uopatr/ować, -uja, -owoł
pielgrzym *m* půntńik, -ka
pielgrzymka *f* půńć, -ći
pielgrzymować *ipf* půnt/ować, -uja, -owoł
pieprz *plt* korzyńy, -ńo
pieprznik bot. ~ jadalny (*Cantharellus cibarius*) – *f* liszka, -ki, *n* kurzůntko, -ka
pierś (kobieca) *m* cycek, -cka
pierścień *m* pjestrzyń, -ńa
pierścionek *m* pjestrzůnek, -nka
pierwszeństwo pjyrsze prawo
pierwsz/y *num* pjyrszy; jest godzina ~a – je jedna
pieszo *adv* pjechty; *żart.* fusbanům, szłapcugym
pieszy *m* piechćorz, -rza
pietruszka *bot.* ~ naciowa (*Petroselinum sativum*) – *f* pjetruszka, -ki, *f* petersyla, -le (niem. *niem.* Petersilie)
pięciornik *bot.* ~ gęsi (Potentilla anserina) – *m* strzybńik, -ka, *m* przziroczek, -czka
pięć *num* pjyńć
pięćdziesiąt *num* pjyńdźeśůnt
pięćset *num* pjyńćset
piękno *f* pjykność, -śći
piękny *adj* pjykny, szumny
piętka (chleba) *f* krůmka, -ki, *m* skrowek, -wka
piętnaście *num* pjytnośće
piętro *m* sztok, -ku (*niem.* Stock)
pigułka *f* pila, -le (*niem.* Pille)
pijak *m* brynol, -la, *m* uożyrok, -ka, *m* uochlaptus, -sa
pijany *adj* uożarty, naprany, nabity, uopity, nażgany, *indecl* blau
pijawka *f* pijowka, -ki, *m* blutigel, -gla (*niem.* Blutegel)
pik (kolor w kartach) *m* grin, -na (*niem.* Grün)

pilnik *f* fajla, -le (*niem.* Feile)
pilnować *ipf* acht/ować, -uja, -owoł (*niem.* achten), *ipf* wach/ować, -uja, -owoł (*niem.* wachen)
pilotka (rodzaj skórzanej czapki) *f* autokapa, -py
piła, piłka (do cięcia) *f* pjyła, -ły; ~ do metalu – *f* ajzynzyjga, -gi (*niem.* Eisensäge); ~ płatnica – *m* fukszwanc, -cu (*niem.* Fuchsschwanz); ~ tarczowa – *f* krajzyjga, -gi (*niem.* Kreissäge)
piłka *m* bal, -la, rzadz. *f* bala, -le (*niem.* Ball), *dem* balik, -ka; ~ nożna – *m* fusbal (*niem.* Fußball); ~ ręczna – *m* handbal (*niem.* Handball)
piłkarz *m* fusbalista, -ty
pinezka *m* cwek, -ka, *m* rajscwek, -ka (*niem.* Reißzwecke)
piołun *bot.* bylica ~ (*Artemisia absinthium*) – *m* pjełůn, -nu
pion (murarski) *m* zynklod, -da (*niem.* Senklot)
piorun *m* pjerůn, -na (słowo to ma dość szeroki zakres zastosowania jako epitet, który zależnie od kontekstu wypowiedzi może mieć pozytywne lub negatywne znaczenie; spotyka się wiele złagodzonych form tego epitetu: jerůn, jeruch, pjetruch, pjetrůn, farůn, jerzin, pjerzin), *pd.* hrům, -mu (*czes.* hrom); blic, -ca (*niem.* Blitz)
piorunochron *m* blicablajter, -tra (*niem.* Blitzablajter)
piosenka *f* śpjywka, -ki
pióro *m* fyjder, -dra (*niem.* Feder)
pióropusz *m* fyjderpusz, -sza (*niem.* Federbusch)
piórnik *f* fyjderbiksa, -sy (*niem.* Federbüchse), *f* fyjderkastla, -le (z *niem.* Federkasten), *pd. m* pjůrńik, -ka, *m* pynol, -la
pisać *ipf* pi/sać, -sza, -soł; ~ niewyraźnie (gryzmolić) – *ipf* krykl/ać, -ům, -oł, *ipf* szkryfl/ać, -ům, -oł
pisanka *f* kroszůnka, -ki
piwo *m* bjyr, -ru, *n* piwo, -wa
piżmak *zool.* ~ amerykański (*Ondatra zibethicus*) – *m* bizamrat, -ta, *f* bizamrata, -ty (*niem.* Bisamratte)
plac *m* plac, -cu (*niem.* Platz); ~ budowy – *m* bauhof, -fa (*niem.* Bauhof), *f* bausztela, -le (*niem.* Baustelle); ~ ćwiczeń – *m* egzecyrplac, -cu (*niem.* Exerzierplatz)
plama *m* flek, -ka (*niem.* Fleck)
plamić *ipf* flek/ować, -uja, -owoł (zob. plama)

plast/er 1. materiał opatrunkowy – *m* floster, -tru (*niem.* Pflaster); nakładać ~ – *ipf* flostrować; zaklej mi to ~rem – zaflostruj mi to; 2. ~ pszczeli – *f* waba, -by (*niem.* Wabe)
plątać (się) *ipf* motl/ać, -ům, -oł (śe)
plebiscyt *m* absztimůng, -gu (*niem.* Abstimmung)
plecak *m* rugzak, -ka (*niem.* Rucksack)
pleszka (*Phoenicurus phoenicurus*) *zool. m* drzikwost, -sta
pliszka *zool.* ~ siwa (*Motacilla alba*) – *f* trzyńśikitka, -ki
plotkarka *f* klyta, -ty, *f* klachula, -le
plotkarz *m* klachocz, -cza
plotk/a 1. nieprawdziwa wiadomość – *n* fałszywstwo, -wa; 2. ~i – *plt* klachy, -chůw, klyty, -tůw, pjerdoły, -łůw
plotkować *ipf* klach/ać, -ům, -oł
pluskwa *f* wancka, -ki (*niem.* Wanze), *f* płoszczyca, -ce
płakać *ipf* becz/eć, -a, -oł, *ipf* ślimt/ać, -ům, -oł
płaski *adj* plaskaty
płaszcz *m* mantel, -tla (*niem.* Mantel), *dem* mantlik ,-ka; ~ kąpielowy – *m* badymantel, -tla (*niem.* Bademantel)
płomień *f* flama, -my
płyta *f* plata, -ty; ~ kuchenna – *f* blacha, -chy (*niem.* Blech)
płytki *adj* mjałki
płytko *adv* mjałko
po *praep* po (przed *m, n, ń* – pů); ~ ciebie – po ća; ~ naszemu – pů naszymu
po ciemku po ćmoku, za ćmoka (zob. ciemność)
pobór (do wojska) *f* stowka, -ki, *f* wybjyrka, -ki, *pd. m* asynt, -tu, *m* asyntyrůnek, -nku
pobrudzić (się) *pf* zmara/śić, -sza, -śůł (śe), *pf* ufifr/ać, -ům, -oł (śe)
pochlapać (się) *pf* popyrsk/ać, -ům, -oł (śe), *pf* pokid/ać, -ům, -oł (śe)
pochodnia *m* fakel, -kla, *f* fakla, -le, *pd. f* fachla, -le (*niem.* Fackel)
pociąg *m* cug, -ga (*niem.* Zug); ~ towarowy – *m* giterok, -ka, *m* giterzug, -ga (*niem.* Güterzug)
pocierać *ipf* szkyrt/ać, -ům, -oł
początek *m* poczůntek, -tku, *m* anfang, -gu
poczekać *pf* poczk/ać, -ům, -oł
poczęstować (się) *pf* porocz/yć, -a, -ůł (śe)

podanie 1. (prośba, wniosek) – *m* antrag, -gu (*niem.* Antrag); składać ~ – *ipf* antrag/ować, -uja, -owoł (*niem.* antragen); 2. (legenda) – *f* powjarka, -ki
podatek *f* dowka, -ki
podbiał *bot.* ~ pospolity (*Tussilago farfara*) – *m* mojik, -ka, *m* huflatich, -cha (*niem.* Huflattich)
podbrzusze *m* ůnterlajb, -bu (*niem.* Unterleib)
poddasze *m* gibel, -bla (*niem.* Giebel)
podeszwa (buta) *f* zola, -le (*niem.* Sohle)
podgrzybek *bot.* ~ złotopory (*Xerocomus chrysentera*) – *m* fajerok, -ka; ~ zajączek (*X. subtomentosus*) – *m* zamćok, -ka
podkład (kolejowy) *f* szwela, -le (*niem.* Schwelle)
podkreślać *ipf* podsztrych/ać, -uja, -owoł *iter* podsztrych/ować, -uja, -owoł
podkreślić *pf* podsztrychn/yć, -a, -ył
podlizywać się *ipf* przichlybj/ać, -ům, -oł śe
podłoga *f* dylůwka, -ki, dyliny, -nůw
podobny (do kogoś) *adj* podany (na kogo); stać się ~m – *pf* pod/ać, -ům, -oł śe
podołek *m* klin, -na
podpierać *ipf* sztrab/ować, -uja, -owoł
podpora *f* sztraba, -by
podróż *f* rajza, -zy (*niem.* Reise)
podrzeć *pf* potarg/ać, -ům, -oł, *pf* starg/ać, -ům, -oł
podrzucać *ipf* podćep/ować, -uja, -owoł
podrzucić *pf* podćepn/yć, -a, -ył
podrzutek *m* podćep, -pa (również: niegrzeczne dziecko)
poduszka *m* zygůwek, -ka
podwajać *ipf* tupl/ować, -uja, -owoł (z *niem.* doppeln)
podwiązka *f* sztrůmbanda, -dy (*niem.* Strumpfband)
podwieczorek *m* fysper, -pru (*niem.* Vesper), *f* swaczyna, -ny; jeść ~ – *ipf* swacz/yć, -a, -ůł
podwoda (zaprzęg konny) *m* forszpan, -nu (*niem.* Vorspann)
podwójnie *adv* tuplowańy (zob. podwójny)
podwójny *adj* tuplowany (z *niem.* doppelt)
podwórze *m* dwůr, -dworu, *m* plac, -cu; idę na ~ – ida na dwůr, na plac
poganin *m* pogůn, -gana, *m* ńyznobůg, -boga
pogański *adj* pogański (również: gryczany)

pogaństwo *n* pogaństwo, -wa
pogubić (się) *pf* potra/ćić, -ca, -ćůł (śe)
poję/cie (wyobrażenie) *m* anůng, -gu (*niem.* Ahnung); nie mam ~cia – ńy mům anůngu
pokazywać się *ipf* pokaz/ować, -uja, -owoł śe
pokład 1. ~ kopaliny, rudy – *m* flec, -cu (*niem.* Flötz); 2. ~ statku – *m* ferdek, -ku (*niem.* Verdeck)
pokłócić się *pf* powa/dźić, -dza, -dźůł śe; przijś na krziwe pyski
pokost *m* fyrnajs, -su (z *niem.* Firnis)
pokój (pomieszczenie) *f* izba, -by, *f* cymra, -ry (z *niem.* Zimmer); ~ na poddaszu – *f* dachsztuba, -by (*niem.* Dachstube); ~ gościnny – *f* ekstraizba, -by
pokropić *pf* popyrsk/ać, -ům, -oł
pokrywa *m* dekel, -kla (*niem.* Deckel; również: głowa; uderzyło mu do głowy – pizło mu na dekel) *dem* deklik, -ka
pokrzywa *bot.* ~ zwyczajna (*Urtica dioica*) – *f* pokrziwa, -wy; ~ żegawka (*U. urens*) – *f* żigůwka, ki
polakierować *pf* polak/ować, -uja, -owoł
policja *f* policyjo, -je
policjant *m* policyst, -sta, *m* policaj, -ja, *m* blachorz, -rza
policzek 1. boczna część twarzy – *n* lico, -ca *dem* liczko, -ka; 2. uderzenie w twarz – *f* facka, -ki (*czes.* facka); uderzyć w ~ – *pf* facn/yć, -a, -ył
policzkować *ipf* fack/ować, -uja, -owoł, *ipf* fack/ać, -ům, -oł
policzyć *pf* porach/ować, -uja, -owoł
polowanie *m* gůn, -nu
połączyć *pf* skupl/ować, -uja, -owoł
położyć się *pf* legn/yć, -a, -ył śe
południe *n* połedńe; w ~ – bez połedńe
połysk *m* glanc, -cu; wyczyścić do ~u – *pf* wyglanc/ować, -uja, -owoł; wypucować na glanc
pomalować *pf* pomal/ować, -uja, -owoł, *pf* posztrajch/ować, -uja, -owoł (zob. malować)
pomarańcza *f* apluzina, -ny (*niem.* Apfelsine)
pomidor *bot.* ~ zwyczajny (*Lycopersicon esculentum*) – *f* tůmata, -ty (*niem.* Tomate)
pomocnik *m* půmager, -ra, *m* byglajter, -tra (*niem.* Begleiter); *dawn.* ~ nauczyciela – *m* adjuwant, -ta
pomodlić się *pf* porzyk/ać, -ům, -oł

pompa *f* plůmpa, py
pompon *m* bůmbel, -bla
pompować *pf* plůmp/ować, -uja, -owoł
pomylić się *pf* chachn/yć, -a, -ył śe, *pf* kiwn/yć, -a, -ył śe, *pf* szajsn/yć, -a, -ył śe
pomysł *m* ajnfal, -lu (*niem.* Einfall)
ponad *praep* przez
poniedziałek *m* pyńdźołek, -łku
popatrz/eć *pf* podźiw/ać, -ům, -oł śe (zob. patrzeć); ~! – podźiwej śe!
popchnąć *pf* sztuchn/yć, -a, -ył, *pf* tyrpn/yć, -a, -ył
popielniczka *m* aszynbecher, -chra, *m* aszymbecher, -chra (*niem.* Aschenbecher)
popielnik *m* aszynfal, -lu (*niem.* Aschenfall)
popiół *n* haśe, -śo (z *niem.* Asche); lotny ~ – *f* fluga, -gi (z *niem.* Flugasche)
poplamić *pf* poflek/ować, -uja, -owoł
poplamiony poflekowany (zob. plama, poplamić)
poprzek w ~, na ~ – *adv* posprzyg
popychać *ipf* sztuch/ać, -ům, -oł, tyrp/ać, -ja, -oł
por (*Alium porum*) *plt* galotki, -kůw, *m* poryj, -ju, *m* burel, -lu
porada *f* dorada, -dy
poręcz *m* gelynder, -dra, *pd. f* galandra, -dry (*niem.* Geländer)
poronienie *m* potratek, -tka
port *f* hawyna, -ny (z *niem.* Hafen)
portfel *f* briftasza, -szy (*niem.* Brieftasche)
portmonetka *m* portmanyj, -ju (*fr.* port-monnaie), *m* bojtlik, -ka (z *niem.* Beutelein), *f* geldtasza, -szy (*niem.* Geldtasche)
porywczość *f* nogłość, -śći
porywczy *adj* nogły
porządek *f* chyndogość, -śći, *m* ordnůng, -gu (niem. Ordnung)
porządnie *adv* porzůmńy
porządny *adj* porzůmny
porzeczka *bot.* ~ zwyczajna a. czerwona (Ribes rubrum) – *plt* rybizle, -lůw, jagůdki, -kůw, johanki, -kůw
porzucać *ipf* poćep/ować, -uja, -owoł
porzucić *pf* poćepn/yć, -a, -ył
posag *n* wjano, -na, *m* aufsztojer, -ra (*niem.* Aussteuer), *m* ausztatůnek, -nku; dać ~ – *pf* wywjan/ować, -uja, -owoł

posiadacz *m* pośedźićel, -la
posłuchać (okazać posłuszeństwo) *pf* usuchn/yć, -a, -ył
posłuszny *adj* usuchliwy
posmarować *pf* poma/zać, -ża, -zoł
pospieszyć się *pf* uwin/yć, -a, -ył śe
pospolity *adj* ajnfachowy
posprzątać *pf* poskludz/ać, -ům, -oł, poschrůń/ać, -ům, -oł
posrebrzać *ipf* uostrzybrz/ać, -ům, -oł
posrebrzyć *pf* uostrzyb/rzyć, -rza, -rzůł
postanawiać sobie *ipf* uzdow/ać, -ům, -oł se, *ipf* umjyń/ać, -ům, -oł se
postanowić sobie *pf* uzd/ać, -ům, -oł se, *pf* umjyń/ić, -a, -ůł se
posunąć *pf* pociś, -sna, -s
posuwać *ipf* poćiskać, -ům, -oł
posypać *pf* posu/ć, -ja, -ł, *pf* posyp/ać, -ja, -oł
posypywać *ipf* posuw/ać, -ům, -oł, *ipf* posyp/ować, -uja, -owoł
poszczęści/ć się *pf* podarzić śe, tylko *impers* podarzi/podarzůło śe
poszwa *f* cycha, -chy (*schles.* Ziche)
pościel *plt* bety, -tůw
pośladek *m* půłrzitek, -tka
poślizgnąć się *pf* uj/echać, -ada, -echoł, *pf* ukjełzdn/yć, -a, -ył
pośmiewisko *m* wyśmjych, -chu, pośmjych, -chu
potłuc 1. ~ ziemniaki – *pf* pożg/ać, -ům, -oł, *pf* posztamf/ować, -uja, -owoł; 2. ~ coś kruchego – *pf* potrzask/ać, -ům, -oł
potrafić (coś zrobić) *ipf* pora/dźić, -dza, -dźůł
potwór *f* bestyjo, -je, *pd. n* howado, -da (*czes.* hovado)
poważać *ipf* acht/ować, -uja, -owoł (*niem.* achten); mjeć we zocy
poważanie *f* zoca, -ce; cieszyć się ~m – być we zocy
poważany widzany; tyn, co je we zocy
powąchać *pf* powůń/ać, -ům, -oł
powątpiewać *ipf* cwajfl/ować, -uja, -owoł (*niem.* zweifeln)
powiadać *ipf* pad/ać, -ům, -oł, *ipf* powj/adać, -adům, -edźoł
powiedzieć *pf* pe/dźeć, -dza, -dźoł, *pf* powj/edźeć, -ym, -edźoł
powiat *m* krys, -su (z *niem.* Kreis)
powierzać *ipf* poryncz/ać, -ům, -oł
powierzyć *pf* porynczyć, -a, -ůł
powiesić (się) *pf* uobje/śić, -sza, -śůł (śe)
powieść *m* růman, -nu (*niem.* Roman)
powi/eść się *pf* podarzić śe; ~odło się – podarzůło śe

powietrze *m* luft, -tu
powiewać *ipf* flotr/ować, -uja, -owoł (z *niem.* flattern)
powitanie (zwrot powitalny) *f* witaczka, -ki
powoli *adv* pomału, poleku
powozić *ipf* fůrmań/ić, -a, -ůł, *ipf* kuczer/ować, -uja, -owoł
powr/ót *m* powrůt, -rotu; z powrotem – *adv* nazod, curik; na powrůt
pozew *n* przedwołańy, -ńo
pozwać *pf* przedwoł/ać, -ům, -oł
pozywać *ipf* przedwoł/ować, -uja, -owoł
poziomica *f* waserwoga, -gi (*niem.* Wasserwaage)
poziomka *f* podźimka, -ki
pozostałość *m* uostatek, -tka
pożyteczny *adj* przidajny
pożytek *m* profit, -tu, *pd. m* uosůg, -sogu
półbut *m* halbek, -bka, *f* halbka, -ki, *f* halbszua, -uy (*niem.* Halbschuh)
półka *m* fach, -chu (*niem.* Fach) *dem* faszek, -szku
półprzytomny *adj* bamůntny
później *adv* ńyskorzi; za keryś (jakiś) czas; prędzej czy ~ – gibći abo ńyskorzi
późno *adv* ńyskoro; za ~ – za ńyskoro
prababka *f* stareczka, -ki, *f* urůma, -my
praca *f* proca, -ce, *f* robota, -ty
pracowity *adj* robotny
pradziadek *m* staroszek, -szka, *m* urůpa, -py
pragnienie *n* pragńyńy, -ńo, *m* durst, -tu (*niem.* Durst)
pralka *f* waszmaszyna, -ny (*niem.* Waschmaschine)
pralnia *f* waszkuchńa, -ńe (z *niem.* Waschküche)
prasa (urządzenie do prasowania, wyciskania itp.) *f* cwinga, -gi (z *niem.* Zwinge)
prasować (żelazkiem) *ipf* bigl/ować, -uja, -owoł (*niem.* bügeln)
prawd/a *f* prowda, -dy; ~ę mówiąc – ajntlich (*niem.* eigentlich), prowda pedźeć, po prowdźe
prawdziw/y *adj* prawy; ~e nazwisko – prawe mjano
prawie *adv* bezma, bezmała(ś)
prawoślaz *bot.* ~ lekarski (*Althaea officinalis*) – *m* ajbisz, -szu (*niem.* Eibisch)
prąd *m* sztrům, -mu (*niem.* Strom)
prezent *m* gyszynk, -ku (*niem.* Geschenk)

prędko *adv* gibko, wartko, drab, drabko
prędzej *adv* gibći, warći
probostwo *f* fara, -ry (*niem.* Pfarre, por. *czes.* fara)
proboszcz *m* farorz, -rza (*niem.* Pfarrer, por. *czes.* farárz), *dem* farorziczek, -czka
proca *m* szlojder, -dra, *f* gabla, -le
proces *plt* terminy, -nůw, rzadziej: *m* termin, -nu
prochowiec *m* zůmermantel, -tla (*niem.* Sommermantel)
prohibicja *f* szpera, -ry (*niem.* Sperre)
prokurator *m* fiskoł, -ła
prom *f* fera, -ry (*niem.* Fähre)
propozycja *m* forszlag, -gu (*niem.* Vorschlag)
prosię *n* prośa, -śyńća
prostak *m* prostok, -ka, *pd. m* sprostok, -ka
prosto *adv* 1. wzdłuż prostej linii – prosto; 2. zwyczajnie – ajnfach
prostować *ipf* pro/śćić, -szcza, -śćůł
prosty *adj* 1. trzymający się linii prostej – prosty; 2. zwyczajny – ajnfachowy
proszek *m* pulwer, -wru; ~ do prania – *m* waszpulwer; ~ do pieczenia – *m* bakpulwer
prowadzić *ipf* klu/dźić, -dza, -dźůł, *ipf* wj/yść, -eda, -ůd
prowincja *f* prowincyjo, -je
prowizja *f* prowizyjo, -je
próchnieć *ipf* bul/eć, -eja, -oł, *ipf* gramj/eć, -eja, -oł
próżniak *m* zgńyłek, -łka, *pd. m* darybok, -ka (*czes.* darebák)
pryszcz *m* auszlag, -gu (*niem.* Ausschlag)
prysznic *f* brauza, -zy (*niem.* Brause)
przebierać (się) *ipf* przeblyk/ać, -ům, -oł (śe)
przebywać (przez dłuższy czas) *ipf* wjek/ować, -uja, -owoł
przeciąg *m* cug, -gu (*niem.* Zug)
przeciągać się *ipf* sztrek/ować, -uja, -woł śe (*niem.* strecken sich)
przeciągnąć się *pf* sztrekn/yć, -a, -ył śe (*niem.* strecken sich)
przecież *adv* przeca, dyć, a ~ – a przeca, a dyć
przedmiot (zwykle bliżej nieokreślony; to coś) *m* dings, -sa (z *niem.* Ding); daj mi ten ~ (to coś) – dej mi tyn dings
przedpokój *m* antryj, -ju (*niem.* Entree z *fr.* Entrée)
przedtem *adv* przůd, przůdźi
przedział (w wagonie) *m* kupyj, -ju (*fr.* Coupé)
przedziałek *m* szajtel, -tla (*niem.* Scheitel)

przegapić *pf* przepas/ować, -uja, -owoł, *pf* przebocz/yć, -a, -ůł; ~ okazję – przepasować przileżytość
przegródka *m* fach, -chu (*niem.* Fach)
przejęzyczyć się *pf* przemůw/ić, -ja, -jůł śe
przejście *m* przechůd, -chodu
przekleństwo *f* klůntwa, -wy
przeklęty *adj* pjerůński, farůński, pjerziński; zapjerůnowany; sakramyncki, sapramyncki (por. *schles.* sackerment, saperment)
przeklinać *ipf* felůń/ić, -a, -ůł, *ipf* pjerůń/ić, -a, -ůł, *ipf* pjerůn/ować, -uja, -owoł, *ipf* farůń/ić, -a, -ůł, *ipf* farůn/ować, -uja, -owoł, *ipf* ferflucht/ować, -uja, -owoł (*niem.* verfluchen)
przekonywać *ipf* przepjyr/ać, -ům, -oł; ~ się – *ipf* doznow/ać, -ům, -oł śe, *ipf* prześwjadcz/ać, -ům, -oł śe
przekonać *pf* przep/rzić, -rza, -ar; ~ się – *pf* dozn/ać, -ům, -oł śe, *pf* prześwjadcz/yć, -a ,-ůł śe
przekop *m* szpůng, -gu
przekreślać *ipf* przesztrych/ać, -uja, -owoł *iter* przesztrych/ować, -uja, -owoł
przekreślić *pf* przesztrychn/yć, -a, -ył
przeliczyć się *pf* uoszy/dźić, -dza, -dźůł śe
przełaj na ~ – na szago, na przejmo/przimo
przełącznik *m* szalter, -tra (*niem.* Schalter)
przemądrzałek *m* klugszajser, -sra (*niem.* Klugscheißer)
przemysł *f* industryjo, -je
przemysłowy *adj* indusztryjalny
przemyśleć *pf* przemedykt/ować, -uja, -owoł
przepchnąć *pf* przećі/ś, -sna, -s, *pf* przetyrpn/yć, -a, -ył
przepiórka (*Coturnix coturnix*) *zool. f* podpolynga, -gi
przeprowadzać się *ipf* przekludz/ać, -ům, -oł śe, *ipf* przebjyr/ać, -ům, -oł śe
przeprowadzić się *pf* przeklu/dźić, -dza, -dźůł śe, *pf* przeb/rać, -jera, -roł śe
przeprowadzka *n* przekludźiny, -dźin, *f* przekludzka, -ki
przepuklina *m* bruch, -cha (*niem.* Bruch)
przerwa *f* pauza, -ze (*niem.* Pause); ~ na papierosa – *f* cygaretpauza, -ze (z *niem.* Zigarettenpause)
przesąd *f* prziwjarka, -ki, *f* ńywjarka, -ki, *f* przińywjarka, -ki
przestać *pf* ust/oć, -ana, -oł
przestawać *ipf* ustow/ać, -ům, -oł

przestraszyć się dostać strach (stracha/strachu)
przesunąć się *pf* půnkn/yć, -a, -ył śe
przeszkadza/ć 1. utrudniać zrobienie czegoś – *ipf* zawodz/ać, -ům, -oł (kůmu), *iter* zawodzow/ać, -uja, -oł; 2. rozpraszać, irytować (kogoś) – *ipf* szter/ować, -uja, -owoł (kogo) (*niem.* stören), nie ~j mi – ńy szteruj mje; 3. uniemożliwiać coś, zapobiegać czemuś – *ipf* przebro/dzać, -dzům, -dzo
przeszkodzić 1. rozproszyć, zirytować (kogoś) – pf zeszter/ować, -uja, -owoł (kogo); 2. uniemożliwić coś, zapobiec czemuś – *pf* przebro/dźić, -dza, -dźůł
prześcieradło *f* płachta, -ty
prześmiewca *m* bezperok, -ka
przetarg *f* aukcyjo, -je
przewietrzyć (się) *pf* przeluft/ować, -uja, -owoł (śe)
przewrócić (się) *pf* uobal/ić, -a, -ůł (śe), *pf* kipn/yć, -a, -ył (śe) (*niem.* kippen)
przez *praep* bez
przezornie *adv* uopaterńy
przezorny *adj* uopaterny
przód *m* przodek, -dka; na przedzie – na przodku
przychodzić *ipf* prziła/źić, -ża, -źůł
przydawać się (do czegoś) *ipf* bewer/ować, -uja, owoł śe (do czego) (*niem.* bewähren sich), *ipf* zdow/ać, -ům, -oł śe (na co)
przygotować *pf* narycht/ować, -uja, -owoł, *pf* przirycht/ować, -uja, -owoł, *pf* naszyk/ować, -uja, -owoł, *pf* przisyzyk/ować, -uja, -owoł
przygotowywać *ipf* rycht/ować, -uja, -owoł, *ipf* szyk/ować, -uja, -owoł
przykazać *pf* naporyncz/yć, -a, -ůł
przykład *m* przikłod, -ładu, *m* bajszpil, -lu (*niem.* Beispiel); na ~ , dla ~u – jakto, lo przikładu, bez (tyn) przikłod
przykrzy/ć się *ipf* brzidn/ońć, -a, -ůł śe; ~ mi się – brzidńe mi śe
przyjaciel *m* przijoćel, -la, przoćel, -la
przyjaźń *n* przijoćelstwo, -wa, przoćelstwo, -wa
przyjęcie *f* gośćina, -ny
przyjść *pf* przi/jś, -jda, -szoł, *pf* przil/yź, -eza, -oz; ~ do siebie – *pf* spamjynt/ać, -ům, -oł śe, *pf* spragd/ać, -ům, -oł śe
przymiarka *f* anprůba, -by (*niem.* Anprobe), *m* anpasůnek, -nku (z *niem.* Anpassung)

przymykać *pf* przziw/jyrać, -rza, -ar
przymknąć *ipf* przziw/rzić, -jyrům, -jyroł
przynosić *ipf* przikludz/ać, -ům, -oł; ~ korzyść – *ipf* płůż/yć, -a, -ůł
przypad/ek *m* cufal, -lu (*niem.* Zufall), *m* przipodek, -dku, *m* trefůnek, -nku (z *niem.* Treffung); ~kiem – cufalym, przipodkym, trefůnkym; bez cufal (przipodek, trefůnek)
przypilnować *ipf* przziwach/ować, -uja, -owoł, *ipf* przicicht/ować, -uja, -owoł
przypominać sobie *ipf* spůmin/ać, -ům, -oł se
przypomnieć sobie *pf* spům/ńeć, -na, -ńoł se
przyprowadzać się *ipf* przikludz/ać, -ům, -oł śe, *ipf* przibjyr/ać, -ům, -oł śe
przyprowadzić się *pf* prziklu/dźić, -dza, -dźůł śe, *pf* przib/rać, -jera, -roł śe
przyprowadzka *f* przikludzka, -ki, *n* przikludźiny, -dźin
przysłowie *f* powjadaczka, -ki
przystań *f* hawyna, -ny (z *niem.* Hafen)
przysypać *pf* przisu/ć, -ja, -ł, *pf* przisyp/ać, -ja, -oł
przysypywać *ipf* przisuw/ać, -ům, -oł, *ipf* przisyp/ować, -uja, -owoł
przyszłość *f* prziszłość, -śći, na ~ – na potym, na zaś
przyszły *adj* prziszły
przytakiwać (komuś) *ipf* świjacz/yć, -a, -ůł (kůmu), *ipf* przichwol/ać, -ům, -oł (kůmu)
przytaknąć (komuś) *pf* prziświjacz/yć, -a, -ůł (kůmu), *ipf* przichwol/ić, -a, -ůł (kůmu)
przytaszczyć *pf* przitach/ać, -ům, -oł, *pf* przismycz/yć, -a, -ůł
przytulia *bot.* ~ wonna (*Galium odoratum*) – *m* waldmajster, -stra (*niem.* Waldmeister), leśny majsterek
przywędrować *pf* przziwandr/ować, -uja, -owoł
przywiązać *pf* przisznal/ować, -uja, -owoł
przyzwyczaić (się) *pf* przibad/ać, -ům, -oł (śe)
przyzwyczajać (się) *ipf* przibad/ować, -uja, -owoł (śe)
pstry *adj* bůnty (*niem.* bunt), strokaty
pszczelarz *m* pszczylorz, -rza, *m* bartńik, -ka, *m* bartodźyj, -dźeja
pszczoła *zool.* ~ miodna (*Apis mellifera*) – *f* pszczoła, -ły, *f* bina, -ny (*niem.* Biene)
ptactwo *n* ptajstwo, -wa
ptak *m* ptok, -ka *dem* ptoszek, -szka
ptasi *adj* ptoszy

ptaszę *n* ptosza, -szyńća
ptyś (ciastko) *m* windbojtel, -tla (*niem.* Windbeutel)
puch *m* kwap, -pu
pudło *f* szachtla, -le (*niem.* Schachtel), *dem* szachtelka, -ki
pumeks *m* bimsztajn, -nu (*niem.* Bimsstein)
punktak *m* dorn, -na (*niem.* Dorn)
punktualnie na czas
pusty *adj* průzny, průżny
puszczyk (*Bubo bubo*) *zool. m* puszcz, -szcza, *dem* puszczyk, -ka, *m* kuwik, -ka
puszka *f* biksa, -sy (*niem.* Büchse)
puzon *m* trůmbůn, -na
pyskacz gymbowy mocorz
pyszałek *m* as, -sa, *m* aśipyta, -ty, *m* chwolipjynta, -ty (zob. chwalić się, pysznić się), *m* angyjber, -ra (*niem.* Angeber); chwolno rzić
pysznić się *ipf* a/śić, -sza, -sůł śe, *ipf* chwol/ić, -a, -ůł śe, *ipf* angyjb/ować, -uja, -owoł (*niem.* angeben)

R

rabarbar *bot.* ~ kędzierzawy (*Rheum rhabarbarum*) – *m* rabarber, -bru (*niem.* Rhabarber)
raczej *adv* radszy
raczkować *ipf* bajuk/ać, -ům, -oł, *ipf* sztrampl/ować, -uja, -owoł (*niem.* strampeln)
rada (porada) *f* dorada, -dy
radio 1. instytucja – *n* radyjo, -ja; 2. *m* odbiornik – radyjok, -ka
radość *f* ućecha, -chy, *f* frajda, -dy (*niem.* Freude)
radzić dować dorady; ~ sobie – wjedźeć se rada
ramiączko (przy odzieży) *m* aksel, -sla (*niem.* Achsel)
ratować *ipf* ret/ować. -uja, -owoł (*niem.* retten)
ratunek *m* retůnek, -nku (z *niem.* Rettung)
raz 1. sytuacja, okoliczność – *m* roz, razu; pewnego ~u – jedyn roz; 2. z liczebnikiem – roz: jeden ~ – jedyn roz
rdza *m* rost, -tu (*niem.* Rost)
rdzeń *m* zdrzyń, -ńa
rdzewieć *ipf* rość/eć, -eja, -oł (*niem.* rosten)
recepta (lekarska) *m* adest, -tu (z *niem.* Attest), *m* recepis, -su
reflektor *m* szajn, -nu (*niem.* Schein)

renta *m* uwalit, -tu
resztk/a *f* nyga, -gi, ~i – *plt* trochy, -ůw
reumatyzm *f* rojmatyka, -ki
rewolwer *m* rebulik, -ka
rezurekcja *f* rezurekcyjo, -je, *n* bożewstańy, -ńo
ręcznik *m* hantuch, -cha (*niem.* Handtuch), ~ kąpielowy – *m* badytuch, -cha (*niem.* Badetuch)
ręk/a *f* rynka, -ki, *peior.* *f* graca, -ce; iść pod ~ę – iść pod paża, iść pararm
rękawiczka *f* glazyjka, -ki, (z *niem.* Glacehandschuh), *f* handszua, -uy, *dem* hanszuiczka, -ki (*niem.* Handschuh)
rękopis *m* hanszrift, -tu (*niem.* Handschrift)
robactwo *n* chrobajstwo, -wa
robak *m* chrobok, -ka
rodzaj (np. towaru) *f* zorta, -ty (*niem.* Sorte)
rodzice *plt* uojce, uojcowje, -cůw
rodzina *f* familijo, -je
rojnik *bot.* ~ murowy (*Sempervivum tectorum*) – *f* grzmotńica, -cy, *m* motrzaks, -ku
rok *m* rok, *pl* roki, lata; w tym ~u – latoś; w przyszłym ~u – na bezrok; w minionym ~u – łůńskego roku; dwa lata temu – załůńskego roku
ropieć *ipf* ajtr/ować, -uja, -owoł (*niem.* eitern), *ipf* uodbjyr/ać, -ům, -oł
ropień *m* ajter, -tra (*niem.* Eiter), *m* bolok, -ka
ropucha *zool.* ~ szara (*Bufo bufo*) – *m* chrostok, -ka; żaba parszywo, żaba chrůstawo
rower *n* koło, -ła
rozbierać się *ipf* seblyk/ać, -ům, -oł śe
rozbić (coś) *pf* strzask/ać, -ům, -oł, *pf* roztrza/ś, -sna, -s, *pf* roztrzask/ać, -ům, -oł
rozbijać (coś) *ipf* trzask/ać, -ům, -oł, *ipf* roztrzask/ować, -uja, -owoł
rozciąć *pf* rozerzn/yć, -a, -ył
rozcięcie (w spódnicy) *m* szlic, -ca (*niem.* Schlitz)
rozcinać *ipf* rozerzin/ać, -ům, -oł
rozdrażnić (zwierzę) *pf* zbestw/ić, -ja, -jůł
rozgrzeszenie *f* absolucyjo, -je
rozkaz *m* byfel, -lu (*niem.* Befehl)
rozłożysty *adj* rozparzity

rozmaity *adj* rostomajty, rostoliczny, rostodźiwny
rozmaryn *bot.* ~ lekarski (*Rosmarinus officinalis*) – *m* rozmaryjůn, -nu, *m* rozmaryjůnek, -nku
rozpanoszyć się *ipf* uostopjyrz/ić, -a, -ůł śe
rozpęd *m* aufszwůng, -gu (*niem.* Aufschwung), *m* szwůng, -gu (*niem.* Schwung)
rozpieszczać *ipf* rozbestwj/ać, -ům, -oł
rozpieszczony rozbestwjůny (zob. rozpieszczać)
rozplątać *pf* rozmotl/ać, -ům, -oł
rozprawa (sądowa) *m* termin, -nu
rozrabiać *ipf* wyrobj/ać, -ům, -oł, *ipf* zgůb/ić, -ja, -jůł, *ipf* hůncfo/ćić, -ca, -ćůł (zob. rozrabiaka), *ipf* rojbr/ować, -uja, -owoł (zob. rozrabiaka)
rozrabiaka *m* zgůbńik, -ka, *m* hůncfot, -ta (*niem.* Hundsfott), *m* rojber, -bra (*niem.* Räuber)
rozsypać *pf* rozsu/ć, -ja, -ł
roztargnienie *f* ńyprzitůmność, -śći
roztargniony *adj* ńyprzitůmny
roztrwaniać *ipf* marń/ić, -a, -ůł
roztrwonić *pf* przemarń/ić, -a, -ůł, *pf* przetyrmań/ić, -a, -ůł
rozum *m* filip, -pa
rozwałkować *pf* rozkul/ać, -ům, -oł
rozważać *ipf* rozpamjynt/ować, -uja, -owoł, *ipf* rozwoż/ać, -ům, -oł, *iter* rozwożow/ać, -uja, -oł , *ipf* wrůż/yć, -a, -ůł se
rozważyć *pf* rozpamjynt/ać, -ům, -oł, *pf* rozwoż/yć, -a, -ůł, *pf* powrůż/yć, -a, -ůł se
rozwidlenie *f* rozkraka, -ki
rozwieść się wźůńć szajdůng (zob. rozwód)
rozwodzić się 1. brać rozwód – *ipf* szajd/ować, -uja, -owoł śe (*niem.* scheiden sich); brać szajdůng (zob. rozwód); 2. – mówić, pisać rozwlekle – uoskludz/ać, -ům, -oł śe
rozwód *m* szajdůng, -gu (*niem.* Scheidung)
róg 1. wyrostek kości czołowej niektórych zwierząt – *m* růg, rogu; 2. narożnik – *m* winkel, -kla; za rogiem – za winklym; ~ obfitośći (ze słodyczami) – *f* tyta, -ty (*niem.* Tüte)
rów *f* krzikopa, -py
rówieśnik *m* růwńok, -ka
różności *plt* fizmatynta, -tůw
ruda *f* ruda, -dy, *m* erc, -cu (*niem.* Erz)

rudy *adj* ryszawy
rumianek *bot.* ~ pospolity (*Chamomilla recutita*) *plt* kamelki, -kůw (z *niem.* Kamille)
rupieciarnia *f* růmpelkamera, -ry (*niem.* Rumpelkammer)
rura *f* ruła, -ły; ~ wydechowa – *m* auspuf, -fu (*niem.* Auspuff)
rwać *ipf* targ/ać, -ům, -oł
ryba *f* ryba, -by
rybak *m* rybok, -ka
rybołówstwo *m* łůw, łowu
rydel *m* sztecher, -chra, *m* ryl, -la
rydz *bot.* zob. mleczaj
rygiel *f* zopora, -ry
rymarz *m* śodlorz, -rza
rysik *m* sztift, -ta
ryzykować *ipf* ryskyr/ować, -uja, -owol (*niem.* riskieren)
rzadko *adv* rzodko
rzadziej *adv* rzodźi
rząd (władza państwowa) *m* regjyrůnek, -nku (*niem.* Regierung)
rządzić *ipf* rygjyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* regieren)
rzecz *f* zacha, -chy (*niem.* Sache), *m* dings, -sa (z. *niem.* Ding)
rzeczywiście *adv* isto, richtig, prowdům, naprowda
rzepik *bot.* ~ pospolity (*Agrimonia eupatoria*) – warkoczki nojświjyntszyj panny
rzeźbiarz *m* bildhauer, -ra (*niem.* Bildhauer)
rzeźbić *ipf* rzez/ać, -ům, -oł
rzeźnia *f* masarńa, -ńe
rzeźnictw/o *n* masarstwo, -wa; trudnić się ~em – *ipf* masarz/ić, -a, -ůł
rzeźniczy *adj* masarski
rzeźnik *m* masorz, -sarza
rzęsa (*Lemna*) *bot. f* rzůnsa, -sy
rzodkiew *bot.* ~ zwyczajna (*Raphanus sativus*) – *f* radiska, -ki (*niem.* Radieschen); ~ świrzepa (*R. raphanistrum*) – *f* uogńiszczka, -ki
rzucać *ipf* ćep/ać, -ja/-ům, -oł, *pd. ipf* chyb/ać, -ům, -oł; ~ się – ćepać śe (również w znaczeniu: mieć pretensje)
rzucić *pf* ćep/nyć, -na, -/-nył, *pd. pf* chyn/yć, -a, -ył; ~ się – ćep/nyć, -na, -/-nył śe

S

sacharyna *f* sacharyna, -ny, *f* cukeryna, -ny
sadzonka *m* ablyjger, -gra (*niem.* Ableger), *f* szczypka, -ki
salceson *m* preswuszt, -tu
sałata *bot.* ~ siewna (*Lactuca sativa*) – *m* szałot, -tu
sam *pron* sům, sama, same; ten ~ – tyn sům; taki ~ – jednaki
samochód *n* auto, -ta, *m* autok, -ka; ~ ciężarowy – *n* lastauto, -ta (*niem.* Lastauto)
samolot *m* fliger, -gra (*niem.* Flieger)
sandacz (*Sander lucioperca*) *zool. m* cander, -dra (niem. Zander)
sandał *m* zandal, -la, *f* zandala, -le (*niem.* Sandale), zwykle jako *plt* jezuslaće, -ćůw, krystuslaće, -ćůw (*schles.* Jesuslatchen, Christlatchen)
sardyn/ka *f* zardina, -ny (*niem.* Sardine); ~ki w oleju – zwykle jako *plt* yjlzardiny, -nůw (*niem.* Ölsardinen)
sąd *m* gericht, -tu, *pd. m* gerycht, -tu (*niem.* Gericht)
scena *f* bina, -ny (*niem.* Bühne)
schlebiać (komuś) *ipf* świjacz/yć, -a, -ůł (kůmu), *ipf* schwol/ać, -ům, -oł (kůmu), *ipf* przichwol/ać, -ům, -oł (kůmu)
schludny *adj* snożny, chyndogi, uokludny
schodzić *ipf* sła/źić, -ża, -źůł, *ipf* ślaz/ować, -uja, -owoł
schwytać *pf* copn/yć, -a, -ył
scyzoryk *m* taszynmeser, -ra (*niem.* Taschenmesser)
selery *bot.* ~ zwyczajne (*Apium graveolens*) – *m* celer, -ru
sen 1. spanie – *pn. zach. m* śpik, -ku, *pd. wsch. n* spańy, -ńo; we śnie – na śpiku (spańu); przez ~ – bez śpik; 2. marzenie senne – *pn. zach. m* śńik, -ku, *dem* śńiczek, -czka, *pd. wsch. m* syn, -snu; przez sen – po śpjůncku
senność *f* drzymota, -ty
senny śpjůncy
ser *f* kyjza, -zy (*niem.* Käse)
sernik *m* kyjzykuch, -cha (*niem.* Käsekuchen)
serwis (komplet naczyń stołowych) 1. ~ obiadowy – *m* eszerwis, -su (*niem.* Eßservice); 2. ~ do kawy – *m* kafyjzerwis, -su (*niem.* Kaffeeservice)
siatka *m* nec, -ca *dem* neclik, -ka
siedem *num* śedym
siedemdziesiąt *num* śedymdźeśůnt

siedemnaście *num* śedymnośće
siedemset *num* śedymset
siennik *m* sztrůzak, -ka, *m* sztrůzok, -ka (*niem.* Strohsack)
sień *f* śyń, -ńi, *f* hysa, -sy
sierp *m* kosok, -ka
sierpień *m* śyrpjyń, -pńa, *m* august, -ta
siewnik *f* drela, -le
sikawka (strażacka) *f* fojerszpryca, ce (*niem.* Feuerspritze)
siła *f* śyła, -ły
siłacz *m* mocorz, -rza
siodełko (roweru) *m* zic, -ca (*niem.* Sitz)
siodło (na konia) *n* śodło, -ła, *m* zatel, -tla (*niem.* Sattel)
siorbać *ipf* chlip/ać, -pja/-ům, -oł
siódemka *f* śůdymka, -ki
siódmaczek *bot.* ~ leśny (*Trientalis europaea*) – cudno śůdymka
siódmy *num* śůdmy
skarpa *m* beszůng, -gu (*niem.* Böschung)
skarpeta *f* fuzekla, -le (*schles.* Fußsäckel), *f* zoka, -ki (*niem.* Socke), *f* půńczocha, -cha
składa/ć *ipf* skłod/ać, -ům, -oł; ~ się 1. o czymś rozłożonym – *ipf* skłod/ać, -ům, -oł śe; 2. mieć jakiś przebieg – stůsować śe, tylko *impers* stůsuje/stůsowało śe; tak się ~ło – tak śe stůsowało
skombinować *pf* spatrz/eć, -a, -oł
skomleć *ipf* holof/ić, -ja, -jůł
skompromitować *pf* zblamjyr/ować, -uja, -owoł (zob. kompromitować), *pf* zblam/ować, -uja, -owoł; ~ się – *pf* zbłoźń/ić, -a, -ůł śe, *pf* zblamjyr/ować, -uja, -owoł śe, *pf* zblam/ować, -uja, -owoł śe
skoro *cj* kej, jak; ~ już tu przyszedłeś… – kej (jak) żeś już sam prziszoł…
skorupka (z jajka) *f* szupa, -py (*niem.* Schuppe)
skos *m* szryjg (*niem.* schräg); na ~ – na szryjg, na szago
skowronek *zool.* ~ polny (*Alauda arvensis*) – *m* szkowrůnek, -nka
skroń *pn. zach. m* śpik, -ku, *f* szlejfa, -fy, *wsch. m* puls, -su, *pd. wsch. n* spańy, -ńo, *pd. zach. n* policzko, -ka
skrót (w tekście) *f* abrewjacyjo, -je
skrzydło 1. ptasie – *n* krzidło, -ła; 2. ~ okna – *m* fligel, -gla (*niem.* Flügel)

skrzyn/ia, skrzyn/ka *f* kista, -ty (*niem.* Kiste), *f* kastla, -le (*schles.* Kastla), *f* krzinka, -ki; ~ka pocztowa – *f* brifkastla, -le (*niem.* Briefkasten); ~ na przybory do szycia – *f* nyjkastla, -le (*niem.* Nähkasten)
skrzyp *bot. f* sprzynczka, -ki; ~ polny (*Equisetum arvense*) – sprzynczka polno, *plt* gojiki, -kůw; ~ olbrzymi (*E. telmateia*) – sprzynczka wjelko; ~ leśny (*E. sylvaticum*) – sprzynczka leśno
skrzypce *plt* krzipki, -kůw
skrzypieć *ipf* zgrzipj/eć, -ja/-ům, -oł
skrzypnąć *pf* zgrzipn/yć, -a, -ył
skrzywiony *adj* ajchńůny, ajchńynty, szury, szurlawy
skrzyżowanie (dróg) *f* krziżůwka, -ki, *m* krajcok, -ka
skurcz *m* kramf, -fu, *m* krymf, -fu (*niem.* Krampf)
skwar *m* wor, -ru
słoik *f* krauza, -zy (*niem.* Krause); ~ po musztardzie – *m* zymfćok, -ka (zob. musztarda)
słomianka *m* sztrůdekel, -kla (*niem.* Strohdeckel)
słownik *m* dykcjůnorz, -rza *dem* dykcjůnorzik, -ka
słowo *n* słowo, -wa
sługa *m* bedynter, -tra (*niem.* Bedienter)
słup *m* s(ł)up, -pa; ~ ogłoszeniowy – *f* zojla, -le (*niem.* Säule)
smagliczka (*Alysum cultorum*) *bot. m* karafijoł, -ła, *f* chinka, -ki
smalec *n* tuste, -tego, *m* fet, -tu (*niem.* Fett); ~ kiepskiej jakości – *m* afynfet (*niem.* Affenfett)
smar *f* szmjyra, -ry (*niem.* Schmiere)
smardz *bot.* ~ jadalny (*Morchella esculenta*) – *m* skurczok, -ka; ~ stożkowy (*M. conica*) – *f* morchla, -le
smarować *ipf* ma/zać, -ża, -zoł
smoczek *m* nupel, -pla (*schles.* Nuppel, Nupel), *m* cumel, -mla (*niem.* Zummel)
smoła *f* tera, -ry (*niem.* Teer)
smołować *ipf* ter/ować, -uja, -owoł (*niem.* teeren)
smutek *m* jankůr, -koru
smycz *f* hůndelajna, -ny (*niem.* Hundeleine)
smykałka (do robienia czegoś) *f* grajfka, -ki (z *niem.* griffig)
sobota *f* sobota, -ty
soczysty *adj* zowćity, *pd.* szczawńaty (zob. sok)
sok *m* zoft, -tu (*niem.* Saft), *pd. f* szczawa, -wy
sopel *m* ajscapfyn, -na (*niem.* Eiszapfen)

sos *f* zůuza, -zy (*niem.* Sauce)
sowa (*Asio*) *zool. f* sowa, -wy, *f* ojla, -le (*niem.* Eule; również: guz)
sójka (*Garrulus glaudarius*) *zool. f* sojka, -ki
spacer *m* szpacyr (*niem.* Spazier); iść na ~ – iść na szpacyr, iść na aus
spacerować *ipf* szpacyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* spazieren)
spać *ipf* spać, śpja, społ
spadać *ipf* ślat/ować, -uja, -owoł
spadek (odziedziczony) f erbizna, -ny, *f* erbowizna, -ny (z *niem.* erben)
spadkobierca *m* erb, -ba (*niem.* Erbe)
spaść *pf* śle/ćeć, -ca, -ćoł
spawacz *m* szwajser, -ra (*niem.* Schweißer)
spawać *ipf* szwajs/ować, -uja, -owoł (*niem.* schweißen)
specjał *f* szpecyjo, -je
spędzić (dłuższy czas) *ipf* zwjek/ować, -uja, -owoł
spieszyć się *ipf* uwij/ać, -ům, -oł śe, *ipf* gib/ać, -ům, -oł śe
spiżarnia *f* szpajzykamera, -ry (*niem.* Speisekammer)
spłacać (dług, kredyt) *ipf* abcal/ować, -uja, -owoł, *ipf* abcalůng/ować, -uja, -owoł (*niem.* abzahlen)
spłuczka *m* szpilůng, -gu (*niem.* Spülung)
spodenki *plt* batki, badyhůuzy (*niem.* Badehose)
spodnie *plt* galoty (por. *czes.* kalhoty, *mor.* galaty < *wł.* caligotte < *łac.* caliga ‘but’); krótkie ~ – galotki (por. *czes.* kalhotky)
spoglądać *ipf* kuk/ać, -ům, -oł (*niem.* gucken), *ipf* blik/ać, -ům, -oł (*niem.* blicken), *ipf* poźyr/ać, -ům, -oł
spojrzeć *pf* kukn/yć, -na, -ył, *pf* blikn/yć, -a, -ył (zob. spoglądać), *pf* pojzdrz/eć, -a, -oł, *pf* wejzdrz/eć, -a, -oł; spójrz! – kukńij! blikńij! pozdrzyj! wezdrzyj!
spojrzenie *m* blik, -ku (*niem.* Blick)
spokój *m* pokůj, -ju
sposobność *f* przileżytość, -śći (*czes.* příležitost)
spotkać (się) *pf* tref/ić, -ja, -jůł (śe)
spotkanie *m* tref, -fu
spód *m* spodek, -dku; na spodzie – na spodku, od spodu – uod spodku
spódnica *f* kecka, -ki; ~ z szelkami – *m* tryjgerok, -ka (*niem.* Trägerrock); ~ plisowana – *m* faltynrok, -ka (*niem.* Faltenrock)
spór *f* spjyrka, -ki

spóźnić się przijś za ńyskoro; ~ na mszę – przijś farorza seblyc
spóźniony *adj* ńyskorny
spragniony być ~m – mjeć durst, mjeć pragńyńy
sprezentować *pf* gyszynkn/yć, -a, -ył (z *niem.* Geschenk)
sprężyna *f* fedra, -ry (*niem.* Feder) *dem* federka, -ki
spróchniał/y zgramjały (zob. spróchnieć); ~e drzewo – *f* tlołka, -ki
spróchnieć *pf* zgramj/eć, -eja, -oł
spuchnąć *pf* uobań/eć, -eja, -oł
spuchnięty uobańały (zob. spuchnąć)
sprzątać *ipf* skludz/ać, -ům, -oł, *ipf* schrůń/ać, -a, -oł
sprzątnąć *pf* sklu/dźić, -dza, -dźůł, *pf* schrůń/ić, -a, -ůł
sprzeciw *f* uodpora, -ry
sprzeciwiać się *ipf* uodpor/ować, -uja, -owoł
sprzedać *pf* przed/ać, -ům, -oł
sprzedawać *ipf* przedow/ać, -ům, -oł
sprzedaż *m* przedej, -daju; na ~ – na przedej
srebrnik *m* strzybńik, -ka
srebrny *adj* strzybny
srebro *n* strzybro, -bra, strzybło, -ła
srebrzyć *ipf* strzybrz/yć, -rza, -rzůł
srebrzysty *adj* strzybrzysty
sroka (*Pica pica*) *zool. f* stroka, -ki
ssać *ipf* cyck/ać, -ům, -oł (zob. pierś)
stado *n* stado, -da *dem* stadołko, -ka
stajenka *m* masztolik, -ka
stajnia *m* masztol, -lu, *f* masztalńa, -ńe
stal *m* uocyl, -lu
stale *adv* sztyjc (*niem.* stets), durch (*niem.* durch), ćyngym
stalówka *m* fyjder, -dra (*niem.* Feder)
stamtąd *adv* tamstela, tamstůnd
staranny *adj* akuratny
starosta *m* landrot, -ta (*niem.* Landrat)
starzec *m* grajźik, -ka
staw 1. (ruchome połączenie w kończynie) – *pn. n* gibadło, -ła; *środk. m* przegib, -bu, *m* gylynk, -ku (*niem.* Gelenk), *pd. m* stow, stawu, *m* stowek, -wka; 2. (zbiornik wodny) – *m* stow, stawu, *m* tajch, -chu (*niem.* Teich); ~ rybny – *m* rybńik, -ka
stąd *adv* stela, stůnd
stebnować *ipf* sztep/ować, -uja, -owoł (*niem.* steppen)

sterczeć *ipf* styrcz/eć, -a, -ył
stłuc *pf* strzask/ać, -ům, -ył
stojak (do ustawiania, zawieszania lub podtrzymywania czegoś) *m* gysztel, -tla (*niem.* Gestell)
stokrotka *bot.* ~ pospolita (*Bellis perennis*) *m* gyńśipympek, -pka
stolarz *m* stolorz, -rza, *żart.* szkrobideska
stolik *m* stolik, -ka; ~ nocny – *f* nachtiszla, -le, *m* nachtiszel, -szla (z *niem.* Nachttisch)
stolnica (deska do wyrabiania ciasta) *f* bjyrkowńica, -ce, *f* bjyrkowaczka, -ki
stos *m* sztapel, -pla (*niem.* Stapel)
stowarzyszen/ie *m* ferajn, -nu (*niem.* Verein); członek ~ia – *m* ferajńista, -ty
stóg *m* brůg, brogu
stójka (przy bluzce lub koszuli) *m* uobujek, -jka
stół *m* stůł, stoła, *m* tisz, -sza (*niem.* Tisch); ~ z rozsuwanym blatem – *m* auscitisz, -sza (*niem.* Ausziehtisch)
stragan *f* buda, -dy (*niem.* Bude)
straganiarz *m* budźorz, -rza
straszyć *ipf* strosz/ać, -ům, -ył, *iter* strasz/ować, -uja, -ował
straszydło *m* bebok, -ka
straż *f* wacha, -chy (*niem.* Wache); ~ pożarna – *f* fojerwera, -ry (*niem.* Feuerwehr)
strażak *m* fojermůn, -mana (z *niem.* Feuerwehrmann)
strażnik *m* szucmůn, -mana (*niem.* Schutzmann), *m* wachtyrz, -rza (*niem.* Wächter)
stromy *adj* spadźity, przikry
strona 1. bok – *f* strůna, -ny; 2. ~ w książce – *f* zajta, -ty (*niem.* Seite), *pd. f* szkarta, -ty; 3 ~ internetowa – *f* neczajta, -ty (*niem.* Netzseite)
stroić się *ipf* sztigl/ować, -uja, -ował śe, *ipf* sza/ćić, -ca, -ćůł śe
strój *n* uobleczyńy, -ńo, *n* uoblycze, -czo; ~ kąpielowy – *m* badyancug, -ga (*niem.* Badeanzug), *m* badykostim, -mu (*niem.* Badekostüm)
stróż *m* wachtyrz, -rza (*niem.* Wächter)
stróżować *ipf* wach/ować, -uja, -ował (*niem.* wachen)
strugarka *f* abrychta, -ty, *f* abrychtmaszina, -ny
strych *f* gůra, -ry

strzel/ać *ipf* strzyl/ać, -ům, -oł; co ci ~iło do głowy – co ći połło na tyn łeb (do tego łeba)
strzelba *f* knara, -ry (*niem.* Knarre)
strzelec *m* jeger, -gra (*niem.* Jäger)
strzelnica 1. jarmarczna – *f* szisbuda, -dy (*niem.* Schießbude); 2. wojskowa – *m* szisplac, -cu (*niem.* Schießplatz)
strzępek *m* farfocel, -cla (*niem.* Vorfotzel)
strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*) *zool.* ptoszy krůl
student *m* sztudynt, -ta
studentka *f* sztudyntka, -ki
studiować *ipf* sztud/ować, -uja, -owoł, *ipf* sztudyr/ować, -uja, -owoł (*niem.* studieren)
studnia *f* studńa, -ńe, *m* bornus, -sa
studzienka (kanalizacyjna) *m* gulik, -ka (z *niem.* Gully z *ang.* gully z *hindi* gulli)
stukać *ipf* klup/ać, -ja/-ům, -oł
stuknąć *pf* klupn/yć, -a, -ył
styczeń *m* styczyń, -czńa, *m* januar, -ra
stygnąć *ipf* źůmb/ić,-ja, -jůł śe
stypendium *f* sztypyndyjo, -je
sublokator *m* kwatyrńik, -ka
sufit *m* pokłod, -ładu, *f* deka, -ki (*niem.* Decke), *f* gipsdeka, -ki (*niem.* Gipsdecke)
suknia, sukienka *m* klajd, -du (*niem.* Kleid), *plt* szaty, -tůw; ~ balowa – *m* balklajd, -du (*niem.* Ballkleid)
sum *zool.* ~ europejski (*Silurus glanis*) – *m* welc, -ca (*niem.* Wels)
surdut *m* zalůńik, -ka, *m* kapudrok, -ka
sutanna *f* rewerynda, -dy
swat *m* bereśńik, -ka
swatać *ipf* bere/śić, -sza, -śůł
swatka *f* bereśńiczka, -ki
swąd *m* smůnd, -du
sweter *m* cwiter, -tra
swobod/a *f* zwolo, -le, *m* laufpas, -su (*niem.* Laufpaß), *m* folg, -gu; mieć ~ę – mjeć zwolo (laufpas, folg)
sygnalizator (świetlny na skrzyżowaniu) *m* ampel, -pla (*niem.* Ampel)
sylabizować *ipf* ślabik/ować, -uja, -owoł
sypać *ipf* su/ć, -ja, -ł

sypiać *ipf* spow/ać, -ům, -oł
sypialnia *f* szlafsztuba, -by (*niem.* Schlafstube)
szafa *m* szrank, -ku (*niem.* Schrank) *dem* szranczek, -czka, *dawn. f* ol-/al-maryjo, -je (*łac.* armarium) *dem* ol-/al-maryjka, -ki, ol-/al-mariczka
szałwia (*Salvia*) *bot. f* zelwijo, -je
szarłat *bot.* ~ szorstki (*Amaranthus retroflexus*) – broda świjyntego Pyjtra
szatkować *ipf* skrůnż/ać, -ům, -oł
szczebel *m* sztebel, -bla, *f* sztebla, -ble, *m* żbel, -la
szczecina *f* szkůćina, -ny, *plt* szkůty, -tůw, *f* borsta, -ty
szczelnie, szczelny *adv adj indecl* dicht (*niem.* dicht)
szczeniak *n* pśa, -śyńća
szczęścić się *ipf* darzić śe, tylko *impers* darzi/darzůło śe
szczot/ka, szczot/eczka *f* byszta, -ty (*niem.* Bürste); druciana ~ka – *f* dratbyszta (*niem.* Drahtbürste); ~eczka do zębów – *f* canbyszta (*niem.* Zahnbürste); ~ka do butelek – *m* flaszynpucer (*niem.* Flaschenputzer)
szczud/ło *f* bachsztelca (*niem.* Bachstelze); chodzić na ~łach – uaźić na bachsztelcach
szczupak *zool.* ~ pospolity (*Esox lucius*) – *f* szczuka, -ki
szczygieł (*Carduelis carduelis*) *zool. m* strzyglik, -ka
szczypiorek *bot.* zob. czosnek
szeleścić *ipf* szu/szczeć, -szcza, -ćoł
szelki *plt* hůzyntryjgi, -gůw, hůzyntryjgry, -růw, hůzyntryjgle, -lůw (*niem.* Hosenträger), bisagi, -gůw
szereg *f* raja, -je (*niem.* Reihe)
szerokość *f* szyrzka, -ki
szesnaście *num* szesnośće
sześć *num* sześć
sześćdziesiąt *num* szeźdźeśůnt
sześcset *num* szejset
szewc *m* szewjec, -wca, *żartobl. m* kopyćorz, -rza
szewski *adj* szewjecki
szewstwo *n* szewjectwo, -wa
szkalować *ipf* szere/dźić, -dza, -dźůł
szkarlatyna *f* szarla, -le
szklanka *f* glaska, -ki (z *niem.* Glas)
szklarnia *m* glashauz, -zu (*niem.* Glashaus)

szkoda 1. *subst f* szkoda, -dy; 2. *adv* luto, żol; ~ że – luto (żol), iże
szkoła *f* szkoła, -ły, *f* szula, -le (*niem.* Schule); ~ specjalna – *f* hilfszula, -le, *f* hilfka, -ki (*niem.* Hilfsschule)
szkółka (leśna) *f* baumszula, -le (*niem.* Baumschule)
szlifierka *f* szlajfmaszina, -ny (*niem.* Schleifmaschine)
szlifierz *m* szlajfjyrz, -rza (z *niem.* Schleifer)
szmaciarz (skupujący szmaty) *m* haderlok, -ka (zob. szmata)
szmata *f* hadra, -ry (por. *czes.* hadr < *śr. wys. niem.* Hader)
szminka *m* lipynsztift, -ta (*niem.* Lippenstift)
sznurowadło *f* szplatka, -ki
szopka (bożonarodzeniowa) *f* betlyjka, -ki
szósty *num* szůsty
szpak (*Sturnus vulgaris*) *zool. m* szpok, -ka, *m* szkworc, -ca
szparag *bot.* ~ lekarski (*Asparagus officinalis*) *m* szpargel, -gla (*niem.* Spargel)
szpiczasty *adj* szpiczaty, szpicaty
szpik *m* marks, -su (*niem.* Mark)
szpilka *m* szpyndlik, -ka (por. *czes.* špendlík < *schles.* Spendlich)
szpital *m* lazaryt, -tu (*niem.* Lazarett)
szprycha *f* szpajcha, -chy (*niem.* Speiche)
sztuczka *m* kůnsztik, -ka
sztuka (działalność artystyczna lub jej wytwór, umiejętność) *m* kůnszt, -tu
sztywnieć *ipf* sztajf/ńeć, -na, -nůł (zob. sztywny)
sztywny *adj* sztajfny (*niem.* steif)
szufla *f* szipa, -py (*niem.* Schippe), *dem* szipka, -ki
szuflada *f* szufloda, -dy (*schles.* Schuflade, Schufflot) *dem* szuflodka, -ki
szyb (kopalniany) *f* szachta, -ty (*niem.* Schacht)
szybki *adj* gibki, wartki
szybko *adv* gibko, wartko, drab, drabko
szydełko *f* heknadla, -le (*niem.* Häkelnadel)
szydełkować *ipf* hekl/ować, -uja, -owoł (*niem.* häkeln)
szyja *m* kark, -ku
szyna *f* glajza, -zy (*niem.* Geleise)

Ś

ściąga *f* szpikcetla, -le (*niem.* Spickzettel), *pd. n* bryko, -ka (z *niem.* Eselbrücke)
ściemnia/ć się *ipf* ćmić śe, tylko *impers* ćmi/ćmjůło śe
ściemni/ć się *pf* zećmić śe, tylko *impers* zećmi/zećmjůło śe
ścieżka *m* chodńik, -ka, *dem* chodńiczek, -czka
ślad *m* ślod, -ladu
Śląsk *m* Ślůnsk, Ślůnzek, -ska, *zach. n* Ślůnsko, -ka; Górny ~ – Gůrny Ślůnsk (Ślůnzek), Gůrne Ślůnsko; na ~u – we Ślůnsku
Ślązaczka *f* Ślůnzoczka, -ki
śląski *adj* ślůnski
Ślązak *m* Ślůnzok, -ka
śledzić *ipf* świdrzik/ować, -uja, -owoł
śledziona *m* milc, -cu (*niem.* Milz)
śledź *m* harynek, -nka (z *niem.* Hering), *dem* haryneczek, -czka; ~ opiekany – *m* bratering, -ga (*niem.* Brathering); ~ wędzony – harynek wyndzůny; ~ marynowany – harynek zaprawjůny
śledziowy *adj* harynczanny
ślimak *f* szneka, -ki (*niem.* Schnecke), *m* ślimok, -ka (również: niezdara)
śliniak, śliniaczek *m* laclik, -ka (*niem.* Latz, Lätzchen), *f* bartychla, -le
ślinić *ipf* maml/ać, -ům, -oł
śliski *adj* gładki
ślizgać się *ipf* kjołzd/ać, -ům, -oł śe, *ipf* kjełz/ać, -ům, -oł śe, *ipf* klojzd/ać, -ů, -oł śe
ślizgawica *f* glata, -ty (*niem.* Glätte), *f* gładycz, -czy
ślizgawka *f* kjołzdoczka, -ki, *f* klojzdůwka, -ki, *f* kaźlůwa, -wy
ślusarstwo *f* ślusarka, -ki, *pd.* ślosarka, -ki (zob. ślusarz)
ślusarz *f* ślusorz, -rza, *pd.* ślosorz, -ra (z *niem.* Schlosser)
śmiać się *ipf* śmj/oć, -eja, -oł śe, *ipf* lach/ać, -ům, -oł śe (*niem.* lachen)
śmierdzieć *ipf* czuchn/yć, -a, -ył
śmietana *f* śmjytana, -ny; bita ~ – *f* szlagzana, -ny (*niem.* Schlagsahne)
śmietnik *m* hašok, -ka (z *niem.* Asche)
śmigło *m* propeler, -ra (*niem.* Propeller)

śmigus (obyczaj wielkanocny) *m* śmjyrgus, -sa (z *schles.* Schmagoster)
śniadanie *n* śńodańy, -ńo; jeść ~ – *ipf* śńod/ać, -ům, -oł
śpioszki *plt* sztrampelki, -kůw (z *niem.* Strampelhöschen)
średni *adj* strzedńi, postrzedńi
środa *f* strzoda, -dy
środ/ek *m* (po)strzodek, -dka; w ~ku – (w) (po)strzodku, driny, drin (*niem.* drin); wejść do ~ka – wlyź rajn (*niem.* 'rein); ~ek boiska – *f* mita (*niem.* Mitte)
środkowy *adj* strzodkowy, postrzedńi
śrubokręt *m* szraubyncyjer, -ra (*niem.* Schraubenzieher)
śrut *m* brok, -ku, *pd. plt* broki, -kůw (*niem.* Brock)
świadectwo (szkolne) *f* cynzůrka, -ki, *pd. m* cajgnist, -tu (*niem.* Zeugnis)
świąteczny (bożonarodzeniowy) *adj* godny
świder *f* brustlaja, -je, *pd. m* borek, -rka (*niem.* Bohrer)
świerszcz *m* ćyrczek, -czka
świeży *adj* fryszny (*niem.* frisch)
świętować *f* fajr/ować, -uja, -owoł (*niem.* feiern)
świnka morska *m* morszczok, -ka

T

tabaka *f* sznuptabaka, -ki (*niem.* Schnupftabak)
tabela *f* tabula, -le
tabletka *f* pila, -le (*niem.* Pille)
tablica *f* tabula, -le
tabliczka *f* tabulka, -ki; ~ mnożenia – *m* ajnmalajnc, -ca (*niem.* Einmaleins)
taca *m* tablet, -ta (*niem.* Tablett)
taczki *f* kara, -ry, *m* tragocz, -cza
tak 1. *prk* ja, toć, nó, anó; 2. *adv* tak, tako; ~ czy ~ – zůuwizůu (*niem.* sowieso)
tandetny *adj* ajnfachowy
tani *adj* tůńi, *pd.* łacny
tanio *adv* tůńo, *pd.* łacno
tarcza (zegara a. zegarka) *m* cyferblot, -ta, *dem* cyferbloćik, -ka (*niem.* Zifferblatt)

tarka 1. ~ do prania – *m* ważbret, -ta (*niem.* Waschbrett), *f* růmpla, -le; 2. ~ do jarzyn – *n* tarło, -ła
tartak *f* pjyła, -ły, *m* zyjgywerk, -ku (*niem.* Sägewerk), *f* bretmila, -le
tarzać się *ipf* kulać. -ům, -oł śe, *ipf* ćor/ać, -ům. -oł śe
tasiemiec *m* bandwurm, -mu (*niem.* Banwurm)
taszczyć *ipf* tachać, -ům, -oł, *ipf* smycz/yć, -a, -ůł
taśma *m* band, -du (*niem.* Band); ~ izolacyjna – *m* izolband, -du, *m* izolyrband, -du (*niem.* Isolierband), *f* band-zola, -le
tatarak *m* kalmusa, -su/-sa
tchórz 1. ktoś strachliwy – *m* bojok, -ka; 2. *zool.* ~ zwyczajny (*Mustela putorius*) – *m* tchůrz, -rza, *m* iltis, -sa (*niem.* Iltis)
teatr *m* tyjater, -tru
tektura *m* papyndekel, -kla (*niem.* Pappendeckel)
temperówka *f* szpicowaczka, -ki
temperować (ołówek) *ipf* szpic/ować, -uja, -owoł
tenisówki (pantofle gimnastyczne) zwykle *plt* tu(r)nki, -kůw, turnszuy, -uůw (*niem.* Turnschuhe)
termometr *m* termomyjter, -tra; ~ lekarski – *m* fibermas, -sa (*niem.* Fiebermaß)
teściowa *f* szwigermuter, -try (*niem.* Schwiegermutter)
teść *m* szwigerfater, -tra (*niem.* Schwiegervater)
tęcza *f* dynga, -gi
tłok 1. element roboczy np. w pompie – *m* tłok, -ka; 2. ścisk np. w autobusie – *f* presa, -sy (*niem.* Presse), *f* ćiźba -by
tłuc 1. ~ kartofle – *ipf* żg/ać, -ům, -oł, *ipf* sztamf/ować, -uja, -owoł (*niem.* stamfen); 2. ~ coś kruchego – *ipf* trzask/ać, -ům, -oł
tłum *f* tulma, -my
tłumaczyć (wyjaśniać) *ipf* tuplik/ować, -uja, -owoł, *ipf* klar/ować, -uja, -owoł (*niem.* klären), *ipf* ekler/ować, -uja, -owoł (*niem.* erklären)
tłusty *adj* masny
tobołki *bot.* ~ polne (*Thlaspi arvense*) – *plt* fyńiki, -kůw, *plt* pjyntoki, -kůw
tobół *m* pytel, -tla, *dem* pytlik, -ka, pytliczek, -czka
toczyć (się) *ipf* kulać, -ům, -oł (śe)
tolerować dać/dować se spodobać; nie będę tego ~ – ńy dům se tego spodobać
topola (*Populus*) *bot.* *m* topůl, -pola *dem* topolek, -lka

torba *f* tasza, -szy (*niem.* Tasche)
torebka 1. damska ~ – *f* taszka, -ki (zob. torba); 2. ~ papierowa – *f* tytka (*niem.* Tütte); 3. ~ foliowa – *m* nylůnbojtel, -tla (*niem.* Nylonbeutel)
tornister *f* pukeltasza, -szy (*niem.* Buckeltasche)
tort *f* torta, -ty (*niem.* Torte)
trafiać 1. do celu – *ipf* trefj/ać, -ům, -oł; 2 ~ się (przydarzać się) – *ipf* trefjać śe, tylko *impers* trefjo/trefjało śe
trafić 1. do celu – *pf* cyln/yć, -a, -ył, tref/ić, -ja, -jůł; 2. ~ się (przydarzyć się) – *pf* trefić śe, tylko *impers* trefi/trefjůło śe
trampek *m* tryjtek, -tka (z *niem.* treten, Treter)
tramwaj *f* bana, -ny, *f* banka, -ki (*niem.* Bahn), *f* sztrasbana, -ny, *f* sztrasbanka, -ki (*niem.* Straßenbahn)
tratwa *f* mataczka, -ki (por. *schles.* Matätsche)
trąba, trąbka *f* trůmpeta, ty (*niem.* Trompete)
trefl (kolor w kartach) *m* krojc, -ca (*niem.* Kreuz)
tren *f* szlepa, -py (*niem.* Schleppe)
trochę *adv* małowjela
trociny *m* rzoz, -zu
troszczyć się *ipf* starać, -ům, -oł śe
trucizna *m* gid, -du
trumna *f* truła, -uy (*schles.* Truhe), *dem* trułka, -ki, trułeczka, -ki
truteń (samiec pszczoły) *f* drůna, -ny, *m* drůnt, -ta (z *niem.* Drohne)
trwonić *ipf* marń/ić, -a, -ůł, *ipf* tyrmań/ić, -a, -ůł
trzeba *impers* trza
trzeci *num* trzeći
trzepaczka (do dywanów) *m* kloper, -pra (*niem.* Klopfer)
trzepać *ipf* klup/ać, -ja, -oł
trzepak *f* klopsztanga, -gi (*niem.* Klopfstange)
trznadel (*Emberiza citrinella*) *zool. m* sztyrnadel, -dla
trzy *num* trzi
trzydzieści *num* trzidźiśći
trzymać *ipf* dźerz/eć, -a, -oł; ~ się swojego zdania – uobstować przi swojym
trzynastka *f* trzinostka, -ki
trzynasty *num* trzinosty
trzynaście *num* trzinośće
trzysta *num* trzista
tulipan (*Tulipa*) *bot. f* tulpa, -py (*niem.* Tulpe)

tupać *ipf* tůmp/ać, -ja, -oł
tupet *f* uopowoga, -gi
twaróg *m* syr, -ra
twarz *f* gymba, -by, *pd.* gzycht, -tu (*niem.* Gesicht), *żart.* *f* fresa, -sy (*niem.* Fresse)
twierdzić *ipf* behaupt/ować, -uja, -owoł (*niem.* behaupten)
ty *pron* ty; mówić per ~ – godać za jedno
tydzień *m* tydźyń, tydńa; *f* ńydźela; za dwa tygodnie – za dwa tydńe, za dwje ńydźele; w zeszłym tygodniu – łůński tydźyń; dwa tygodnie temu – załůński tydźyń; raz w tygodniu – roz do tydńa
tygrys (*Panthera tigris*) *zool.* *m* tiger, -gra (*niem.* Tiger)
tyle *pron* tela
tyli *pron* teli, telki
tylko *adv* jyno, jyny, jyn; nie ~ – ńyjyno, ńyjyn
tylny *adj* zadńi
tył *m* zadek, -dku; z ~u – na zadku, od ~u – uod zadku
tyłek *f* rzić, -ći
tynk *m* puc, -cu (*niem.* Putz)
tytoń *f* tabaka, -ki (*niem.* Tabak)

U

ubezpieczenie *f* asekuracyjo, -je
ubierać (się) *ipf* uoblykać, -ům, -oł (śe), *ipf* sza/ćić, -ca, -ćůł (śe)
ubikacja *m* aport, -tu (*niem.* Abort), *m* aptryt, -tu (*niem.* Abtritt), *m* haźel, -źla, *dem* haźlik, -ka (*niem.* Häusel)
ubrać (się) *pf* uobl/yc, -ecza, -yk (śe)
ubranie *n* uoblecyńy, -ńo, *plt* lůnty, -tůw, ćuchy, -chůw (*schles.* Züche, Ziche)
ubranko (chłopięce) *m* ancużek, -żka (zob. garnitur)
uchwyt 1. torby – *m* hynkel, -kla, *m* hyngel, -gla (*niem.* Henkel); 2. przy meblach – *m* grif, -fu (*niem.* Griff)
uciąć *pf* urzn/yć, -na, -ył
uciec *pf* uć/yc, -ecza, -ekna, -yk, *pf* śmj/yść, -eta, -ůt, *pf* pitn/yć, -na, -ył, *pf* citn/yć, -na, -ył
uciekać *ipf* śmjat/ać, -ům, -oł, *ipf* pitać, -ům, -oł, *ipf* cit/ać, -ům, -oł
ucinać *ipf* urzin/ać, -ům, -oł
uczennica *f* szkolorka, -ki
uczeń *m* szkolorz, -rza

uderzyć (się) *pf* rypn/yć, -a, -ył (śe), *pf* pizn/yć, -a, -ył (śe), *pf* chachn/yć, -a, -ył (śe)
udo *m* kito, -ta, kita, -ty, *dem* kitka, -ki
uginać (się) *ipf* ugib/ać, -ům, -oł (śe)
ugotować (się) *pf* uwarz/ić, -a -ůł (śe)
ugryźć *pf* bajsn/yć, -a, -ył (*niem.* beissen)
ukłuć *pf* dźubn/yć, -a, -ył
ukos *m* szryjg, -gu (*niem.* schräg); na ~ – na szryjg, zrobić coś na ~ *pf* zeszag/ować, -uja, -owoł, *pf* zeszryjg/ować, -uja, -owoł
ukośnie *adv* szago, szagowito; szryjgym
ukośny *adj* szagi, szagowity
ukraść *pf* porw/ać, -ja, -oł
ukroić *pf* ukr/oć, -eja, -oł
ulubieniec *m* lipling, -ga (*niem.* Liebling)
umiar *f* mjyrność, -śći
umiarkowany *adj* mjyrny
umrzeć *pf* um/rzić, -rza, -ar
umundurować *pf* ajnklajd/ować, -uja, -owoł (*niem.* einkleiden)
upał *f* hica, -ce (*niem.* Hitze)
upiększać *ipf* pjykń/ić, -a, -ůł
upodobnić się (do kogoś) *pf* podać, -ům, -oł śe (na kogo)
urobek *m* fedrůnek, -nku (*niem.* Förderung)
uroczystość *m* fajer, -ru (*niem.* Feier); ~ z okazji zamieszkania w nowym domu – *m* ajnwajůng, -gu (*niem.* Einweihung); ~ pożegnalna – *m* abszicfajer, -ru (*niem.* Abschiedsfeier); ~ z okazji chrzcin – *m* radośńik, -ka
urodziny *m* gyburstag, -gu, *m* gyburstak, -ku (*niem.* Geburtstag); 50 ~ – *m* abraham, -ma, *pd. plt* abrahamowiny, -nůw; obchodzić 50 ~ – mjeć a. uobchodźić abrahama; pierwsze ~ – *m* roczek, -czku
uroić sobie *ipf* ajnbild/ować, -uja, -owoł se (*niem.* einbilden sich)
urojenie *m* ajnbildůng, -gu (*niem.* Einbildung)
urok (rzucany przez wiedźmę) *m* przirok, -ku
urząd *m* urzůnd, -rzyndu, *m* amt, -tu (*niem.* Amt)
urządzać (mieszkanie) *ipf* ajnrycht/ować, -uja, -owoł (*niem.* einrichten)
urzędniczka *f* urzyndno, -nyj, *f* byjamterka, -ki (zob. urzędnik)
urzędnik *m* urzyndny, -nego, *m* byjamter, -tra (*niem.* Beamte), *żart.* *m* szkrobok, -ka; rzić w kraglu

urzędować *ipf* amt/ować, -uja, -owoł, *ipf* byjamtr/ować, -uja, -owoł (*niem.* beamten)
usiąść *pf* ś/ednyć, -edna, -od se, *pf* zicn/yć, -a, -ył se (*niem.* sitzen sich)
usłuchać *pf* usuchn/yć, -a, -ył
usta *f* gymba, -by
ustnie *adv* ustowńy
ustnik *m* můndsztik, -ka (*niem.* Mundstück)
ustny *adj* ustowny
usypać *pf* usu/ć, -ja, -ł, *pf* usyp/ać, -ja, -oł
usypywać *ipf* usuw/ać, -ům, -oł, *ipf* usyp/ować, -uja, -owoł
uszczelka *m* dichtůng, -gu (*niem.* Dichtunt)
utalentowany *adj* grajfny
utrafić *pf* ucyl/ować, -uja, -owoł
utrapienie *f* utropa, -py
utrzymać *pf* udźerz/eć, -a, -ůł
utrzymywać (kogoś) mjeć (kogo) we kuśće (zob. wikt)
utykać (kuleć) *ipf* szkulduk/ać, -ům, -oł
uwaga *m* pozůr, -zoru, *n* baczyńy, -ńo
uważać *ipf* zwoż/ać, -ům, -oł, bocz/yć, -a, -ůł; dać/dować pozůr, dać/dować baczyńy, mjeć śe na pozorze
uważnie *adv* pozorńy, bedliwjy
uważny *adj* pozorny, bedliwy
uwierać *ipf* ći/ś, -sna, -s
uzda *f* huzda, -dy, *f* uogůwka, -ki
uziemienie *f* erda, -dy (*niem.* Erde)

W

wada *m* feler, -ru (*niem.* Fehler), *f* chyba, -by
wadliwy *adj* felerny (zob. wada)
waga *f* woga, -gi; ~ sprężynowa – *f* cyjwoga, -gi (*niem.* Ziehwaage)
wagary *f* baja, -je
wahadło (zegara) *m* pyndel, -dla (*niem.* Pendel)
wakacje *plt* feryje, -jůw
walec (np. drogowy) *f* walca, -ce (*niem.* Walze)
walerianow/y *adj* baldrjanowy (zob. kozłek); krople ~e – *f* baldrjana, -ny, kropki baldrjanowe
waliza *m* rajzykofer, -fra (*niem.* Reisekoffer)

walizka *m* kofer, -fra (*niem.* Koffer)
wałek 1. ~ malarski – *f* walca, -ce (*niem.* Walze); 2 ~ do ciasta – *f* nudelkula, -le (*schles.* Nudelkulle), *m* kulok, -ka; 3. ~ do włosów – *m* lokynwikler, -ra (*niem.* Lockenwickel)
wałkować *ipf* kul/ać, -ům, -oł (*schles.* kullen)
wampir *m* strzigůń, -ńa, *m* wampjyrz, -rza
wampirzyca *f* strziga, -gi (również: psotnica)
wanna *f* badywana, -ny (*niem.* Badewanne)
wapiennik *m* wopjynńik, -ka
wapienny *adj* wopjynny
wapno *n* wopno, -na
wapnisty *adj* wopńisty
warsztat *f* werksztela, -le (*niem.* Werkstelle), *pd. f* norychta, -ty; ~ ślusarski – *m* fajlbank, -ku (*niem.* Feilbank)
warzywa *m* grincojg, -gu (*niem.* Grünzeug)
wart *adj* wert (*niem.* wert); ile to jest ~e? – co to je we werće; to jest nic nie ~e – to ńyma ńic we werće
wazon *f* blumwaza, -zy (*niem.* Blumenvase)
ważny (obowiązujący) *adj* płatny
wąchać *ipf* wůń/ać, -ům ,-oł
wąs *m* wůns, -sa, *m* fůns, -sa, *pd. m* fus, -sa
wątpić *ipf* wůntp/ić, -ja, -ůł
wątrobianka *m* lyberwuszt, -tu (*niem.* Leberwurst)
wąż *m* god, gada, *f* szlanga, -gi (*niem.* Schlange)
wcięcie *m* wrůmbek, -bka
wcześnie *adv* wczas; zbyt ~ – za wczas
wcześniej *adv* zawczasu
wdowa *f* gdowa, -wy; ~ po poległym żołnierzu – *f* wojana, -ny, *f* wojanka, -ki
wdowiec *m* gdowjec, -wca
według *praep* wedle, podle
wejście *m* wchůd, -chodu *dem* wchodek, -dka
welon *m* szlajer, -ra (*niem.* Schleier)
wepchnąć *pf* wći/ś, -sna, -s, *pf* wstyrcz/yć, -a, -ůł; ~ się – *pf* wći/ś, -sna, -s śe, *pf* wr/yć, -yja, -ůł śe
werb/el *m* trůmel, -mla (*niem.* Trommel); grać na ~lu – *ipf* trůml/ować, -uja, -owoł (*niem.* trommeln)
wewnątrz *adv* wnůntrz, driny, drin (niem. drinnen)
wewnętrzny *adj* wnůntrzny

węch *m* czuch, -chu
wędka *f* angla, le (*niem.* Angel)
wędkować *ipf* angl/ować, -uja, -owoł (zob. wędka)
wędrować *ipf* wandr/ować, -uja, -owoł (*niem.* wandern)
wędrowiec *m* wandrus, -sa (zob. wędrówka)
wędrówk/a *m* wander, -dru (*niem.* Wander); wyruszyć na ~ę – iś na wander, iś do wandru
węgorz *zool.* ~ europejski (*Anguilla anguilla*) – *m* al, -la (*niem.* Aal), *m* wyngorz, -rza
węszyć *ipf* sznup/ać, -pja, -oł (*niem.* schnupfen), *ipf* czuch/ać, -ům, -oł
węzeł *m* knůtel, -tla (*niem.* Knoten), *pd. m* bindel, -dla (*niem.* Bündel)
wiadro *m* ajmer, -ra (*niem.* Eimer), *dem* ajmerek, -rka, *m* kibel, -la (*niem.* Kübel), *dem* kibelek, -lka, *pd. m* amper, -pra (*śr. wys. niem.* Eimber), *dem* amperek, -rka
wiano *n* wjano, -na, *m* ausztojer, -ra (*niem.* Aussteuer), *m* ausztatůnek, -nku (*niem.* Ausstattung); dać ~ – *pf* wywjan/ować, -uja, -owoł
wiatrówka (karabin a. pistolet pneumatyczny) *f* luftbiksa, -sy (*niem.* Luftbüchse)
wiązać (krępować) *ipf* krympl/ować, -uja, -owoł
wiązanka (bukiet) *f* kiczka, -ki
widelec *f* widołka, -ki
widokówka *f* anzichckarta, -ty (*niem.* Ansichtskarte)
wieczór *f* uodwjeczyrz; wieczorem – na uodwjeczyrz
wielbłąd (*Camelus*) *zool. f* kamela, -le (*niem.* Kamel) (*żart.* również: wysoka, dobrze zbudowana dziewczyna; staro kamela – stara panna)
wiercić *ipf* bor/ować, -uja, -owoł (*niem.* bohren), *ipf* wjert/ać, -ům, -oł
wiersz 1. utwór poetycki – *f* gydichta, -ty (*niem.* Gedicht); 2. linijka tekstu – *m* rzůndek, -dka; czytać między ~ami – czytać mjyndzy rzůndkůma
wiertarka *f* bormaszina, -ny (*niem.* Bohrmaschine); ~ udarowa – *m* borhamer, -ra (*niem.* Bohrhammer)
wiertło *m* borer, -ra, *pd. m* borek, -rka (*niem.* Bohrer)
wierzchołek *m* wjyrszołek, -łka

wieszak 1. (ramiączko) – *m* bigel, -gla (*niem.* Bügel); 2. (pętelka przyszyta do ubrania lub ręcznika) – *f* fofka, -ki, *m* aufhynger, -gra (*niem.* Aufhänger)
wieś *f* wjeś, wśi, *pd. f* dźydźina, -ny
wieść się *ipf* darzić śe, tylko *impers* darzi/darzůło śe (kůmu)
wietrzyć *ipf* luft/ować, -uja, -owoł (*niem.* lüften)
wiewiórka *zool.* ~ pospolita (*Sciurus vulgaris*) – *f* wewjůrka, -ki, *m* ajcherszyn, -na (*niem.* Eichhörnchen)
więzienie *m* cuchthauz, -zu (*niem.* Zuchthaus)
Wigilia *f* Wilijo, -je
wikary *m* kapelůn, -na, *dem* kapelůnek, -nka
wiklina *n* průńćy, -ćo
wikt *m* kust, -tu
wilczomlecz *bot.* ~ ogrodowy (*Euphorbia peplus*) – gadźe mlyko; ~ obrotny (*Euphorbia helioscopia*) – wilczy mlycz
wilga (*Oriolus oriolus*) *zool. f* boguwolo, -le, *f* zofijka, -ki, *m* psotńik, -ka
wilgotny *adj* wilgły
winda *m* aufcug, -gu (*niem.* Aufzug)
wiosna *f* wjosna, -ny, *m* poźim, -mu, *m* poźimek, -mka, *m* zeźimek, -mka
wisielec *m* wiśelok, -ka
witryna 1. ~ sklepowa – *m* szaufynster, -tra (*niem.* Schaufenster), *f* auslaga, -gi (*niem.* Auslage); 2. oszklona szafka – *m* glasszrank, -ku (*niem.* Glasschrank)
wizyta (odwiedziny) *m* byzuch, -chu (*niem.* Besuch), *plt* wjeśady, -důw
wkład *m* ajnzac, cu (*niem.* Einsatz)
wkładać *ipf* wroż/ać, -ům, -oł
wkrótce *adv* chnet, chnetka
wlec się (iść bardzo powoli) *ipf* klecht/ać, -ům, -oł śe, *ipf* wl/yc, -eka, -yk śe
włamanie *m* ajnbruch, -chu (*niem.* Einbruch)
własny *adj* włosny
właściwie *adv* prowdům, ajntlich (z *niem.* eigentlich); po prowdźe
Włoch *m* Italok, -ka
Włochy *f* Italijo, -je
Włoszka *f* Italoczka, -ki
włożyć *pf* wra/źić, -ża, -źůł, *pf* wstyrcz/yć, -a, -ůł

włóczęga 1. osoba – *m* kůnda, -dy, *m* smyk, -ka, *m* wandrus, -sa; 2. czynność – *m* wander, -dru, *plt* smyki, -kůw
włóczka *m* cwist, -tu
włóczyć się *ipf* smyk/ać, -ům, -oł śe
wniosek (podanie, prośba) *m* antrag, -gu (*niem.* Antrag)
wnioskować (składać podanie wniosek, petycję) *ipf* antrag/ować, -uja, -owoł (*niem.* antragen)
wnuczek *m* wnuczek, -czka; syn uod cery (syna), uod cery (syna) syn, cerzin (synůw) syn
wnuczka *f* wnuczka, -ki; cera uod cery (syna), uod cery (syna) cera, cerzina (synowa) cera
woda *f* woda, -dy; ~ sodowa – *m* zelter, -tru (*niem.* Selterwasser)
wodnik (demon wodny) *m* utoplec, -plca, *m* utopjec, -pca, *m* utopek, -pka, *m* Jyndra, -dry
wodnisty *adj* wodńity, *pd.* wodńaty
wodociąg *m* waserlajtůng, -gu (*niem.* Wasserleitung)
wododział *f* waserszajda, -dy (*niem.* Wasserscheide)
wojna *f* wojna, ny, *dem* wojynka, -ki
wole *f* paka, -ki
wolne (wolny czas a. dzień) *indecl* fraj (*niem.* frei); jutro mam ~ – jutro mům fraj
wołowina *f* uowjyńźina, -ny; uowjyńźe mjynso, bydlynce mjynso
woreczek *m* bojtel, -tla (*niem.* Beutel); ~ foliowy – *m* nylůnbojtel, -tla (*niem.* Nylonbeutel)
worek *m* mjech, -cha, *f* kajstra, -try
woźnica *m* fůrmůn, -mana (*niem.* Fuhrmann), *m* kuczera, -ry (*niem.* Kutscher)
wódka *f* gorzoła, -ły, *dem* gorzołka, -ki, gorzołeczka, -ki; *lekcew.* *f* uochmara, -ry; ~ 40 % – *m* fjyrciger, -ra (*niem.* Vierziger)
wójt *m* fojt, -ta (*niem.* Vogt)
wół *m* wůł, woła, *m* bifel, -fla (*niem.* Büffel)
wówczas pod tyn czas
wózek (dziecięcy) *f* koloska, -ki
wpaść 1. do czegoś – *pf* wle/ćeć, -ca, -oł; 2. gwałtownie wejść a. wbiec – *pf* wparz/ić, -a, -ůł wpierw *adv* nojprzůd, nojsůmprzůd, przůdźi
wprost naprostka; powiedzieć coś ~ – pedzieć co ofyn (brewider)
wprowadzać się *ipf* przikludz/ać, -ům, -oł śe
wprowadzić się *pf* prziklu/dźić, -dza, -dźůł śe

wpychać się *ipf* ći/ś, -sna, -s śe, *ipf* ry/ć, -ja, -ł śe
wreszcie *adv* yntlich (*niem.* endlich)
wrona (Corvus cornix) *zool.* *f* wrůna, -ny, *f* glapa, -py
wrotycz *bot.* ~ pospolity (*Tanacetum vulgare*) – *f* wrotycza, -czy, *f* wrotyczka, -ki
wrzeciono *f* szpindla. -le (*niem.* Spindel)
wrzesień *m* wrześyń, -śńa, *m* zeptymber, -bra
wrzos *bot.* ~ zwyczajny (*Calluna vulgaris*) – *m* bůr, boru
wrzucać *ipf* wćep/ować, -uja, -owoł
wrzucić *pf* wćep/nyć, -na, -/-nył
wskazówka (zegara) *m* wajzer, -zra (*schles.* Weiser), *m* cajger, -gra (*niem.* Zeiger)
wspak *ipf* bezpak
wsparcie *n* spůmożyńy, -ńo, *f* spůmůżka, -ki
wspomagać *ipf* spůmog/ać, -ům, -oł
wspominać *ipf* spůmin/ać, -ům, -oł
wspomnieć *pf* spům/ńeć, -na, -ńoł
wspomóc *pf* spům/ůc, -oga, -ůg
wstawać *ipf* stow/ać, -ům, -oł
wstawiać się (za kimś) *ipf* przimůwj/ać, -ům, -oł śe
wstawić się (za kimś) *pf* przimůw/ić, -ja, -ůł śe
wstawiennictwo *f* przimo(ł)wa, -wy
wstawka *m* ajnzac, -cu (*niem.* Einsatz)
wstążka *f* szlajfka, -ki (zob. wstęga) *dem* szlajfeczka, -ki, *f* stůnżka, -ki, *f* faborka, -ki, *m* faborek, -rka, *pd.* *f* bandla, -le (*niem.* Bändel), *dem* bandliczka, -ki
wstęga *f* szlajfa, -fy (*niem.* Schleife)
wstrząsać *ipf* szelůnt/ać, -ům, -oł
wstrząsnąć *pf* po-/za-szelůnt/ać, -ům, -oł
wstyd *f* gańba, -by; czy ci nie ~ ? – ńy ma će gańba?
wstydliwy *adj* gańbliwy
wstydzi/ć się *ipf* gań/bić, -ja, -jůł śe; być gańba (kogo); ~ł się zapytać – gańbjůł śe spytać śe, bůło go gańba spytać śe
wsuwka (do włosów) *f* szpanga, -gi (*niem.* Spange)
wsypać *pf* wsu/ć, -ja, -ł
wścibski *adj* wraźicki, wraźidlaty; *subst* *m* wraźidlok, -ka, *m* wraźitytka, -ki
wtorek *m* wtorek, -rku
wtrącać się *ipf* wstyrk/ać, -ům, -oł śe

wtrącić się *pf* wstyrkn/yć, -a, -ył śe
wtyczka *m* szteker, -kra (*niem.* Stecker)
wujek *m* ujek, -jka, *m* ůnkel, -kla (*niem.* Onkel)
wy *pron* wy; mówić per wy – godać za dwoje, dwojać
wybierać *ipf* uobjyr/ać, -ům, -oł, *ipf* wol/ić, -a, -ůł
wybi/jać (o zegarze) na zegarze ~ła piąta – na zygarze pizło pjyńć
wybory *m* absztimůng, -gu (*niem.* Abstimmung), *m* welůnek, -nku (*niem.* Wählung), *pd. plt* wolby, -bůw
wybrać *pf* uob/rać, -jera, -roł
wybredny *adj* wymyślaty
wybrzuszony *adj* bańaty, bańasty
wychodzić *ipf* wylaz/ować, -uja, -owoł; ~ za mąż – *ipf* wydow/ać, -ům, -ała śe; ~ z domu – iść fůrt
wychowanek *m* chowanek, -nka
wychowanica *f* chowańica, -ce
wycieczka *m* ausflug, -gu (*niem.* Ausflug)
wycieraczka (do butów) *m* abkracer, -ra (*niem.* Abkratzer), *m* abtryjter, -ra (*niem.* Abtreter), *m* trit, -tu (*niem.* Tritt), *m* wiszer, -ra (*niem.* Wischer)
wycierać *ipf* wyćyr/ać, -ům, -oł; ~ buty na wycieraczce – *ipf* abkrac/ować, -uja, -owoł (*niem.* abkratzen)
wycierpieć *pf* wysto/ć, -ja, -ł
wyczyścić *pf* wysnoż/yć, -a, -ůł, *pf* wypuc/ować, -uja, -owoł
wydobywać (np. węgiel) *ipf* fedr/ować, -uja, -owoł (*niem.* fördern)
wydra *zool.* ~ europejska (*Lutra lutra*) – *f* wydra, -ry, *m* fiszůter, -tra (*niem.* Fischotter)
wydziwiać *ipf* wynokwj/ać, -ům, -oł
wyfrunąć *pf* wyfurgn/yć, -a, -ył
wygłupiać się *ipf* błozn/ować, -uja, -owoł
wygonić *pf* wyżyn/yć, -a, -ył
wygramolić się *pf* wygramuzdl/ać, -ům, -oł śe
wyjście *m* wychůd, -chodu
wyjść *pf* wyl/yź, -eza, -oz; ~ za mąż – *pf* wyd/ać, -ům, -ała śe
wykałaczka *m* cansztocher, -chra (*niem.* Zahnstocher)
wykąpać (się) *pf* uokůmp/ać, -ja, -oł (śe)
wykoleić (się) (o pociągu) *pf* wyglajz/ować, -uja, -owoł (śe)
wykorzystać *pf* wycyck/ać, -ům, -oł
wykoślawić *pf* wyszpo/ćić, -ca, -ćůł

wykreślać *ipf* wysztrych/ać, -uja, -owoł *iter* wysztrych/ować, -uja, -owoł
wykreślić *pf* wysztrychn/yć, -a, -ył
wykształcenie *m* bildůng, -gu, *m* bildůnek, -nku (*niem.* Bildung)
wykształcić (się) *pf* wybild/ować, -uja, -owoł (śe) (z *niem.* bilden), wysztud/ować, -uja, -owoł (śe)
wykształcony bildowany, sztudowany
wylęgarnia *m* brutraum, -mu (*niem.* Brutraum)
wyliczyć *pf* wyrach/ować, -uja, -owoł
wymawiać 1. wypowiadać – *ipf* wymo(ł)wj/ać, -ům, -oł; 2. wypominać (coś komuś) – *ipf* przećep/ować, -uja, -owoł (co kůmu); ~ się – *ipf* wymo(ł)wj/ać, -ům, -oł śe
wymądrzać się *ipf* klukszajsr/ować, -uja, -owoł (z *niem.* Klugscheißer)
wymieniać *ipf* mjan/ować, -uja, -owoł
wymienić (po kolei) *pf* wymjan/ować, -uja, -owoł
wymowa *f* wymo(ł)wa, -wy
wymówić 1. wypowiedzieć – *pf* wymůw/ić, -ja, -jůł; 2. wypomnieć (coś komuś) – *ipf* przećep/nyć, -a, -ył (co kůmu); ~ się – *ipf* wymůw/ić, -ja, -jůł śe
wymówk/a *f* wymůwka, -ki; ~i (pretensje) – *plt* przećepki, -kůw
wymyślać (niestworzone rzeczy) *ipf* wynokwj/ać, -ům, -oł
wyobra/żać sobie *ipf* forsztel/ować, -uja, -owoł se (*niem.* vorstellen), *ipf* przed-/wy-stawj/ać, -ům, -oł se; ~ź sobie! – forszteluj se! przed-/wy-stow se!; umiesz to sobie ~zić – poradźisz se to forsztelować (przed-/wy-stawić)
wypchać *pf* wysztop/ować, -uja, -owoł (zob. wypychać 2.)
wypchnąć *pf* wyći/ś, -sna, -s
wypędzać *ipf* żynyć, -a, ył
wypędzić *pf* wyżyn/yć, -a, -ył
wypłata *m* geltag, -gu, *m* geltak, -ku (*niem.* Geldtag)
wypoczywać *ipf* al/ować, -ula, -owoł śe
wypogadzać się *ipf* wybjyrać śe, *impers* wybjyro/wybjyrało śe
wypogodzić się *pf* wybrać śe, *impers* wybjere/wybrało śe
wypogodzony wybrany
wypominać *ipf* przećep/ować, -uja, -owoł
wypomnieć *pf* przećep/nyć, -na, –
wyposażenie *m* ajnrichtůng, -gu (*niem.* Einrichtung)
wypowiedzieć (się) *pf* wype/dźeć, -dza, -dźoł (śe)

wyprasować *pf* wybigl/ować, -uja, -owoł (zob. prasować)
wyprostować *pf* wypro/ścić, -szcza, -ścůł
wyprowadzać się *ipf* uodkludz/ać, -ům, -oł śe, *ipf* wykludz/ać, -ům, -oł śe, *ipf* wybjyr/ać, -ům, -oł śe
wyprowadzić się *pf* uodklu/dźić, -dza, -dźůł śe, *pf* wyklu/dźić, -dza, -dźůł śe, *pf* wyb/rać, -jera, -roł śe
wyprowadzka *f* wykludzka, -ki, *n* wykludźiny, -nůw
wypukłość *f* buła, -ły, *pd. f* bula, -le (*niem.* Beule)
wypychać 1. usuwać – *ipf* wyćisk/ać, -ům, -oł; 2. napełniać – *ipf* sztop/ować, -uja, -owoł (*niem.* stopfen)
wypytać *pf* uopyt/ać, -ům, -oł śe
wypytywać *ipf* uopytować, -uja, -owoł śe
wyrostek (robaczkowy) *m* blindarm, -mu (*niem.* Blinddarm); ślepe strzewo
wyrośnięty *adj* zgolymy; ~ młodzieniec – zgolymy karlus
wyrozumiałość *n* wyrozumjyńy, -ńo
wyrozumiały wyrozumny
wyruszać *ipf* puszcz/ać, -ům, -oł śe
wyruszyć *pf* pu/ścić, -szcza, -ścůł śe
wyrwać się (z czymś) *pf* wyrychl/ić, -a, -ůł śe
wyrzucać *ipf* wyćep/ować, -uja, -owoł; ~ coś komuś (robić wyrzuty, wymówki) – *ipf* przećep/ować, -uja, -owoł
wyrzucić *pf* wyćep/nyć, -na, -/-nył
wysadzić (w powietrze) *pf* szpryngn/yć, -a, -ył (*niem.* sprengen)
wysilać się *ipf* ansztryng/ować, -uja, -owoł śe (*niem.* anstrengen)
wysłowić się *pf* wygod/ać, -ům, -oł śe; nie umiał się ~ – ńy poradźůł śe wygodać
wysoki *adj* wysoki; ~ las – wynośny las
wysoko *adv* wysoko
wysokość *f* wyżka, -ki
wyssać *pf* wycyck/ać, -ům, -oł
wystarczyć *pf* styknyć, tylko *impers* stykńe/stykło
wystawa *m* ausztelůng, -gu, *m* aussztelůnek, -nku (*niem.* Ausstelung)
wystroić się *pf* wysztigl/ować, -uja, -owoł śe (zob. stroić się); *pf* wysztrychn/yć, -a, -ył śe
wystrzał *m* abszus, -su (*niem.* Abschuß)
wystrzegać się (czegoś, kogoś) dować pozůr (przed czym, kym)
wysypka *m* auszlag, -gu (*niem.* Ausschlag)
wyszkolić *pf* wybild/ować, -uja, -owoł

wyśledzić *pf* wyświdrzik/ować, -uja, -owoł
wyśmiew/ać się *ipf* pośmyw/ać, -ům, -oł śe; skory do ~ania się – *adj* pośmjywny
wytłumaczyć *pf* wytuplik/ować, -uja, -owoł, *pf* wyklar/ować, -uja, -owoł (zob. tłumaczyć), *pf* wyekler/ować, -uja, -owoł (zob. tłumaczyć)
wytrych *m* szperhok, -ka
wytrzepać *pf* wyklup/ać, -ja, -oł
wytrzeszczać (oczy) *ipf* wyblyszcz/ać, -ům, -oł
wytrzymać *pf* strzim/ać, -ja, -oł, *pf* źdźerz/eć, -a, -ůł
wytrzymywać *ipf* strzim/ować, -uja, -owoł, *ipf* źdźerz/ować, -uja, -owoł
wywąchać *pf* wywůń/ać, -ům, -oł
wywęszyć *pf* wysznup/ać, -ja, -oł
wywiercić *pf* wybor/ować, -uja, -owoł, *pf* wywjert/ać, -ům, -oł (zob. wiercić)
wywietrznik *m* luftowńik, -ka (zob. wietrzyć)
wywietrzyć *pf* wyluft/ować, -uja, -owoł
wywracać *ipf* uobal/ać, -ům, -oł, *ipf* kip/ować, -uja, -owoł (*niem.* kippen)
wywrotka 1. (samochód) – *m* kiper, -ra (*niem.* Kipper); 2. (wywrócenie się) – *f* kopyrtka, -ki, *m* ajnfal, -lu (*niem.* Einfall)
wywrócić *pf* uobal/ić, -a, -ůł, *pf* kipn/yć, -a, -ył; ~ się – *pf* uobal/ić, -a, -ůł śe, *pf* kipn/yć, -a, -ył śe (*niem.* kippen), *pf* wykopyrtn/yć, -a, -ył
wyżarzać (metal) *ipf* ausglij/ować, -uja, -owoł (*niem.* ausglühen)
wyżarzanie (metalu) *n* ausglijowańy, -ńy (zob. wyżarzać)
wyżlin *bot.* ~ większy (*Antirrhinum majus*) – *m* lywynmaul, -lu (*niem.* Löwenmaul)
wzbogacać (się) *ipf* uobogac/ać, -ům, -oł (śe), zbogac/ać, -ům, -oł (śe)
wzbogacić (się) *pf* uoboga/ćić, -ca, -ćůł (śe), *pf* zboga/ćić, -ca, -ćůł (śe)
wzgląd *m* zglůnd, -lyndu, *f* zglyndność, -śći; mieć ~ na coś – mjeć zglůnd nad czym
względność *f* zglyndność, -śći
względny *adj* zglyndny
wzmacniać (się) *ipf* zmocń/ać, -ům, -oł (śe)
wzmocnić (się) *pf* zmocńić, -a, -ůł (śe)

wzmianka *f* spůminka, -ki, *m* przipůminek, -nka
wzór *m* muster, -stra (*niem.* Muster)
wzrok *m* wezrok, -ku, *m* zdrok, -ku, *m* zdrzoł, -ła

Z

za *praep* za
za dnia po jasnoku
zabandażować *pf* zabind/ować, -uja, -owoł
zabarwić *pf* zafarb/ić, -ja, -jůł
zabawa (taneczna) *f* muzyka, -ki, bůms, -su
zabawka *f* graczka, -ki, *n* bawidołko, -ka
zabierać się (za coś) *ipf* chytać, -ům, -oł śe (czego), *ipf* dować, -ům, -oł śe (do czego)
zabrać się (za coś) *pf* chyćić, -ca, -cůł śe (czego), *pf* d/ać, -ům, -oł śe (do czego)
zabobon *f* prziwjarka, -ki, *f* ńywjarka, -ki, *f* przińywjarka, -ki
zabrudzić *pf* zamara/śić, -sza, -śůł (zob. błoto)
zachłanny *adj* przepadźity
zachmurzenie *n* zamroczyńy, -ńo
zachmurzony zamroczůny (zob. chmurzyć się)
zaciągać *ipf* zawlyk/ać, -ům, -oł; ~ się (dymem z papierosa) *ipf* sztach/ać, -ům, -oł śe
zaciągnąć *pf* zawl/yc, -eka, -ůk; ~ się (dymem z papierosa) – *pf* sztachn/yć, -a, -ył śe
zaczarować *pf* zaheks/ować, -uja, -owoł, *pf* zacaubr/ować, -uja, -owoł
zacząć *pf* napocz/ůńć, -na, -ůn
zaczepiać *ipf* napaszt/ować, -uja, -owoł
zaczynać *ipf* napoczyn/ać, -ům, -oł
zadanie *m* auftrag, -gu
zadowolony *adj* rod
zadzwonić *pf* zazwůń/ić, -a, -ůł, zaglingl/ać, -ům, oł
zafundować (sobie) *pf* lajstn/yć, -a, -ył (se)
zagapić się 1. być nieostrożnym – ńy dać pozůr; 2. zapatrzeć się – *pf* zagawcz/yć, -a, -ůł śe
zagotować (się) *pf* zawarz/ić, -a, -ůł (śe)
zagotowywać *ipf* zawarz/ować, -uja, -owoł
zahamować *pf* zabrymz/ować, -uja, -owoł

zając *zool.* ~ szarak (*Lepus europaeus*) – *m* zajůnc, -ca *dem* zajůnczek, -czka, *m* hazok, ka, *dem* hazoczek, -czka; ~ wielkanocny – *m* osterhazok, -ka
zajęcie *f* robota, -ty; ~ przez komornika – *f* sekucyjo, -je
zajść (w ciążę) *pf* zastůmp/ić, -ja, -jůła
zakażenie *m* brant, -tu, *m* brand, -du (*niem.* Brand); ~ krwi – *m* blutergiftůng, -gu
zakątek *f* eka, -ki
zakład 1. o coś – *f* weta, -ty; 2. ~ leczniczy – *m* ansztalt, -tu
zakładać się *ipf* wet/ować, -uja, -owoł śe
zakładka ~ w spódnicy – *m* zogibek, -bka, *f* zogibka, -ki
zakorkować *pf* zafrůp/ować, -uja, -owoł, *pf* zaszpůnt/ować, -uja, -owoł
zakrystia *f* zokrystyjo, -je
założy/ć się *pf* wetn/yć, -a, -ył śe; o co się ~my? – uo co śe wetnymy? uo co weta?
zakonnica klosztorno panna
zakwaterowanie *m* ajnkwatyrůng, -gu
zaledwie *adv* růncz
zależeć (od) *ipf* znoleż/eć, -a, -oł (na)
zaliczka *m* forszus, -su (*niem.* Vorschuß), *pd. m* zawdanek, -nku
zalotnica *f* zolytnica, -ce
zalotnik *m* absztyfikant, -ta, *m* zolytnik, -ka
zaloty *plt* zolyty, -tůw
zalutować *pf* zalyjt/ować, -uja, -owoł (zob. lutować)
zamawiać *ipf* sztal/ować, -uja, -owoł
zamek *m* zůmek, -mka *dem* zůmeczek, -czka
zamężna *adj* wydano
zamieć *f* zamynta, -ty, *f* zumjynta, -ty
zamieniać się *ipf* ćup/ać, -ům, -oł śe
zamienić się *pf* ćupn/yć, -a, -ył śe
zamknąć *pf* zastaw/ić, -ja -jůł, *pf* zaw/rzić, -rza, -ar, *pf* zap/rzić, -rza, -ar
zamknięty zastawjóny, zawrzity, zaprzity (zob. zamknąć)
zamówić *pf* uobsztal/ować, -uja, -owoł
zamówienie *m* uobsztalůnek, -nku
zamykać *ipf* zastawj/ać, -ům, -oł, *ipf* zawjyr/ać, -ům, -oł, *ipf* zapjyr/ać, -ům, -oł
zanegować *pf* zep/rzić, -rza, -ar

zanim *cj* podwjela, zaczym
zanurzać *ipf* tůnk/ać, -ům, -oł
zanurzyć *pf* tůnkn/yć, -a, -ył
zaoszczędzić *pf* u-/na-szpor/ować, -uja, -owoł
zapalniczka *m* fojercojg, -ga (*niem.* Feuerzeug)
zapalnik *m* cynder, -dra (*niem.* Zünder)
zapałka *m* sztrahecel, -cla, *f* sztrahecla, -cle, *m* sztrajholc, -lca, *pd.* kołek, -łka
zapamiętać *pf* spamjynt/ać, -ům, -oł
zaparzaczka (ściereczka, przez którą się prasuje) *f* bigyllapa, -py
zapas *m* forant, -tu, *pd. m* forot, -tu (*niem.* Vorrat); na ~ – na ibrich (*niem.* übrig), na zaś
zapasowy *adj* ibryczny (z *niem.* übrig)
zapaść się *pf* zynkn/yć, -a, -ył śe
zapewne *adv* wjerza
zapisać *pf* zapi/sać, -sza, -soł
zapisek zwykle *plt* notice, -cůw (z *niem.* Notiz)
zapisywać *ipf* zapis/ować, -uja, -owoł
zaplątać (się) *pf* zamotl/ać, -ům, -oł (śe)
zapomnieć *pf* przepům/ńeć, -na, -ńoł, *pf* zapům/ńeć, -na, -ńoł, *wsch. pf* zabocz/yć, -a, -ůł
zapomoga *n* sparćy, -ćo; *m* ůntersztycůng, -gu (*niem.* Unterstützung)
zapowiedzi *plt* szwołůwki, -kůw, *pd.* uogłoszki, -kůw
zapraszać *ipf* pro/śić, -sza, -śůł, *ipf* ajnlad/ować, -uja, -owoł
zaprawa (murarska) *f* malta, -ty
zaproszenie *m* ajnladůnek, -nku, *n* zaproszyńy, -ńo
zaprowadzić *pf* zaklu/dźić, -dza, -*f* dźůł
za przeproszeniem za reszpektym
zapusty *m* mjynsopust, -tu, *pd. m* bakus, -sa lub *pl* bakusy, -sůw
zaraz *adv* zarozki
zaraza *m* můr, moru
zarazić się (chorobą zakaźną) *ipf* ansztek/ować, -uja, -owoł śe
zardzewiały zarośćały (zob. rdzewieć)
zardzewieć *pf* zarość/eć, -eja, -oł
zaręczyny *plt* smo(ł)wy, -wůw
zarośla *n* chebźy, -źo
zarozumialstwo *f* pycha, -chy
zarozumiały *adj* pyszny
zarzucać *ipf* zaćep/ować, -uja, -owoł

zarzucić *pf* zaćepn/yć, -na, -ył
zasłon/a (wisząca) *m* forhang, -gu (*niem.* Vorhang), *f* zaćůngaczka, -ki, *f* sztora, -ry (*niem.* Store)
zasługiwać *ipf* zasug/ować, -uja, -owoł
zasłużyć *pf* zasużyć, -a, -ůł
zasmażka *f* zoporzka, -ki, *f* ajnbryna, -ny
zastanawiać się *ipf* wrůż/yć, -a, -ůł se
zastanowić się *pf* powrůż/yć, -a, -ůł se
zastawka (w stawi hodowlanym) *n* pidło, -ła
zastrzyk *f* szprica, -ce (*niem.* Spritze)
zastukać *pf* zaklup/ać, -ja, -oł
zasypać *pf* zasu/ć, -ja, -ł, *pf* zasyp/ać, -ja, -oł
zasypywać *ipf* zasuw/ać, -ům, -oł, *ipf* zasyp/ować, -uja, -owoł
zaszczyt *f* era, -ry (*niem.* Ehre)
zaszewka *m* abnyjer, -ra (*niem.* Abnäher)
zaświadczenie *m* adest, -tu (*niem.* Attest), *m* beszajńigůng, -gu (*niem.* Bescheinigung)
zaświecić *pf* uośwjy/ćić, -ca, -ćůł
zatknąć *pf* zastyrcz/yć, -a, -ůł
zatruć *pf* zagi/dźić, -dza, -dźůł
zatruty zagidzůny (zob. zatruć)
zatrzask (przy odzieży) *m* druknopf, -fa (*niem.* Druckknopf)
zatrzymać *pf* zastaw/ić, -ja, -jůł
zatrzymywać *ipf* zastawj/ać, -ům, -oł
zawalić (sprawę) *pf* zma/ścić, -szcza, -ścůł, *pf* zasmol/ić, -a, -ůł
zawiadowca (na kolei) *m* banforsztejer, -ra (*niem.* Bahnvorsteher)
zawias *f* zowjasa, -sy, *pd.* bant, -tu (*niem.* Band)
zawieść się (na kimś) *pf* uoszy/dźić, -dza, -dźůł śe (na kim)
zawstydzić (się) *pf* zagańb/ić, -ja, -jůł (śe)
zawsze *adv* zawdy, (w)dycki
zazdrościć *ipf* zowi/ścić, -szcza, -ścůł
zazdrość *f* zowiść, -ści
zazdrośnik *m* zowistńik, -ka
zbadać *pf* podszuk/ać, -ům, -oł
zboże *n* zboże, -żo, *n* uobjyle, -lo (*czes.* obili)
zbuk *m* noparzt, -ta, *m* noparztek, -tka
zbuntować (się) *pf* zburz/ić, -a, -ůł (śe)
zburzyć *pf* uo-/z-bul/ić, -la, -ůł
zciemnia/ć się *ipf* ćmić śe, tylko *impers* ćmi/ćmjůło śe

zciemni/ć się *pf* zećmić śe, tylko *impers* zećmi/zećmjůło śe
zdarzać się *ipf* przitrefjać śe, tylko *impers* przitrefjo/przitrefjało śe
zdarzyć się *ipf* przitrefić śe, tylko *impers* przitrefi/przitrefjůło śe
zdejmować *ipf* syjm/ować, -uja, -owoł
zdjąć *pf* symn/yć, -a, -ył
zdjęcie (fotografia) *n* zdjyńćy, -ćo, *f* aufnama, -my (*niem.* Aufnahme), *m* bild, -du (*niem.* Bild); ~ lotnicze – *m* luftbild, -du (*niem.* Luftbild)
zdradliwy *adj* uoszydliwy
zdrętwiały śćyrpńynty (zob. zdrętwieć)
zdrętwieć *pf* śćyrpn/yć, -a, -ył
zdun *m* kachlorz, -rza (z *niem.* Kachler)
zdziczeć *pf* źdźiwocz/eć, -eja, -oł
zegar *m* zygor, -gara (*śr. wys. niem.* seigere)
zegarek *m* zygarek, -rka
zejść *pf* śl/yź, -eza, -oz, *pf* ześl/yź, -eza, -oz
zero *num* nula, -le
zeszyt *m* heft, -tu (*niem.* Heft)
zezować *ipf* świdrz/ić, -a, -ůł, szurl/ować, -uja, -owoł
zezowaty *adj* świdraty, szurlawy
zezwalać *ipf* zwol/ować, -uja, -owoł
zezwolenie *f* zwůl/zwolo, -e
zezwolić *pf* zwol/ić, -a, ůł
zgłodnieć dostać głůd
zgnić *pf* zgń/ić, -ija, -ůł
zgniły zgńity (zob. zgnić)
zgod/a *f* zgoda, -dy; skłonny do ~y – *adj* zgodliwy
zgrabny *adj* szykowny (*czes.* šikovný)
zgrzeszyć *pf* przegrzysz/yć, -a, -ůł śe, *pf* zgrzyszyć, -a, -ůł
zgubić (się) *pf* stra/ćić, -ca, -ćůł (śe)
ziemia *f* żymja, -mje, *pd. f* żym, -mje
ziemski *adj* żymski
zięba (*Fringilla coelebs*) *zool. f* pyka, -ki
zimorodek (*Alcedo atthis*) *zool. m* ajsfůgel, -gla (*niem.* Eisvogel)
zioło *f* żelina, -ny
zjawiać się *ipf* pokaz/ować, -uja, -owoł śe
zjawić się *pf* poko/zać, -ża, -zoł śe
zjeżdżalnia *f* ruszbana, -ny (*niem.* Rutschbahn)
zlekceważyć *pf* uosmol/ić, -a, -ůł

zlew *m* ausgus, -sa (*niem.* Ausguß)
zlicytować *pf* sfant/ować, -uja, -owoł
złapać *pf* chy/ćić, -ca, -ćůł
złom *f* ajza, -zy (z *niem.* Eisen)
złość *f* złość, -śći; na ~ – na paskuda
zmarszczka *f* fołda, -dy, *f* zgruba, -by, *f* zgurba, -by, *f* zmorczka, -ki, *f* zgrzyba, -by
zmartwienie *f* utropa, -py, *m* starůnek, -nku, *f* starość, -śći
zmieniać (się) *ipf* mjyń/ić, -ům, -oł (śe), *ipf* weksl/ować, -uja, -owoł (śe) (*niem.* wechseln)
zmierzch *m* ćmjywek, -wku, *m* śćmjywek, -wku, *m* ćmyjrsk, -ku, *n* ćmjyńy, -ńo, *f* ćmina, -ny; od świtu do ~u – uod ćmoka do ćmoka (zob. ciemność); do ~ – do ćmoka
zmierzchać ćmić śe, tylko *impers* ćmi/ćmjyło śe
zmiotka *m* śmjatek, -tka
zmoczony stoplany (zob. zmoczyć)
zmoczyć *pf* s-/u-topl/ać, -ům, -oł
zmora *f* mora, -ry, *f* gńotka, -ki
znaczek *f* marka, -ki (*niem.* Marke); ~ pocztowy – *f* brifmarka, -ki (*niem.* Briefmarke)
znaczyć 1. oznaczać – uoznacz/ać, -ům, -oł; 2. mieć znaczenie – gelt/ować, -uja, -owoł; jeśli ktoś chce coś ~ … – jak wto chce geltować…
zna/ć *ipf* wj/edźeć, -ym, -edźoł; ~m pewnego człowieka – wjym jednego chopa
znajda *m* najduch, -cha (również: niegrzeczne dziecko)
znajomość (czegoś) *f* wjadůmość, -śći
znajomy (osoba znajoma) *m* swojok, -ka, *m* znůmek, -mka
znaleźć *pf* no/lyźć, -jda, -loz
znamię *n* znamja, -mjyńa
znany 1. wiadomy – wjadůmy; 2. sławny – znůmy, znajůmy
znęcać się *ipf* bestw/ić, -ja, -jůł śe
zniknąć *pf* stra/ćić, -ca, -ćůł śe
znowu, znów *adv* zaś, juzaś
zorientować się *pf* spůmjark/ować, -uja, -owoł śe
zostawić *pf* uostaw/ić, -ja, -jůł; ~ w spokoju – dać pokůj
zrozumiały do spokopjyńo
zrozumi/eć *pf* spochop/ić, -ja, -jůł, *środk. pf* spokop/ić, -ja, -jůł (*czes.* pochopit); teraz ~em! – terozki żech je w důma!

zrozumieni/e *n* wypokopjyńy, -ńo; na próżno szukał ~a – darmo szukoł wypokopjyńo
zręczność *f* grajfka, -ki
zręczny *adj* grajfny
zrzekać się *ipf* abdank/ować, -uja, -owoł (*niem.* abdanken)
zrzucać *ipf* śćep/ować, -uja, -owoł
zrzucić *pf* śćep/nyć, -na, -/nył
zupełnie *adv* blank, cołkym, ganc, *pd.* durch, do cała, do kna
zwichnąć *pf* sztauchn/yć, -a, -ył (*niem.* stauchen)
zwierzę *m* zwjyrz, -rza, *n* zwjyrza, -rzyńća; ~ta domowe – *coll f* gadźina, -ny; duże, groźne ~ – *f* bestyjo, -je
zwinny *adj* wyzgerny
zwodniczy *adj* uoszydliwy
zwracać (uwagę) *ipf* absztych/ować, -uja, -owoł (*niem.* abstehen)
zwrot (wyrażenie) *m* ausdruk, -ku (*niem.* Ausdruck)
zwyczaj *m* zwyk, -ku; mieć w ~u – mjeć zwyk, mjeć moda
zwyczajnie *adv* uobyczajńy, ajnfach (*niem.* einfach)
zwyczajny, zwykły *adj* uobyczajny, ajnfachowy (zob. zwyczajnie)

Ź

źrebak *m* zdrzybek, -bka
źrebię *n* zdrzybja, -bjyńća
źrenica *f* pańynka, -ki, *f* pupila, -le, *f* laliczka, -ki
źródlany *adj* zdrzůdelny, zdrzůdlany
źródło *n* zdrzůdło, -ła

Ż

żaba *f* żaba, -by, *m* abas, -sa
żandarm *m* szandara, -ry
żar (rozżażone węgle) *f* gluta, -ty
żarłok *m* żyrok, -ka
żarówka *f* byrna, -ny (zob. gruszka)
żart 1. kawał, figiel – *m* szpas, -su; ~y – *plt* błozny; dla ~u – ze błoznůw, lo szpasu; 2 anegdota – *m* wic, -ca
żartować *ipf* szpas/ować, -uja, -owoł
żebrać *ipf* fecht/ować, -uja, -owoł (*niem.* fechten), *ipf* betl/ować, -uja, -owoł; łaźić na fecht, po fechće

żebrak *m* fechćorz, -rza
żebry, żebranie, żebranina *m* fecht, -tu, *f* fechta, -ty (zob. żebrać)
żeby *cj* coby; ~ tylko – coby jyno, bele jyno
żelazko *n* biglosko, -ka (zob. prasować)
żerdź *f* kluka, -ki, *f* żyrdka, -ki
żołędź *m* ajchel, -chla (*niem.* Eichel)
żołnierz *m* wojok, -ka, *dem* wojoczek, -czka
żona *f* kobjyta, -ty, *f* baba, -by, *f* żůna, -ny; *pot.* moja
żonaty *adj* żyńaty
żółtaczka żůłto ńymoc
żółtlica *bot.* ~ drobnokwiatowa (*Galinsoga parviflora*) – *f* żůłtocha, -chy
żółty *adj* żůłty
żwawy *adj* můnter (*niem.* munter)
żwir *m* szczyrk, -ku (zob. grzechotać), *m* kis, -su (*niem.* Kies)
żwirownia *f* kisgruba, -by (*niem.* Kiesgrube)
życzyć *ipf* winsz/ować, -uja, -owoł (*niem.* wünschen)
żylak *m* kramfader, -dra (*niem.* Krampfader)
żyrandol *m* krůnlojter, -tra (*niem.* Kronleuchter)
żytni *adj* rżany
żyto (*Secale*) *bot.* *m* reż, -żu, *n* żyto, -ta
żywotny *adj* szkowroźny (por. *stpol.* skorozrzy, skołoźrzy, skoroźrzywy ‘wcześnie dojrzały, wczesny’)